

సంపుటి : 74 సంచిక : 04 పుటలు : 52

జాగృతి

కలి 5123 - శ్రీ ప్రవ కాల్పిక బహుళ తదియ

22-28 నవంబర్ 2021

వెల : ₹15/-

ఆర్థికవ్యవస్థలో మలుపు డిజిటల్ చెల్లింపు

కొన్ని పరిధులు ఉన్నా
భారత్ ఈనాడు
డిజిటల్ చెల్లింపులలో
అగ్రరాజ్యం అమెరికాను
దాటిపోయిందన్న వార్త
ప్రపంచాన్ని విస్మయానికి
గురిచేస్తున్నది

చరిత్రను
పరిపూర్ణం చేశాడు

అజాద్ కా అమృత్ మహోత్సవ్

జాగృతి చందాను చెల్లించడానికి పక్కనున్న క్యూఆర్.కోడ్ను మీ మొబైల్‌తో స్కాన్ చేయండి. లేదా <http://payit.cc/S18970> అని బ్రౌజర్‌లో టైప్ చేయండి.

74 ఏళ్లుగా వెలువడుతున్న జాతీయ తెలుగు వారపత్రిక

MAHAVEER GROUP OF INSTITUTIONS

(AN ISO 9001-2008 CERTIFIED INSTITUTION)

Estd : 2001

Courses Offered :

B.Tech

ECE | EEE | CSE | IT | MECH. | CIVIL | AERO

PG

M.Tech

DE & CS | VLSI | PE & ES | CSE | SE | AMS

MBA

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

INSTITUTE OF SCIENCE & TECHNOLOGY

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2009

Courses Offered :

Polytechnic

DECE | DEEE | DCME | DME | DCE

Counseling Code : MHVR

MAHAVEER

Institute of Science & Technology Polytechnic (2nd Shift)

(Approved by AICTE, Affiliated to SBTET Hyderabad.)

Email: mist.admissions@gmail.com | website : mist.ac.in

Estd : 2010

Courses Offered :

B.Tech

ECE | EEE | CSE | MECH.

Counseling Code : AARM

AAR MAHAVEER

ENGINEERING COLLEGE

(Approved by AICTE, Affiliated to JNTUH, Hyderabad.)

Email: aarm.admissions@gmail.com | website : aarm.ac.in

Estd : 2014

Courses Offered :

B.Com

Computers & General

B.Sc

MSCs

MAHAVEER DEGREE COLLEGE

For Arts, Commerce & Science

(Approved by Telangana Govt. - Affiliated to Osmania University)

Email: mdc.admissions@gmail.com | website : mahaveerdegreecollege.com

Sponsored by **MAHAVEER EDUCATIONAL SOCIETY**

FOR NRI / MANAGEMENT SEATS

Ph: 040-29880079, 29880086, 29880089, 29880081, 29880087

Cell : 9542001907, 9849944411

Vyasapuri, Bandlaguda, Post : Keshavgiri, Hyderabad - 500 005.

**ఇండో-బ్రిటిష్
అడ్వాన్స్డ్ పేయిన్ క్లినిక్**
సెంటర్ ఆఫ్ ఎక్స్ పర్ట్ ఫర్ మ్యూల్టీమోడల్ థెరపీ

మోకాలి నొప్పి మరియు వెన్నునొప్పి ఆపరేషన్ లేకుండా తగ్గించవచ్చా?

నొప్పి సమస్యలు

మోకాలి నొప్పి

వెన్నునొప్పి

క్యాన్సర్ నొప్పి

మెడ నొప్పి

ముఖంలో నొప్పి

భుజం నొప్పి

ఇండో బ్రిటిష్ అడ్వాన్స్డ్ పేయిన్ క్లినిక్
యొక్క అధునాతన నాన్-సర్జికల్
చికిత్సలతో మీ నొప్పిని
దూరం చేయవచ్చు

Dr.Vijay Bhaskar Bandikatla
Pain Physician

MBBS, DA, FRCA (LONDON), FFFMRCA (LONDON), CCT (UK), MBA FELLOWSHIP IN NEUROMODULATION

అపాయింట్మెంట్ కోరకు

+91 9807556789
040 4850 4488

www.ibapclinics.com | /ibapclinics

#284/A, Above Indian Overseas Bank, 2nd Floor,
Near Omega Hospital Rd Number 12, MLA Colony,
Banjara Hills, Hyderabad, Telangana 500034.

Printed & Published by **Nagol Sreenivas Reddy** on behalf of **Jagriti Prakashan Trust** and printed at Kala Jyothi Process Ltd, 1-1-60/5, Musheerabad, RTC 'X' Road, Hyderabad-500 020. And published at Jagriti Bhavan, 3-4-228/4/1, Lingampalli, Kachiguda, Hyderabad - 500 027.

Editor : Dr. Goparaju Narayana Rao.

సర్వశ్రేష్ఠ వివరాలు, ఫిర్యాదులు, వ్యాపార ప్రకటనల వివరాల కోసం
(ఉ|| 11 నుండి సా|| 6 గంటల మధ్య) సంప్రదించండి.

బి. నాగరాజు సర్వశ్రేష్ఠ మేనేజర్ 040-27561453/9959997013

జాగృతి చందా - సూచనలు

5 సం||ల చందా రూ.3000, సంవత్సర చందా రూ.650, విడి ప్రతి రూ.15

- ◆ అక్షరసూక్ష్మ పేరు, ఇంటి నెం., గ్రామం, మండలం, జిల్లా, పిన్ కోడ్, మొదలై నెం. సమగ్రంగా ఉండాలి. లేకుంటే కంప్యూటర్ ఆమోదించదు.
- ◆ తాత్కాలిక రసీదు చేరిన 15 రోజుల తర్వాత చందా నెం., ప్రారంభ తేదీ వివరాలు మీకు ఎస్.ఎం.ఎస్. చేస్తాం. ఆ వెంటనే సంచిత కూడా అందుతుంది. మీరు చందా నెం. నోట్ చేసుకోవాలి.
- ◆ పత్రిక అందకపోతే వెంటనే సంప్రదించగలరు. చిరునామా మారితే కార్యాలయానికి విధిగా తెలపండి.

చందా కట్టించే వారికి సూచనలు :

- ◆ చందాలు వసూలు చేసే పంపేవారు తమ పూర్తిపేరు, సెల్ నెం. రాయాలి.
- ◆ రసీదుపై చందాదారుని పూర్తి చిరునామా, పిన్ కోడ్, సెల్ నెం., ఈమెయిల్ ఉండాలి. వివరాలు jagritiweeklysub@gmail.comకు మెయిల్ చేయాలి.
- ◆ ఆన్లైన్/చెక్ ద్వారా కూడా చెల్లించవచ్చు. డబ్బు పంపాక 040-27561453/ 9959997013 సంబర్ధకు తెలియజేయాలి.
- ◆ మరిన్ని వివరాలకు చందాపుస్తకంలో మొదటి రసీదు వెనుక చూడగలరు.

చందా పంపవలసిన చిరునామా :

- ◆ 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-500 027.

జాగృతి బ్యాంకు ఖాతా వివరాలు :

- ◆ A/c Name & No. Jagriti Prakashan Trust, 920010061405325, Axis Bank, Kothapet Branch. IFSC : UTIB0002157, PAN : AAATJ3829L
- ◆ చెక్కు డిడిపై Jagriti Prakashan Trust అని ఆంగ్లంలో రాయాలి.

సంపాదక మండలితో సంప్రదింపుల కోసం

(ఉ|| 11 నుండి సా|| 6 గంటల మధ్య)

కె. దుర్గారెడ్డి	అసోసియేట్ ఎడిటర్	9959310103
కె. హరిష్	సబ్ ఎడిటర్	9959991304

డిజైనర్లు : సిహెచ్. కుమార్, జి. తుకారాం

హిందూత్వ ఏమిటో, హిందూయిజం ఏదో అవకాశవాద రాజకీయాలకీ, అజ్ఞానానికీ, హిందూ వ్యతిరేకతకీ చిరునామాల వంటి చిల్లరమల్లర నేతలు భారతీయులకు పాఠాలు చెబుతున్నారు. హిందూయిజమే ఈ దేశ అసలు సిద్ధాంతమట. అన్నట్లు కాంగ్రెస్ నమ్మేది సరిగ్గా అదేనట. హిందూయిజాన్ని హిందూత్వ ధ్వంసం చేస్తున్నదని కాంగ్రెస్ పార్టీ నాయకుడు రాహుల్ గాంధీ భావ్యం వెలగబెట్టారు. ఎంత దౌర్భాగ్యం! ఈ భాష్యానికి ఆ పార్టీ వాళ్లే బెదిరిపోయారు. నిజానికి ఈ తిక్క వాదన కొత్తదేమీ కాదు. వింటే అరిగిపోయిన రికార్డు సిగ్గు పడాల్సిందే. నమిలి నమిలి ఊసిన తాంబూలం పిప్పి కంటే తక్కువే కాదు. కాంగ్రెస్ శిక్షణ తరగతులట. అందులో రాహుల్ సందేశమట. అది కూడా వార్తాలోని సేవాగ్రామ్ ఆశ్రమంలో. ప్రథమ ప్రధాని జవహర్, గాంధీ-నెహ్రూ వంశ యువరాజు రాహుల్ వరకు, వీళ్లని అంటకాగిన వేలాదిమంది కాంగ్రెస్ నాయకులు ఆరేడు దశాబ్దాలుగా పాడుతున్నది ఈ పాచి పాటే. హిందూత్వ హిందూయిజానికి రాజకీయ ముఖమని వీళ్ల నిర్వచనం. ఆ హిందూత్వ సంఘపరివార్దేసని ముక్తాయింపు.

వందల ఏళ్ల క్రితం ఎడారుల నుంచి వచ్చి పడినవాళ్లు నోరు తిరక్కు సింధును హిందు అన్నారు. వేదాల్లోని సప్త సింధును హప్త హిందు అంటూ హింసించారు. ఇది పర్షియన్ల పరిజ్ఞానం. దానర్థం సింధు పరిసరాలలో ఉంటున్నవారు. ఆర్యావర్తం అని పిలుచుకునే ఈ గడ్డ మీద ఆర్షధర్మం, లేదా సనాతన ధర్మమే పరిధివిల్లింది. అదే హిందూధర్మం పేరుతో స్థిరపడింది. అయినా, హిందూయిజం అనే ఆ సంకర పదం ఆర్ష వాఙ్మయంలో ఎందుకుంటుంది? వేల ఏళ్ల నాటి ఎడారి మతాల దృష్టిలోనే కాదు, పాతికేళ్ల క్రితం మన అత్యున్నత న్యాయస్థానం ఇచ్చిన ఆదేశం ప్రకారం కూడా 'హిందూ' భౌగోళిక ఉనికిని చాటేదే. ఒక జీవన విధానం పేరే. పర్షియన్లు, గ్రీకులు, మహమ్మదీయులు, ఆంగ్లేయులు- హిందూ అని పిలిచినా భారతీయులకైతే అభ్యంతరం కనిపించలేదు. హిందూ అన్న ప్రయోగం వేద వాఙ్మయంలోనూ లేదంటారు పెద్దలు. కానీ భరతుడు అనే ఆయన పేరు మీద ఇది భారతదేశ

శాలివాహన 1943 శ్రీ ఘన ఆశ్వయుజ బహుళ తదియ

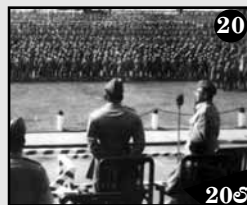

ముఖపత్ర కథనం
ఆర్థికవ్యవస్థలో మలుపు
డిజిటల్ చెల్లింపు

లోపలి పేజీలలో...

జాతీయం

మహానగరాలు ఎందుకు
మునుగుతున్నాయి?

నేతాజీ - ధారావాహిక
క్షణక్షణం ప్రాణాపాయం
- ఎం.వి.ఆర్. శాస్త్రి

జాగృతి

సంపాదక్రియం

మైందన్న వాదనకు బలం ఉంది. చిత్రంగా ఈ రెండు పిలుపులు కూడా కాంగ్రెస్ కీ, దాని తోక విధ్వంసక ముఠాలకీ, కిరాయి సెక్యులరిస్టులకీ అది నుంచీ ఇష్టం లేదు. హిందూత్వ అన్న పదం వీర సావర్కర్ సృష్టించాడని మరొక ఆరోపణ. కానీ ఆయన కంటే ముందే బెంగాల్ లో చంద్రకాంత బసు ఆర్థిక చరిత్ర రచనలో ఈ పదం 1892లో వినియోగించా డంటారు. బాలగంగాధర తిలక్ కూడా ఆ పదం ప్రయోగించారు. 1923లో సావర్కర్ ఈ పదాన్ని వెలుగులోకి తెచ్చినవారిగా కనిపిస్తారు. హిందూయజం, హిందూత్వ వేర్వేరన్న సంగతి ఇవాళే కనుగొన్నట్టు యురేకా స్థాయిలో ఈ కాంగ్రెస్ కుక్కమూతి పిందె

ఎంత దౌర్భాగ్యం?

హడావిడి చేస్తుంటే జనం నవ్విపోరా? అన్నట్టు ఆ రెండు వేర్వేరు అని సావర్కర్ నిస్సంకోచంగా చెప్పారు. ఈ అజ్ఞానులకు తెలిస్తే కదా!

హిందూత్వ అంటే ఆక్స్ ఫర్డ్ నిఘంటువు ఇచ్చిన అర్థం- హిందువు ఉనికి. హిందూ లక్షణం, వెరసి హిందూనెస్. హిందూ జీవన విధానంలో ఉండడం. లేదా హిందూ జాతీయతావాదానికి చెంది ఉండడం. మరియు-చెట్స్ ఫర్డ్ విశ్వ మత సర్వస్వం, హిందూత్వ అంటే భారతీయ (ఇండియన్) సంస్కృతి, జాతీయ, మత గుర్తింపు అని చెప్పింది. 1995లో సుప్రీంకోర్టు రూలింగ్ ప్రకారం మౌలికంగా హిందూత్వ అంటే అర్థం చేసుకోవలసింది అదొక జీవన విధానం అనే. లేదా మానసిక స్థితిగా భావించాలి. అంతేతప్ప హిందూత్వ అంటే హిందూ మత ఛాందసవాదంగా భావించరాదు అని తేల్చి చెప్పింది. కాబట్టి హిందుత్వ మీద

వ్యాఖ్యలన్నీ కుత్సిత బుద్ధి జనితం. చట్ట వ్యతిరేకం. సుప్రీంకోర్టు ఉపయోగించిన పదం హిందూత్వమే. వీళ్లలో ఎవరూ హిందూత్వలో విద్వేష కోణం చూడలేదు. లేని హిందూయజం పదాన్ని రంగం మీదకి తేలేదు.

హిందూయజం ఒక సిక్కునో, మహమ్మదీయుడినో కొట్టమని చెప్పిందా? కానీ హిందూత్వ చెప్పింది అంటూ ఉపనిషత్తులు కూడా ఔపోశన పట్టేసిన(ట) రాహుల్ సభికులకు చెప్పారు. అతడి నానమ్మ చనిపోయినప్పుడు ఢిల్లీతో పాటు దేశవ్యాప్తంగా వేలాది సిక్కులను హత్య చేసిందెవరో రాహుల్ అప్పుడే మరచిపోతే ఎలా? కాంగ్రెస్ పార్టీది హిందూయజమే, అది ఈ దేశం శతాబ్దాలుగా అనుసరిస్తున్న సిద్ధాంతమే అయినప్పటికీ ఈ విషయాన్ని పార్టీ శ్రేణులకి బలంగా చెప్పడంలో నాయకత్వం విఫలమైందని వాపోయారు పాపం. అంటే ఇది నెహ్రూ, ఇందిర తదితరుల పాపమనా? ఇప్పుడే ఘనుడు వచ్చాడు కాబట్టి ఆ లోటేదో తీరుతుంది. ఇలా ఇతర మతాల మీద దాడి చేయమని ఇస్లాం చెప్పలేదు, సిక్కిజం చెప్పలేదు. కానీ హిందూత్వ చెబుతోందని కూడా నోరు పారేసుకున్నారు.

ఆ పార్టీలోని ముస్లిం మతోన్మాది సల్మాన్ ఖుర్షీద్ విడుదల చేసిన పుస్తకం 'సన్ రైజ్ ఓవర్ అయోధ్య: నేషనల్ హిస్టరీ ఇన్ అవర్ టైమ్స్' హిందువుల చరిత్రకు రక్తం పూయాలని ప్రయత్నించింది. హిందూత్వకీ ఐఎన్ఎస్కీ, బోకోహరాంకీ తేడా లేదని ఖుర్షీద్ ఆ పుస్తకంలోనే విషం కక్కారు. సీఏఏ వ్యతిరేక పాపిస్ బాగ్ శిబిరాన్ని చూసాచ్చిన కాంగ్రెస్ వాళ్లలో ఈయన ఒకరు. హిందువులను ఉద్దేశించి చేసిన ఈ వ్యాఖ్యలు అతిశయోక్తులనీ, సత్యదూరాలనీ ఆ పార్టీకే చెందిన మరొక సీనియర్ నేత గులాం నబీ వ్యాఖ్యానించడం విశేషం. సల్మాన్ ఈ మాటలు వెనక్కి తీసుకోవాలని ఉత్తరాఖండ్ మాజీ ముఖ్యమంత్రి హరీష్ రావత్ హితవు చెప్పారు. ఇటీవల జరిగిన అల్లర్లలో, ఇప్పటికీ కశ్మీర్ లోయలో ముస్లిం మతోన్మాదులు చేస్తున్న అరాచకం నేపథ్యం ఏమిటో జాతికి తెలుసు. అయినా హిందువుల హక్కుల గురించి ఉదారవాదులు, కాంగ్రెస్, కమ్యూనిస్టులు ఎవరికీ పట్టిన ఈ పరిస్థితిలో హిందూత్వను ఆశ్రయిస్తే తప్పేమిటి? ★

22 నవంబర్ 2021, సోమవారం

అసతోమా సద్గమయ తమసోమా జ్యోతిర్గమయ మృత్యోర్మా అమృతంగమయ - బృహదారణ్యకోపనిషత్

వేదిక
వెంకన్న భక్తులకు
ఇన్ని వెతలా?

ధారావాహిక నవల

ఆమె మారింది

- గంటి భానుమతి

19

26లో

కథ
ఆమె ఎవరైతేనే?

- డా|| దేవదానం రాజు

ధారావాహిక నవల

పూలగండువనం

- డా|| చింతకింది శ్రీనివాసరావు

5

40లో

'తులసి' వనం... ఘనాతి ఘనం (మహిళ) - 10
సమస్యల పరిష్కారంలో చిత్తశుద్ధి ఏది? (తెలంగాణ) - 14
రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిపై ఆందోళన (ఆంధ్రప్రదేశ్) - 16
ఆధ్యాత్మికం - 18
ఏయూకి ఎంత దుస్థితి! (చెడలు) - 23
బిర్లా ముందా (అజాద్ కా అమృత్ మహోత్సవ్) - 29
బ్రష్ కింద బ్రహ్మాండం - 36

ఇమ్రాన్ లోంగుబాటు (అంతర్జాతీయం) - 38
భారత క్రికెట్ కౌత్త గురువు! (క్రీడ) - 43
భారత జాతీయత ఆధ్యాత్మికత - 44
బాలజాగృతి - 46
వారఫలాలు - 48
పదసరసం - 49
ఫలింపని 'రాజా విక్రమార్కు' ఆరాటం! (సినిమా) - 50

ఆర్థికవ్యవస్థలో మలుపు

డిజిటల్ చెల్లింపు

విలాసవంతమైన దుకాణ సముదాయాలలో, ఎలక్ట్రానిక్ వస్తువులు, నగలు, దుస్తులు అమ్మే భారీ దుకాణాలలోను డిజిటల్ చెల్లింపులకు అవకాశం కల్పిస్తూ క్యూఆర్ కోడ్ బోర్డు కనిపించడం పెద్ద విశేషం కాదు. కానీ కేవలం మూడు అడుగుల స్థలంలో గోనెగుడ్డ పరుచుకుని ఆకుకూరలు, కూరగాయలు, పళ్లు అమ్ముకునే చోట ఆ క్యూఆర్ (Quick Response) కోడ్ బోర్డు కనిపించడం ముమ్మాటికీ విప్లవమే. అంతేకాదు, గంగిరెద్దు ముఖం మీద, ఒక ముష్టివాడి ఛాతి మీద కూడా ఆ చిన్న బోర్డు ఇటీవల కాలంలో కనిపిస్తున్నది. కొన్ని పరిధులు ఉన్నా భారత్ ఈనాడు డిజిటల్ చెల్లింపులలో అగ్రరాజ్యం అమెరికాను దాటిపోయిందన్న వార్త ప్రపంచాన్ని విస్మయానికి గురి చేస్తున్నది. పారిశ్రామిక విప్లవం వేళ వలసదేశంగా ఉండిపోయి, భారత్ పారిశ్రామికీకరణలో వందేళ్లు వెనకపడింది. ఆ లోటును అభిగమించడానికి దేశ యావత్తు ప్రోత్సహించిన ఐటీ, డిజిటల్ వ్యవస్థలు ఇప్పుడు దేశ ప్రజలకు ఊరట కల్పిస్తున్నాయి. అయితే ఇందులో కొన్ని లోపాలు లేకపోలేదు. కొన్ని అపోహలు కూడా ఉన్నాయి. వాటిని అభిగమిస్తూ ముందుకు వెళ్లక తప్పదు. ఆధునికతకు మన వ్యవస్థ ఎంత అనుకూలమో రుజువు చేసుకోక తప్పదు. ఈ దేశంలో డిజిటల్ చెల్లింపులు చెల్లవు అంటూ శాపనార్థాలు పెట్టిన మాజీ ఆర్థికమంత్రుల చౌకబారు విమర్శలను మోటి పాలన చెత్తబుట్టలోకి నెట్టింది. ఒక గొప్ప సాంకేతిక విప్లవం ఫలితాలు సామాన్యుడికి కూడా చేర్చిన ఘనత మోటి ప్రభుత్వానికి దక్కింది.

ఒకప్పుడు సాంకేతికంగా వెనుకబడిన దేశంగా మనల్ని మనమే తక్కువ చేసుకునేవాళ్లం. అందుకే కాబోలు పెద్దనోట్ల రద్దు అనంతరం దేశంలో డిజిటల్ చెల్లింపులను పెంచాలని ప్రభుత్వం భావించినప్పుడు అనేకమంది నాయకులు ఆ ప్రతిపాదనను హేళన చేశారు. అసలు బీజేపీ అంటేనే, ఆ ప్రభుత్వ విధానాలంటేనే విమర్శనార్హం అన్న ధోరణి మన ప్రతిపక్షానిది. అందుకే ఇతర పార్టీల నుంచి ఆర్థిక మంత్రులయినవారు స్వైరవిహారం చేశారు.

అభ్యంతరాల పేరుతో అడ్డంకులు

డిజిటల్ చెల్లింపులకు సంబంధించి ముఖ్యంగా ఆరంభంలో నాయకులు లేవనెత్తిన అభ్యంతరాలు ఏమంటే-1. మనదేశంలో చాలా ప్రాంతాల్లో విద్యుత్ సౌకర్యం లేదు. ఒకవేళ ఉన్నా అది అందుబాటులో ఉండదు. 2. దేశంలో చాలామందికి అసలు బ్యాంకు ఖాతాలే లేవు. 3. ఎక్కువమంది గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో నివసిస్తారు. అక్కడ ఇంటర్నెట్ సౌకర్యం ఉండదు. 4. చాలామంది వద్ద స్మార్ట్ ఫోన్లు లేవు. 5. డిజిటల్ చెల్లింపులు చేయటానికి తగిన సాంకేతిక సదుపాయాలు లేవు. 6. మన ప్రజల్లో ఎక్కువమందికి మొబైల్ ఫోన్ వాడటమే రాదు. 7. ప్రజలకు ఇటువంటి సాంకేతికత పట్ల అవగాహన, ఆసక్తి లేవు. 8. డిజిటల్ చెల్లింపులు చేయటానికి తగిన భద్రత లేదు. 9. మనది నగదు ఆధారిత ఆర్థిక వ్యవస్థ. ఇక్కడ చాలామంది చిరువ్యాపారులు ఉన్నారు. వారు వ్యాపారాన్ని నగదు లావాదేవీలతోనే చేస్తారు కాని, డిజిటల్ చెల్లింపులకు

ఇష్టపడరు. 10. డిజిటల్ చెల్లింపుల పట్ల ప్రజలు, ముఖ్యంగా వినియోగదారులలో అనేక అపోహలు ఉన్నాయి. వాటిని తొలగించటం సాధ్యమయ్యే విషయం కాదు. 11. డిజిటల్ చెల్లింపుల పట్ల లావాదేవీల ఛార్జీలు పెరిగి ప్రజలపై అధికభారం వడుతుంది. 12. డిజిటల్ చెల్లింపుల పట్ల వ్యాపారులపై అధికారులు, ప్రభుత్వ యంత్రాంగం-ముఖ్యంగా పన్ను వసూలు చేసే శాఖల నుంచి వేధింపులు పెరుగుతాయి.

కంగు తినిపించిన ఫలితాలు

ఇలా అభ్యంతరాల మీద అభ్యంతరాలు వ్యక్త పరచటంతోపాటు ఈ ప్రయత్నం విఫలమవుతుందనీ, చూస్తూ ఉండడనీ పెద్దఎత్తున ప్రచారం చేస్తూ చాలామంది విపక్ష పెద్దలు శాపనారాలు కూడా పెట్టారు. అయితే కేంద్రంలోని నరేంద్ర మోదీ ప్రభుత్వం మాత్రం తన నిర్ణయానికి కట్టుబడి ఉండి, డిజిటల్ చెల్లింపులు పెరుగుతాయన్న ధీమా వ్యక్తంచేయటంతో పాటు, వాటిని ప్రోత్సహించటానికి కార్యప్రణాళిక రూపొందించి ముందడుగు వేసింది.

కానీ ఎంతలో ఎంత మార్పు! కేవలం ఐదు సంవత్సరాల్లోనే ఆనాడు పుంఖానుపుంఖాలుగా అభ్యంతరాలు లేవనెత్తిన వారిని ఆశ్చర్యపరిచే విధంగా మనదేశంలో డిజిటల్ చెల్లింపులు గణనీయంగా పెరిగాయి. ఇటీవలి కాలంలో కరోనా వల్ల భారత

ఆర్థిక వ్యవస్థ ప్రభావితమైనప్పటికీ, డిజిటల్ చెల్లింపులు మరింతగా పెరిగాయి. భారతీయ రిజర్వ్ బ్యాంకు గణాంకాల ప్రకారం గత సంవత్సరంతో పోల్చినప్పుడు 2020-21లో 30.2 శాతం ఈ చెల్లింపులు పెరిగాయి. డిజిటల్ చెల్లింపుల పట్ల ప్రజల్లో అవగాహన పెంచటంతోపాటు వాటికి అవసరమైన సాధనాలు సమకూర్చటం, వాడకాన్ని పెంచటానికి అనువైన వాతావరణం నిర్మాణం చేయటం; బ్యాంకులు, ఆర్థిక సంస్థలతో ప్రభుత్వ అధికారులు నిరంతరం సంభాషణలు జరిపి సమస్యలను గుర్తించి వాటికి పరిష్కారాలు కనుగొనటం

వంటి అనేక చర్యలు చేపట్టారు.

ప్రణాళికాబద్ధమైన ప్రయాణం

మోదీ ప్రభుత్వం ప్రవేశ పెట్టిన పథకాలు చాలావరకు వెంటనే విజయవంతమవుతాయి. ఇందుకు మొదటి కారణం- పటిష్టమైన వ్యూహ రచన. ప్రణాళికతో ముందుకు వెళ్లడం కూడా. ఈ క్రమంలోనే డిజిటల్ చెల్లింపుల విషయంలోను జరిగింది. ముందుగా దేశ ప్రజల్లో అర్జులైన వారందరికీ బ్యాంకు ఖాతాలు ఉండేట్టు విశేషమైన కృషిచేశారు. అన్ని బ్యాంకు ఖాతాలను ఆధార్తో అనునంధానం చేశారు. దానితోపాటు ప్రతి

మానవత్వంలో దివ్యత్వం

వ్యక్తి అనగా కేవలం మానవాకారం కాదని, ఆవృక్షమై తనయందే నిగూఢంగాయున్న దివ్యత్వాన్ని ఆచరణలో ప్రకటించి, ప్రబోధించే వాడే 'వ్యక్తి' అని భగవాన్ శ్రీ సత్యసాయిబాబా వారి దివ్యబోధ.

మానవాళిలో ఆధ్యాత్మిక దింతన కలిగింది. దృఢపరిచి, విస్తృతపరమటకు భగవాన్ బాబావారి అవతార లక్ష్మమైన

ఆధ్యాత్మిక పరిణామం - Spiritual Transformation
సామాజిక పరిణామం - Association Transformation
వ్యక్తి పరిణామం - Individual Transformation

ఈ మూడు ఈనాడు అత్యవసరమని SAI సాయి అనే పదం లోకానికి చాటుతున్నది. ఈ మూడు పరిణామాలను తీసుకురావడమే సాయి అవతార ప్రధానోద్దేశం. ఈ మూడింటి యందున్న ఏకత్వమే నిజమైన ప్రేమ తత్వము.

ఈ లక్ష్మ సాధన కొరకు శ్రీ సత్యసాయి సేవాసంస్థలను స్థాపించి, జాతి, మత, కుల, వర్గ భేదాలకు అతీతంగా మానవ జాతికి దైవం యొక్క ఏకత్వము, మానవత్వము యొక్క సమత్వమును దాటి చెప్పి, తద్వారా మానవుడు తనలోనున్న దుర్గుణములను తొలగించుకొని, మానవత్వాన్ని వృద్ధి చేసుకొని, మాధవత్వాన్ని అవిచ్ఛింన చేసుకోవడమే నిజమైన ఆధ్యాత్మిక వికాసమని సత్యాన్ని వెల్లడించి, అందరి హృదయాలలో ఆధ్యాత్మిక జ్యోతిని వెలిగించిన మహిమాన్విత ప్రేమమూర్తి భగవాన్ శ్రీ సత్యసాయి.

సమాజం భగవంతుని విశ్వరూపం. భగవంతుడు చైతన్య స్వరూపుడై అందరి హృదయాలలో ప్రకాశిస్తున్నాడు. త్రికరణశుద్ధిగా ఏ వ్యక్తికి 'సేవ' చేసినా అది భగవదారాధన అవుతుంది. సర్వమానవ సమానత్వం, సర్వభూత ఏకాత్మతత్వంతో కూడిన 'సేవ' అనంత విశ్వానికి ఆధారమైన దైవాన్ని దర్శింపజేసి, మానవునికే దివ్యత్వాన్ని చేకూర్చు ఒక గొప్ప సంస్కార సాధనం. అదియే ఆధ్యాత్మిక జీవనాధారం. వ్యక్తి, సమాజం సంస్కరింపబడి, లోకానికి పవిత్రత చేకూర్చు దివ్య జీవన మార్గం.

విశ్వశ్రేయస్సును చేకూర్చి, భగవత్ప్రేమను పొందుటకు రాజమార్గమైన ఈ దివ్యోద్యమం ద్వారా స్వీయ సంస్కరణతో జీవితాలను సార్థకం చేసుకుందాం. ఆదర్శ మానవులుగా పరిపూర్ణ సాధించుకుందాం.

భగవాన్ శ్రీ సత్యసాయి 96వ జన్మదినం సందర్భంగా

శ్రీ సత్యసాయి సేవా సంస్థలు, రంగారెడ్డి జిల్లా, తెలంగాణ

ఖాతాదారుని మొబైల్ నంబర్ ను సేకరించి ఖాతాతో అనుసంధానం చేశారు. కోట్లాది ఖాతాలను ఆధార్ తో, మొబైల్ నంబర్ తో జోడించటం సులభమైన పని కాదు. అందుకోసం విశేషమైన కృషి ఉద్యమస్ఫూర్తితో జరిగింది. 2016 కంటే ముందు మనదేశంలో డిజిటల్ చెల్లింపులకు మొబైల్ అప్లికేషన్స్ (మొబైల్ ఆప్)లు ఎక్కువగా ఉండేవి కాదు. అప్పట్లో ఎక్కువగా కార్డుల ద్వారానే చెల్లింపులు జరిగేవి. అవి కూడా మాస్టర్, వీసా వంటి కార్డులే ఉండేవి. వాటి వినియోగదారుల సంఖ్య పరిమితంగా ఉండేది. ఆ తరువాత స్వదేశీ పరిజ్ఞానంతో రూపొందిన రూపే కార్డులు అందుబాటులోకి వచ్చాయి. రకరకాల సౌకర్యాల కార్డులలో ప్రవేశపెట్టారు. అప్పట్లో కేవలం క్రెడిట్ కార్డులు, డెబిట్ కార్డులు, ప్రిపెయిడ్ కార్డులు, కిసాన్ కార్డులు వంటివి వాడుకలో ఉండేవి. దానికోసం ఖాతాదారుడు ప్రత్యేకించి దరఖాస్తు చేసి కార్డు పొందవలసి వచ్చేది.

బాలారిష్ట్రా నిజమే!

ఇప్పటికీ కార్డు పొందటానికి దరఖాస్తు అవసరమైనప్పటికీ, ఇప్పుడు కార్డులు జారీచేసే విధానంలో మార్పులు తేవటంవల్ల సరళంగా, సులభంగా పొందుతున్నారు. అయితే వీటిని వాడటానికి కార్డును విధిగా మెషిన్ వద్దకు తీసుకుపోవటం, అక్కడ చెల్లింపులకి పిన్ నెంబర్ పొందుపరచడం కొంత మంది అసౌకర్యంగా భావిస్తున్నారు. ఈ కార్డుల వాడకంలో చెల్లింపుదారుడు అదనంగా ఎటువంటి రుసుము చెల్లించవలసిన అవసరం లేనప్పటికీ, చెల్లింపు పొందిన వ్యాపార సంస్థ మాత్రం 0.5 శాతం నుండి 2.25 శాతం వరకు రుసుము చెల్లించవలసి వచ్చింది. చాలామంది వ్యాపారస్తులు 2.25 శాతం రుసుము చెల్లించటానికి ఇష్టంలేక, కొంతమేరకు గిట్టుబాటు కాక కార్డుల ద్వారా చెల్లింపులకు విముఖత చూపుతున్నారు. కొన్ని సందర్భాలలో ఈ రుసుము 2.25 శాతం కంటే అధికంగా కూడా వసూలు చేయడంతో కార్డుల వాడకం పరిమితంగా ఉంటున్నది. ఈ అంశాన్ని అనేక పర్యాయాలు

అధికారుల దృష్టికి, ముఖ్యంగా ఆర్థిక మంత్రిత్వశాఖ అధికారుల దృష్టికి తీసుకెళ్లారు. అయితే బ్యాంకుల యాజమాన్యాలు ఈ రుసుము తగ్గించటంలో తగిన చొరవ చూపకపోవటం వల్ల కార్డుల వాడకంలో వృద్ధి పరిమితంగా ఉంటున్నది. ఒకరకంగా ఇతర డిజిటల్ చెల్లింపుల కంటే కార్డుల ద్వారా చెల్లింపులు సులభం, భద్రం అయినప్పటికీ ఛార్జీలు అధికంగా ఉండటం వల్ల కార్డులపై లావాదేవీలు పరిమిత స్థాయిలోనే ఉంటున్నాయి. ఈ సమస్యను అధిగమించటానికి కృషిచేస్తూనే ప్రత్యామ్నాయ డిజిటల్ చెల్లింపులపై కేంద్రంలోని ఎన్డీయే ప్రభుత్వం దృష్టి సారించింది.

ప్రభుత్వ పరంగా విజయం

ప్రభుత్వపరంగా చేసే చెల్లింపులలో నగదు వినియోగం గణనీయంగా తగ్గింది. సాధ్యమైనంత వరకు ప్రభుత్వ చెల్లింపులన్నీ నేరుగా బ్యాంకు ఖాతాల్లోనే జరుగుతున్నాయి. దీనికోసం అన్ని ప్రభుత్వ శాఖలు విశేషమైన కృషి చేయవలసి వచ్చింది. 2016 కంటే ముందు ఇంటర్నెట్ బ్యాంకింగ్ సేవలు ఉపయోగించుకునే వారి సంఖ్య తక్కువగా ఉండేది. కానీ ఇప్పుడు గణనీయంగా పెరిగింది. సంవత్సరంలో ఒక్కసారి కూడా బ్యాంకు శాఖను సందర్శించకుండా

తమ ఖాతా ద్వారా లావాదేవీలు జరుపుతున్న వినియోగదారులు ప్రతి శాఖలో నగానికిపైగా ఉన్నారు. దీనికి ఇంటర్నెట్ బ్యాంకింగ్ సేవలను ఖాతాదారులకి అందుబాటులోకి తీసుకురావడం కోసం ప్రభుత్వ జరిపిన కృషి కారణంగా చెప్పవచ్చు. ఇప్పుడు వినియోగదారులు IMPS, RTGS, NEFT, ECS వంటివి విరివిగా వాడుతున్నారు.

డిజిటల్ చెల్లింపులను ప్రోత్సహించటంలో భాగంగా USSD (Unstructured supplementary service data) సేవలను వినియోగదారులకి అందుబాటులోకి తెచ్చారు. ఈ విధానంలో స్కాన్ ఛోస్ లేనివారు, మొబైల్ లో డేటా లేనివారు, మొబైల్ కి ఇంటర్నెట్ సౌకర్యం లేనివారు కూడా డిజిటల్ లావాదేవీలు సాధారణ చరవాణి ద్వారా చేసుకునే సౌకర్యం కల్పించారు. ఏ ఫోన్ ద్వారా అయినా 99# డయల్ చేసి బ్యాంకింగ్ సేవలు పొందటానికి అవకాశం కల్పించారు. ఇప్పటికే ఈ సౌకర్యాన్ని దేశంలోని 51 ప్రధాన బ్యాంకులు ఆంగ్లంతో సహా 12 భారతీయ భాషలలో అందుబాటులోకి తెచ్చాయి. అయితే ఈ సౌకర్యం వినియోగించుకున్నందుకు ప్రతి ట్రాన్సాక్షన్ కు 50 పైసలు రుసుము చెల్లించవలసి ఉంటుంది. దీనిద్వారా రోజుకు 5వేల రూపాయల వరకు చెల్లింపులు చేసుకునే అవకాశం కల్పించారు. అయితే దీని వాడకం ఆశించిన స్థాయిలో పెరగలేదు. మనదేశంలో స్కాన్ ఛోస్ వాడకం, డేటా వాడకం పెరగటంవల్ల ఈ USSD వాడకం ఊహించిన స్థాయిలో జరగటం లేదు.

మరింత చేరువగా..

కార్డులు, మొబైల్ ఫోన్లు, సాధారణ ఫోన్లు కూడా వాడకుండా లావాదేవీలు జరిపే వారికోసం ఆధార్ ఎనేబిల్డ్ పేమెంట్ సిస్టమ్ (AEB) (ఆధార్ ద్వారా చెల్లించే విధానం) అందుబాటులోకి తెచ్చారు. దీనికోసం బ్యాంకులు.. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో బిజినెస్ కరస్పాండెంట్లు, బ్యాంకు మిత్రులను నియమించి వినియోగదారులకు ఇంటివద్దనే బ్యాంకింగ్ సేవలు

డిజిటల్ చెల్లింపులు అందుబాటులో లేనప్పుడు ఒక బ్యాంక్ శాఖలో దృశ్యం

అందించే ప్రయత్నం జరుగుతున్నది. ప్రభుత్వ పథకాల ద్వారా లభించే నగదును పొందటానికి లబ్ధిదారులు బ్యాంకుకు వెళ్లకుండానే నగదు పొందేందుకు ఇది ఎంతగానో ఉపయోగపడుతోంది.

డిజిటల్ చెల్లింపులను ప్రోత్సహించడానికి ప్రభుత్వం UPI (Unified Payment Interface) ని అందుబాటులోకి తెచ్చింది. దానివల్ల మొబైల్ ద్వారా లావాదేవీలు గణనీయంగా పెరిగాయి. దానికి తోడు మొబైల్ యాప్లు చాలా పెరిగాయి. పేటీఎమ్, ఫ్రీచార్జ్, గూగుల్ పే, ఫోన్ పే, మెబిక్ వికి, ఆక్సిజన్, ఎమ్ రుపే, జియోమనీ, ఎయిర్ టెల్ మనీ, ఎస్ బిఐ బడ్డీ, ఇట్స్ క్యాష్, సిట్రస్ పే, వాడాఫోన్ ఎమ్ పానా, ఎక్స్ ట్రిబ్యూట్, ఐసిఐసిఐ పాకెట్స్, స్పీడ్ పే వంటి వందలాది మొబైల్ అప్లికేషన్లు ఇప్పుడు వినియోగ దారులకి అందుబాటులోకి వచ్చాయి. అంతేకాదు, దాదాపు అన్ని బ్యాంకులు మొబైల్ బ్యాంకింగ్ ను అందుబాటులోకి తెచ్చాయి. ప్రభుత్వం డిజిటల్ లావాదేవీలను ప్రోత్సహించటానికి చేసిన కృషి వేగంగా ఫలితాలు ఇచ్చింది. ప్రభుత్వ కృషి ఎంత వేగంగా ఫలించిందో పట్టిక వివరాలు చూస్తే తెలుస్తుంది.

ప్రస్తుతం దేశంలోని గ్రామీణ ప్రాంతాలలో సైతం, ముఖ్యంగా ఈశాన్య రాష్ట్రాల్లోని మారుమూల ప్రాంతాలలో, ద్వీపాలలో కూడా డిజిటల్ చెల్లింపులు విరివిగా జరుగుతున్నాయి. వీధి వ్యాపారుల నుంచి, పెద్ద వ్యాపార సంస్థల వరకు, ఆఖరికి గంగిరెద్దుల వాళ్లు, యాచకులు సైతం డిజిటల్ లావాదేవీలు జరుపుతున్నారు. భారతదేశంలో 16 కోట్లకు మించిన లావాదేవీలు ఈ విధానంలో జరుగుతుండటం ప్రపంచంలో అనేక దేశాలను ఆశ్చర్యానికి గురి చేసింది. మన దేశంలో 2020లో జరిగిన డిజిటల్ చెల్లింపులు ప్రపంచంలో మరే దేశంలో జరగలేదు. రియల్ టైం ఆన్ లైన్ చెల్లింపులు కూడా ప్రపంచంలో అగ్రరాజ్యాల కంటే మనదేశంలోనే అధిక స్థాయిలో జరుగుతున్నాయి.

మనదే ముందంజ

గత సంవత్సరం మనదేశంలో 25.5 బిలియన్ల రియల్ టైం చెల్లింపులు డిజిటల్ పద్ధతిలో జరగగా చైనాలో 15.7 బిలియన్లు, కొరియాలో 6 బిలియన్లు, అమెరికాలో 1.2 బిలియన్ల చెల్లింపులు జరిగాయి. మన జనాభా ఎక్కువ కాబట్టి దేశంలో జరుగుతున్న చెల్లింపుల సంఖ్యను అమెరికాలో జరిగే చెల్లింపుల సంఖ్యతో సరిపోల్చటం సరికాదని కొందరు వాదిస్తున్నారు. కొంతమేరకు వారి వాదన సరైనదే. కాని వాటి సంఖ్యను పోల్చడం వల్ల మన ఆత్మస్థైర్యం పెరిగి మరింత వేగంగా లక్ష్యంవైపు అడుగులు వేయటానికి ఉపయోగపడుతుంది.

ఇప్పటికప్పుడే నగదు చెలామణి తగ్గుతుందని పాలకులు కాని, అధికారులు కాని భావించటం లేదు. కాని క్రమంగా నగదు వ్యవస్థపై ఒత్తిడి తగ్గటంతో

సంవత్సరం	డిజిటల్ లావాదేవీల సంఖ్య (లక్షల్లో)	డిజిటల్ లావాదేవీల విలువ (కోట్లల్లో)
2017-18	1,45,902	13,69,86,732
2018-19	2,34,339	16,38,52,285
2019-20	3,43,455	16,23,05,934
2020-21	4,37,118	14,14,85,173

పాటు ఆర్థిక వ్యవస్థలో పారదర్శకత పెరుగుతున్నది. గమనించవలసిన విషయం ఏమంటే బిరువ్యాపారులు చిల్లర, చిన్న మొత్తంలో జరిపే లావాదేవీలలో డిజిటల్ విధానం వేగంగా వృద్ధి చెందుతున్నది. దానికి కారణం వారిలో అత్యధికులు పన్ను పరిధిలో లేకపోవటం, వారిపై పన్ను భారం పడుతుందనే భయం లేకపోవటం. పన్ను విధానంలో పన్నును మార్పుల వల్ల ఇప్పటికే పన్నులకు సంబంధించిన చట్టాల ప్రకారం తమ కార్యకలాపాలు జరపటానికి ఇష్టపడుతున్నారు.

అయితే డిజిటల్ చెల్లింపుల విధానంలోనూ కొన్ని సమస్యలు కలవరపెట్టేలా ఉన్నాయి. బ్యాంకుల సర్వర్ల సామర్థ్యం సరైన స్థాయిలో లేకపోవడం వల్ల లావాదేవీలు చేయడానికి ఇబ్బందులు పడుతున్నాయి. అలాగే Failed Transactions (విఫలమైన లావాదేవీలు) కూడా ఒక పెద్ద సమస్య. ఈ సమస్య పరిష్కారానికి భారతీయ రిజర్వు బ్యాంకు 'ఉత్కర్ష్' పేరుతో చర్యలు చేపట్టినప్పటికీ దాని ఫలితాలు ఆశించినంత వేగం అందుకోలేదు. అలాగే Q.R కోడ్ల విషయంలో రిజర్వు బ్యాంకు నూతన మార్గదర్శకాలు ఇచ్చినప్పటికీ అవి పూర్తిస్థాయిలో అమలు జరగటానికి వచ్చే సంవత్సరం ప్రథమార్థం దాటవచ్చు. ఇక కార్డుల వాడకం పెంచటానికి కాంటాక్ట్ లెస్ చెల్లింపు విధానాన్ని అమలు జరపటానికి ఉన్న పరిమితులు సడలించి నప్పటికీ వీటి రుసుము తగ్గించ సంవత్సరం ఆశించిన ఫలితాలు రాకపోవచ్చు. గత సంవత్సరం డిసెంబర్ నుంచి RTGS (Real Time Gross Settlement) విధానం నిరంతరం అందుబాటులో ఉండేట్లు చేసినప్పటికీ, పన్ను పరిధిలోకి వస్తామనే భయం ఉండటం, పన్ను పరిధిని తప్పించుకుని వ్యాపారం చేసే అలవాటు కొనసాగుతుండటం వల్ల RTGS లావాదేవీల సంఖ్య గణనీయంగా పెరగలేదు. ప్రపంచంలో నిరంతర RTGS సేవలు అందించే దేశాలు చాలా తక్కువ. చైనా, బ్రిటన్ వంటి

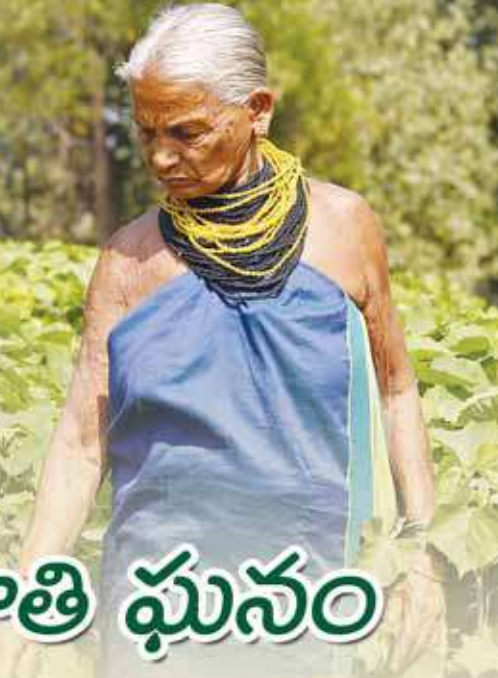
అభివృద్ధి చెందిన దేశాలలో కూడా ఇటువంటి సౌకర్యం లేదు.

డిజిటల్ చెల్లింపుల విధానంలో రక్షణపరమైన లోపాలు కూడా కొంతమేరకు అవాంతరంగా మారాయి. డేటా విషయంలో మనదేశంలో ఉన్న స్వేచ్ఛ సమస్యను మరింత జటిలం చేసింది. ఎన్ని సమస్యలు ఉన్నప్పటికీ, సవాళ్లు అధికంగా ఎదురవు తున్నప్పటికీ ప్రజలలో, ముఖ్యంగా సమాజంలోని అల్పాదాయ వర్గాలలో సైతం డిజిటల్ చెల్లింపుల వాడకం పెరుగుతున్నది. గ్రామీణ ప్రాంతాలలో, మహిళల్లో సైతం డిజిటల్ చెల్లింపుల విధానం వేగంగా పెరుగుతున్నది. వినియోగం పెరుగు తుండటం వల్ల ఈ రంగంలో పెట్టుబడులు పెరుగుతున్నాయి. నూతన ఆవిష్కరణలు పెరుగుతున్నాయి. వ్యాపార అవకాశాలు పెరుగుతున్నాయి. మొత్తం మీద ఈ విధానాన్ని అవహేళన చేసిన వారికి ఆశ్చర్యం కలిగే విధంగా మనదేశంలో డిజిటల్ చెల్లింపులు పెరుగుతున్నాయి. దీనివల్ల అతి త్వరలో దేశ ఆర్థిక వ్యవస్థలో వేగవంతమైన మార్పులు చోటుచేసుకునే అవకాశం ఉంది. లక్ష్యశుద్ధి ఉన్నప్పుడు ఎటువంటి విజయాలు సాధించవచ్చో చెప్పటానికి డిజిటల్ చెల్లింపుల వృద్ధి ఒక ఉదాహరణగా పేర్కొనవచ్చు.

వ్యాసకర్త: ఆర్థికరంగ నిపుణులు

పద్మ అంటే స్త్రీ రత్నం అనే అర్థం కూడా ఉంది. బుద్ధిబలం అనేది అంతరార్థం. 'శ్రీ' పదానికి మారు పేరు కీర్తి. వీటన్నింటికీ సమన్వయం అనేలా పద్మ పురస్కారాల ప్రధాన కార్యక్రమం దేశ రాజధానిలో భాసించింది. ప్రథమ పౌరుడు రాష్ట్రపతి చేతుల మీదుగా పద్మశ్రీలను స్వీకరించిన మహిళామణుల్లో తులసి ఒకరు. అత్యంత ప్రముఖల సమక్షంలో తళుక్కున మెరిసిన ఆ 'అడవితల్లి' నాడూ నేడూ ఏనాడూ కథనాయికే! కాళ్ళకు కనీసం చెప్పులైనా లేకుండా కర్ణాటక నుంచి వెళ్లిన డెబ్బయ్యే ఆరేళ్ల వృద్ధురాలు. మెడలో ఖరీదైన ఆభరణాల ఊసేలేని తను అంకోలా ప్రాంతం హొన్నావి పల్లెవాసి. తనకు మాత్రమే ప్రత్యేకమైన సంప్రదాయ వస్త్రంతో, నవచైతన్యం తొణికిసలాడే కాంతివంత వదనంతో వేదిక దరికి చేరుకున్నంతసేపూ దర్బార్ మందిరమంతా మంత్రముగ్ధ అయింది. ఎక్కడి మారుమూల గిరిగ్రామం... ఎక్కడి దేశాధ్యక్ష నిలయం? కొండాకోనా చెట్టు చేమా నట్టనడుమ ఉండే ఆ హరిత లతక రాజకీయ పాలక దిగ్గజాలు కొలువుతీరిన కేంద్ర భవన్ కు విశేష హోదాలో చేరారంటే ఇంకెంత పరమాద్భుతం!

'తులసి' వనం... ఘనాతి ఘనం

తన వయసు 76 అయితే పద్మశ్రీ వ్యవస్థాపన ప్రక్రియకు 67 సంవత్సరాలు (అటూ ఇటూ అన్నమాట). ఇన్ని పదుల వత్సరాల్లో వందల పురస్కృతులున్నా. ఈ పెద్దవిడ తులసి గౌడది అన్ని విధాలా ప్రత్యేకత! భారతరత్న, పద్మవిభూషణ్, పద్మభూషణ్ ఈ మూడింటి వరసన నిలిచే సమస్తత పౌర పురస్కారం కదా మరి. సామాజిక సేవారంగంలో భారత ప్రభుత్వం నుంచి ఇంతగా గుర్తింపూ గౌరవం సొంతం చేసుకున్న తాను అందరికన్నా ఎందుకు 'విలక్షణ' అంటే....

పేరుకు తగిన రీతిలో తులసిది పవిత్ర, స్వచ్ఛ, సుగంధ భరిత మనస్తత్వం. పుట్టింది పెరిగింది మనుగడ సాగిస్తోంది ప్రకృతిమాత చల్లని ఒడిలోనే! మొక్కనాటితే, చెట్టుగా పెంచితే, అది ప్రసాదించే

పూలూ పండ్లుకాయలతో ఏ ప్రాణికైనా ఎంతో హాయి. పెరిగే ప్రతిదీ కల్పవృక్షమే, పర్యావరణానికి రక్షణ కవచమే. మనిషి చీకా చింతా అసలే లేకుండా జీవనయానం కొనసాగించాలంటే, సమస్తాన్నీ నేస్తంగా భావించి ఎప్పుడూ ముందడుగే వేయాలంటే ప్రకృతే మూలాధారం. అమ్మ మది ప్రేమమయమైనట్లే - చల్లదనం చెట్టుది, తీయదనం పుట్ట తేనెది, కమ్మదనం పిట్టకూతది. కడుపు నింపే కూడు, నీడనిచ్చే గూడు, తరువు, బతుకు తెరువు సకలం అటవీవాసంలోనే. ఆయువు, ప్రాణవాయువు సర్వమూ అదే. అందుకే ఆమె చెట్లలోనే, చెట్లతోనే మమేకమైంది. పుట్టి కళ్ళతెరిచింది మొదలు అక్కడక్కడే. ఒదిగింది ఎదిగింది ఆ వాతావరణంలోనే. ఆకుపచ్చదనాల ఆ గిరిపుత్రికను తొలి నుంచీ కష్టనష్టాలే వెంటాడాయి.

రెండేళ్ల పసిప్రాయంలోనే తండ్రిని కోల్పోయింది. పుట్టెడు దుఃఖం తప్పని తల్లిని ఎప్పుడూ వెన్నంటే ఉండేది. పూట గడిచే దెలా? పెరిగి పెద్దవుతున్న కొద్దీ అమ్మతో కలిసి ప్రతిరోజూ కూలీ నాలీ పనులకు వెళ్తుండేది. నాలుగు వేళ్లా నోట్లోకి పోవడమే కష్టమవుతుంటే, బడికి వెళ్లి చదువుకునే అవకాశం ఇంకెక్కడిది?

చేరదీసి సేదతీర్చి...

బాధలూ వ్యధలూ కలతలూ కన్నీళ్లూ నిత్యకృత్య మయ్యాయి. పొద్దున్నే నిద్రలేవడం, తానూ పనులకు పోవడం, అక్కడ వచ్చేవాటితో కలో గంజో తాగి బతకడం, అంతే. నాలుగు అక్షరాలైనా రాయడం, చదవడం ఇప్పటికీ రాదు. అమ్మలూ హల్లాలూ అన్నీ చెట్లే! వాటిని పెంచిపోషించడమే తులసికి సంతృప్తి,

ప్రేమే నా స్వరూపం.. సత్యం నా శ్వాస.. ఆనందం నా ఆహారం..

అనంతం నా జీవితం.. నా జీవితమే నా సందేశం..

ప్రేమకు కాలం లేదు... కారణం లేదు.. చావు లేదు.. పుట్టుక లేదు.. - సత్యనాథులు

శ్రీసత్యసాయిబాబా

96 జన్మదిన శుభాకాంక్షలు..

జీవిత జీమా పాలసీ కుటుంబ భద్రతకు చాలా ముఖ్యమైనది

ఏడుదొడ్ల శ్రీనివాస రెడ్డి

ఎల్.ఐ.సి. డెవలప్ మెంట్ ఆఫీసర్ (రెటైర్డ్)
చౌటుప్పల్, భువనగిరి యాదాద్రి

LIC

ఏడుదొడ్ల వివేకవర్ధన్ రెడ్డి

ఎల్.ఐ.సి. డెవలప్ మెంట్ ఆఫీసర్
చైతన్యపురి, హైదరాబాద్

సంతోషం. ఎక్కాలైనా రావు కానీ, చుట్టూ ఉన్న చెట్ల గురించి అడిగితే - లెక్క తప్పకుండా రక్కున చెప్తుంది. చెట్లు వుట్టల మధ్యన తల్లితో కలిసి చెట్లపట్టులు పట్టుకొని సాగుతున్న రోజులవి. ఇంకాస్త వయసురాగానే పెళ్లి జరిగిపోయినా, కొంతకాలానికే భర్తను దూరం చేసింది విధి. చిమ్మ చీకట్లు మరింతగా అలుముకున్నాయి. నిమిషం ఒక యుగంగా మారిన దుర్దశలో, ఎన్నోసార్లు ఏడుపు తన్నుకొచ్చేది. ఆ శోకాల ఊబి నుంచి ఎలాగైనా బయటపడాలని మళ్ళీ చెట్ల నీడను ఆశ్రయించేది. నేటికీ తానుండే ఆశ్రమం అదే, అక్కడే. చెట్ల కళ్ళూ చెమర్చాయేమో - తోడూ నీడై నిలిచాయి. రారమ్మని పిలిచేవి, చేరదీసేవి, ఓదార్చేవి, 'నీకు మేం లేమా' అని ధైర్యం చెప్పేవి, గుండె దిటవు పడేలా చేసేవి. ఇదంతా వాటితో ఆమె అనుదినాను బంధానికి దారితీసింది. కొత్త నేస్తాలూ కావాలని కోరుకున్న ప్రతిసారీ మొక్కలు నాటుతుండేది. మొక్కవోని ఉక్కు సంకల్పం చూసిన సమీప అటవీ విభాగం ఉద్యోగులు సమాచారాన్ని పై స్థాయి అధికారుల ముందుంచారు. ముచ్చటపడినవారు ఒకసారి వచ్చి చూసి ఇంకెంత సంబరపడ్డారంటే - కొన్నాళ్ళకే ఉపాధి వసతి! 'నీ అలవాటును రోజువారీ విధులుగా మార్చుకో. ఎన్ని వీలవుతాయో అన్ని చెట్లూ పెంచు. అదవిని నిండుగా ఉంచుతానంటే కాదనే వారెవరు?' అంటూ వెన్ను తట్టారు. అదిగో ఆ సంబరమే ఆమెను సిబ్బందిలో ఒకరిగా చేసింది. అంతటితో ఆగి ఉంటే తాను తులసి ఎండుకప్పతుంది చెప్పండి? ఎక్కడెక్కడ ఎన్నెన్ని మొక్కలు నాటిందో లెక్కే లేదు. దీంతో, తాత్కాలిక పని శాశ్వత ఉద్యోగినిగా మార్చిందామెను.

కంటి రెప్ప, ఇంటిదీపం

రమారమి పదిహేనేళ్లలో నిద్రాహారాలు లేని ఉద్యమం అది. ఉద్యోగం కాదు, ఉద్యమం. అన్నీ లెక్కవేసుకుంటే, వందలు వేలయ్యాయి. జీవిత కాలమంతా కలిపి, ఆరుపదుల వ్యవధిలో ఒకటి రెండూ మూడు కాదు; అక్షరాలా నలభై రెండువేల మొక్కల్ని నాటి, పెంచి పోషించి, వృక్ష సంరక్షకు రాలైంది ఆ అడవిబిడ్డ. అలా వేలాది చెట్లతో అటవీ ప్రాంతమంతటా సరికొత్త కళాకాంతులు వెల్లి విరిశాయి. అంతటి సామ్రాజ్యానికి ఆమె రాణి. ఎక్కడ ఏ చెట్టు తల్లి ఉందో ఇట్టే చెప్పేస్తుంది. 'ఏమను కున్నారు, ఈ అన్నీ నావి. నా బిడ్డల్లాంటివి. మిగతావన్నీ నాకు వీటి తర్వాతే! నా మాదిరే మీరూ చేయొచ్చు కదా. మీ చేతులతో మీరు ఒక మొక్కను పెంచి చూస్తే మీకే తెలుస్తుంది. అయ్యల్లారా, అమ్మల్లారా! మీకూ నాకే కాదు, చెట్లకీ నోళ్లుంటాయి. వాటికీ కష్టసుఖాలుంటాయి. మనసు పెట్టి వింటే అవన్నీ నాతోపాటు మీకు కూడా తెలుస్తాయి' అంటుంది తులసమ్మ. నిజమే, ఎన్నెన్ని ఆకుపచ్చని ఆశలో! చల్లదీగాలి ఇంతో అంతో గట్టిగా వీస్తే,

ప్రతి చెట్టుకీ ఎంతటి పులకింతో!! పచ్చపచ్చగా ఎదుగుతుండే అవి ఆయువు పెరుగుదలకు మెట్టు. మోక్షలో మొలుచుకొచ్చే చిగుళ్ళూ చీకట్లను చీల్చే దీపాలు. ఇన్నీ వర్షనలు ఆ ముసలమ్మకు తెలుసో లేదో కానీ, చెట్లను ప్రాణంగా చూసుకోవడం మటుకు పూర్తిగా తెలుసు. ఏ మొక్కను ఎప్పుడూ ఎక్కడ నాటాలి, దాని ఆకలి దప్పుల్ని ఎలా తీర్చాలి, కంటికి రెప్పలా ఏ విధంగా చూసుకోవాలి, ఎంత బాగా బతకనివ్వాలి, మంచిగా చూసుకున్నందుకు బదులుగా ఆ చెట్టు మనకెంత మేలు చేస్తుంది - వివరాలన్నీ తెలుసామెకు. ఏ వైద్యుడు, ఏ శాస్త్రజ్ఞుడు కనిపెట్టలేని వాటిని రక్కున పట్టుకోగలదు. 'ఇన్నీన్ని సంగతులు నీకెలా తెలుసు, ఎవరు చెప్పారు?' అని అడిగా మనుకోండి; నోరారా నవ్వుతుండే తప్ప ఇంకేదీ చేయదు. మనం చూస్తుంటాం. ఊరపిచ్చుకలు ఇట్లు కట్టుకుంటాయి. అవి ఏమిటంటే, గరికపుల్లలతో చెట్ల కొమ్మలకు ఏర్పాటు చేసుకునే గూళ్ళు. ఇంత చక్కగా ఏ తీరులో కట్టావంటే, ఆ ప్రాణులు ఏం చెప్తాయి కనక? తులసీ అంతే అనిపిస్తుంది. వృక్షరక్షణ తన పని, ప్రాణం. అంతవరకే. ఇంత గొప్పగా పేరొస్తుందని ఎప్పుడైనా అనుకున్నావా అనడిగితే మళ్ళీ నవ్వే సమాధానం.

మనలోనే - మనతోనే

ఇప్పటికీ, ఆమెను చూడటానికే చాలామంది అక్కడికొస్తుంటారు. ఇది ఏం చెట్టు, దీన్ని ఏమంటారు, మొక్కనాటి ఎన్నేళ్లయిందని వరసబెట్టి అడిగేస్తుంటారు. ఎందరు ఎన్నిసార్లు ఎన్నెన్ని రకాలుగా అడిగినా, ప్రతి ఒక్కటీ ఓపికగా చెప్పింది. పిల్ల/పిల్లవాడి గురించి తల్లి చెబుతున్నట్లు ఉంటుందది. ఎంతసేపు చెప్పినా అలుపూ సొలుపూ కనిపించదు. ఒక్క విషయమూ మరిచిపోదు. ఉద్యోగం చేసినందుకు వచ్చే పింఛను డబ్బుల్ని 'పిల్లల'కు, పోషణకు ఖర్చుచేస్తుంది. నంది, పనస, లేకు - వేటి వివరాలు కోరినా తదుముకోదు. కూర్చోబెట్టి మరీ తెలిసేట్లు చేస్తుంది. నిన్నటిదాకా సామాన్యురాలు. ఇప్పుడు దేశమంతా మెచ్చుకునే ప్రసిద్ధురాలు. ఎంత ప్రముఖత్వమంటే, సాక్షాత్తు భారత దేశాధినేత చేతుల మీదుగా అవార్డు తీసుకునేంత! తమిళనాడు రంగమాళ్ (వ్యవసాయం), ఇతర దక్షిణాది రాష్ట్రాల మంజమ్మ, పశ్చిమబెంగాల్ కమలీసోరెన్, ఇంకా సింధుతాయి

జంధ్యాల శేరత్ బాబు

సీనియర్ జర్నలిస్ట్

పురస్కారం అందుకుంటా..

(మహారాష్ట్ర); వీరందరూ సహ స్వీకర్తలే. మరీ ముఖ్యంగా తులసీమాత గ్రామీణత, వన ఆరాధనీయత - వారూ వీరని కాకుండా అందరినీ బాగా స్పందింపజేశాయి. చేసిన సేవ, సాగించిన కృషి పురస్కృతులందుకుంటే ఆ జాతిజాలోని వారంతా ప్రముఖులైనట్లు. ఇప్పుడు పద్మశ్రీ మంతురాలైన ఆమెకు ఎటువంటి విస్తృత నేపథ్యాలూ లేవు. చదువులూ హోదాలూ లేవుగాక లేవు. ఆర్థిక, సామాజిక, పాలనా సంబంధ వనరులూ కనిపించవు. ఘన విజయురాలై శభాష్ అనిపించుకోవడమంటే, అదీ మహత్తరం. దేశదేశాల ప్రశంసలందుకునే పరమోన్నత స్థాయి కలిగిందంటే, అదే ఘనతరం.

వందనాభిందనం

ఈ పద్మశ్రీ స్వీకారకర్తలు వేరెవరో కారు. మనలోనే మన మధ్యనే మనతోనే ఉన్నారు. ఇలా పురస్కార విశిష్టతలు ఇప్పటికిప్పుడే ఉన్నవరంగా వరించి వచ్చినవి కావు. వీటి వెనక ఏళ్ల పర్యంత సేవలనేకం నిండి ఉంటున్నాయి. వీరవరూ పేరు రావాలని, బహూకృతి కావాలని పరిశ్రమించ లేదు. జాతీయస్థాయి ప్రతిష్ట లభ్యమైందని ఉబ్బితబ్బిబ్బా కాలేదు. కష్టపడి కాదు; ఇష్టపడి పనిచేశారు, చేస్తున్నారు. బృహత్తర ఫలిత సాధనకు వీరు చేసింది ఇదే మొదలు కాదు, తుదీ కాదు. చేయాలనుకున్నది సర్వశక్తులూ కేంద్రీకరించి చేశారు. గొప్ప ప్రతిఫలం అందుకున్నామన్న భావోద్వేగ తీవ్రతకూ అతీతంగా ఉన్నారు. పరిణతికి ఇంతకు మించిన నిర్వచన నిదర్శనం ఉంటుందంటారా? గ్రహీతలు, ప్రదాతలు - ఉభయులూ వందనీయులు, అభినందనపాత్రులే. ప్రజ్ఞ, సేవ పరిధివిల్లడం ఒకెత్తు. వాటిని సకాల స్పందనగా ప్రోత్సహించడం మరొకెత్తు. ఏకమొత్తంగా చూసినప్పుడు; ఇదంతా శుభకరం, శోభస్కరం. ★

రెండు వారాల క్రితం ఈశాన్య రుతుపవనాలు కారణంగా చెన్నై పరిసరాలపై ఏకధాటిగా వర్షాలు పడ్డాయి. కుండపోత వర్షాలకు చెన్నై మహానగరంతో పాటు కాంచీపురం, తిరువల్లూరు, చంగల్పట్టు జిల్లాలు తడిసిపడ్డాయిపోయాయి. నాలుగైదు రోజుపాటు కొనసాగిన ఈ వర్షాల కారణంగా వేలాది ఎకరాల పొలాల్లో నీరు చేరి భారీ పంటనష్టం జరిగింది. కుండపోత కారణంగా చెన్నై నగర జీవనం స్తంభించిపోయింది. మూడువేలకు పైగా వీధులు జలమయమయ్యాయి. ఆరు వేలకు పైగా జననివాస ప్రాంతాలు జలదిగ్భంధంలో చిక్కుకున్నాయి. ప్రధాన

కూడా 'లానినా' పరిస్థితులు కొనసాగుతున్నాయి. దీంతో ఈశాన్య రుతుపవనాలు బలోపేతమవు తున్నాయి. దీనికి ఉపరితల అవర్తనం తోడుకావడంతో భారీ వర్షాలు కురుస్తున్నాయి. ఈసారి ఏకధాటిగా నాలుగైదు రోజులు భారీ వర్షం పడటంలో చెన్నై నగరం తట్టుకోలేకపోయింది.

చెన్నైకి వర్షాలు, వరదల చరిత్ర కొత్తేమీ కాదు. 2015లో కూడా ఇదే విధంగా భారీ వర్షాలు మహానగరాన్ని కుదిపేశాయి. నాటి వరదల్లో 300 మంది వరకూ మరణించారు. ఆ చేదు జ్ఞాపకాలను అక్కడి ప్రజలు ఇంకా మరచిపోలేదు. ఇప్పుడు కూడా

క్రమణలను తొలగించాలని కోరుతూ దాఖలైన ప్రజాప్రయోజన వ్యాజ్యంపై విచారణ చేపట్టిన హైకోర్టు ప్రధాన న్యాయమూర్తి జస్టిస్ సంజీవ్ బెనర్జీ, న్యాయమూర్తి జస్టిస్ అదితేశ్వలతో కూడిన ధర్మాసనం ఈ మేరకు ఉత్తర్వులు జారీచేసింది.

అసలు కారణాలు ఇవే..

కర్ణాటక చావుకు కారణాలు ఎన్నో అన్నట్లు చెన్నై వరదలకు కారణాలు అనేకం. ఇందులో భౌగోళిక పరిస్థితులు కొంత కారణం అయితే, మానవ తప్పిదాలే అధికం. చెన్నై భౌగోళికంగా భిన్నంగా ఉంటుంది. సముద్ర మట్టంకన్నా కాస్త దిగువకు

పల్లెలు దేశానికి పట్టుగొమ్మలు.. నగరాలు పట్టణాలు, నాగరికతకు చిహ్నాలు. ఏ దేశ అభివృద్ధికైనా నగరాలే ప్రామాణికం. పెద్ద పెద్ద భవనాలు, కార్యాలయాలు, సంస్థలు, రహదారులు నగరాలకు హంగులుగా కనిపిస్తాయి. కానీ అవే కష్టాలకు కారణమవుతున్నాయి. చినుకుపడితే చాలు వణుకుపుడుతోంది. దేశంలో ఏదో ఒక నగరం వరద ముంపులో చిక్కుకుంటోంది. ఇందుకు కారణం ప్రణాళికాబద్ధమైన అభివృద్ధి లేకపోవడమే. సరైన డ్రైనేజీ వ్యవస్థ, వరదనీటి కాలువలు, అక్రమ నిర్మాణాలకు అనుమతులు ఇవ్వడం సమస్యలకు దారితీస్తోంది. వానోస్తే ఆనందం. కానీ ఇప్పుడు చినుకు పడితే ఆందోళన. అది కుండపోతగా మారితే నగరాల ప్రజలకు గుండె దడ. రోడ్లు చెరువులను తలపిస్తాయి. వాహనాలు ఆగిపోయి, ట్రాఫిక్ అస్తవ్యస్తమవుతోంది. జనావాసాలు మునిగిపోయి ఇళ్ల నుంచి బయటకు రాలేసి పరిస్థితి. జననష్టం, ఆస్తినష్టం, కరెంటు కోతలతో అదనపు కష్టాలు. అంతా అస్తవ్యస్తం.. నిన్న చెన్నై, మొన్న బెంగళూరు, అంతకు ముందు హైదరాబాద్, ముంబై.. మహానగరాలు ఎందుకు మునుగుతున్నాయి? ఏటా ఇవి పునరావృతమవుతున్నా ప్రభుత్వాలు ఎందుకు తీవ్రంగా పరిగణించడం లేదు? 'నీరు పల్లెమెరుగు నిజము దేవుడెరుగు' ఈ నానుడిలో విస్తృత అర్థం ఉంది. పడిన వర్షం చుక్క భూమిలోకి ఇంకుతుంది. వర్షం ఎక్కువైతే ప్రవాహంగా మారి చెరువులు, కుంటల్లో చేరుతుంది. అక్కడి నుంచి కాలువల ద్వారా నదుల్లో కలుస్తుంది. నదులు సముద్రాల్లో కలుస్తాయి. మానవులు తమ జీవనావసరాల కోసం అనకట్టలు నిర్మించి వ్యవసాయానికి, తాగునీటికి జలాలను ఉపయోగించుకుంటారు.. ఇది వందలు, వేల సంవత్సరాలుగా జరుగుతున్నా జలవనరులకు, జనావాసాలకు ఒక పరిధి ఉంటుంది. మనిషి స్వార్థబుద్ధితో ఈ పరిధిని దాటి జలవనరులను కబళించడంతో అసలు సమస్య మొదలవుతోంది. వాన పడినప్పుడు నీరు చెరువులోకి వస్తుంది. కానీ ఆ చెరువు లేకపోతే ఎటు పోవాలి? పల్లానికి ప్రవహించే నీరు కాస్తా వరదరూపం సంతరించుకొని జనావాసాలు ముంచేస్తుంది. ఇప్పుడు జరుగుతోంది ఇదే.

మహానగరాలు ఎందుకు మునుగు

రహదారులతో పాటు 27 సబ్ వేలు పూర్తిగా నీట మునిగాయి. మెరినా బీచ్ ప్రాంతమంతా సముద్రాన్ని తలపించింది. చెన్నై నగరంలో 18 మంది మరణించారు. రాష్ట్రమంతా కలిపి వంద వరకూ మరణించారు. పెద్ద సంఖ్యలో గాయపడ్డారు. ఆస్తుల నష్టం అపారంగా ఉంటుందని అంచనా వేశారు.

గతం నుంచి ఏం పాఠం నేర్చుకున్నాం?

అక్టోబర్ లో ఈశాన్య రుతుపవనాలు ప్రారంభ మైనప్పటి నుంచి తమిళనాడు, పుదుచ్చేరి ప్రాంతాల్లో 43 శాతం అధిక వర్షపాతం నమోదైంది. బంగాళాఖాతం, ఆరేబియా సముద్రాల్లో ఏర్పడే అల్పపీడనాల కారణంగా అక్టోబర్ - డిసెంబర్ మధ్య ఉత్తర హిందూ మహాసముద్రంలో తుపానులు ఏర్పడే అవకాశాలు ఎక్కువగా ఉంటాయి. సాధారణంగా ఈశాన్య రుతుపవనాలు తమిళనాడు, పుదుచ్చేరి, కారైకల్, యానాం, కోస్తాంధ్ర, కేరళ, ఉత్తర కర్ణాటక, లక్షద్వీప్ లపై ప్రభావం చూపిస్తాయి. ఈ సంవత్సరం

అలాంటి పరిస్థితులే ఎదురైనా ప్రాణనష్టం కొంత తగ్గింది. అయితే తమిళనాడు ప్రభుత్వం, చెన్నై నగర పాలక సంస్థ అధికారులు గతం నుంచి గుణపాఠం ఏమీ నేర్చుకోలేదు. ఈ కారణంగానే ప్రస్తుత దుస్థితి ఎదురైంది. '2015 వరద పరిస్థితుల నుంచి ప్రభుత్వ యంత్రాంగం తగిన గుణపాఠం నేర్చుకోలేదని స్పష్టంగా అర్థమవుతోంది. నగరంలో నెలకొన్న వరద పరిస్థితులను చూస్తుంటే ఆందోళనగా ఉంది. 2015లో నగరంలో వరద పరిస్థితుల తర్వాత తీసుకున్న చర్యలేంటో చెప్పండి?' అంటూ మద్రాస్ హైకోర్టు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ యంత్రాంగం పైనా, చెన్నై కార్పొరేషన్ పైనా తీవ్ర ఆగ్రహం వ్యక్తం చేసింది. వారం రోజుల్లోగా పరిస్థితిని చక్కదిద్ది, భవిష్యత్తు ప్రణాళికలు కూడా రూపొందించకపోతే సుమోటిగా కేసును స్వీకరించి, కోర్టు ఉత్తర్వుల ఉల్లంఘన కింద చర్యలు తీసుకుంటామని హెచ్చరించింది. అరియలూరు జిల్లా పెరియతిరుక్కోణం ప్రాంతంలో చెరువు దురా

ఉంటుంది. సముద్ర తీరానికి ఆసుకొని ఉండటంతో విస్తరణ కష్టమైంది. పెరిగిపోతున్న జనాభా ప్రభావం నగరంపై పడింది. ముందుచూపు లేకుండా విచ్చల విడిగా ఇళ్లు, భవనాల నిర్మాణాలకు అనుమతులు ఇచ్చేశారు. చెరువులను మాయం చేశారు. వేలిచ్చేరి, లాంగ్ టాంక్ చెరువు ఇప్పుడు కనిపించవు. 1920లో టీ నగర్ కోసం పూడ్చేశారు. ఉత్తర చెన్నైలోని వ్యాసార్ పాడి చెరువులో ప్రభుత్వ కాలేజీ ఏర్పడింది. చెంబరంపక్కం రిజర్వాయర్ నిండినప్పుడల్లా దిగువకు వదిలే నీరు మనప్పక్కంలోని అడయార్ రివర్ పూర్ ప్రాంత ప్రజలకు ఇబ్బందులను తెచ్చి పెడుతోంది. పల్లికరనై ప్రాంత చిత్తడి నేలలు నీటిని గ్రహించే స్వభావాన్ని కోల్పోయాయి. అందుకే నీరు త్వరగా ఇంకడం లేదు. జనావాసాలు పెరగడం, జలవన రులు మాయం కావడంతో భారీ వర్షాలు కురిసినప్పు డల్లా డ్రైనేజీలు, వరద కాల్వల మీద భారం పెరుగు తోంది. ఫలితంగా నగరం మునిగిపోవాల్సిన దుస్థితి

ఏర్పడింది. ప్రస్తుత పరిస్థితుల నేపథ్యంలో చెన్నైని కాపాడుకోవాలంటే నగరంలోని వీధులను రీ డిజైన్ చేయాలి. డ్రైనేజీ వ్యవస్థను పూర్తిగా పునర్వ్యవస్థీకరించాలి. చెరువులు అక్రమణకు గురికాకుండా చూడాలి.

బెంగళూరు పరిస్థితి ఇంతే..

దేశంలోని ఇతర మహానగరాల పరిస్థితి ఇందుకు భిన్నంగా ఏమీ లేదు. కొద్ది వారాల క్రితం బెంగళూరును భారీ వర్షాలు, వరదలు వణికించాయి. ఆగస్టు 14 రాత్రి కురిసిన భారీ వర్షానికి నగరంలోని లోతట్టు ప్రాంతాలు జల దిగ్భంధంలో చిక్కుకున్నాయి. ఒక్క రాత్రి 14 సెం.మీ. వర్షం కురవడంతో అతలాకుతల

ముద్దయింది. మరాఠ్వాడా, ఉత్తర మహారాష్ట్ర, కొంకణ్, విదర్భ ప్రాంతాల్లో కురిసిన వర్షాలు నగరంపై తీవ్ర ప్రభావాన్ని చూపించాయి. శిథిలాలు, బురద కారణంగా వాహనాల రాకపోకలు పూర్తిగా నిలిచిపోయాయి. జలాశయాలు, చెరువులు, కుంటలు నిండిపోయాయి. వరదల్లో జంతువులతోపాటు మనుషులు కూడా కొట్టుకుపోయినట్టు సమాచారం. ఈ పరిస్థితులన్నిటికీ అక్రమ నిర్మాణాలే కారణమని ప్రత్యేకంగా చెప్పాల్సిన అవసరం లేదు.

హైదరాబాద్ కట్టెలు?

కొద్దిపాటి వర్షం పడ్డా హైదరాబాద్ మహానగరం

కొనసాగుతోంది. ఒకప్పుడు హైదరాబాద్ మహానగర పరిసర ప్రాంతాల్లో 530 చెరువులు, కుంటలు ఉండేవి. ఇప్పుడు 190 మాత్రమే మిగిలాయి. ఇవి కూడా చాలా వరకూ కట్టెల్లో ఉన్నాయి. మాసాబ్ ట్యాంక్, బతుకమ్మ చెరువుతో పాటు ఎన్నో జల వనరులు ఇప్పుడు కంటికి కూడా కనిపించవు. నాలాలను కూడా వదలకుండా అక్రమ కట్టడాలు వెలిశాయి. ఫలితంగా కొద్దిపాటి వర్షానికే నగరంలోని జనావాసాలు ముగిసిపోతున్నాయి.

2000లో పడ్డ భారీ వర్షాలు, వరదలు అపార నష్టం కలిగించడంతో నాటి ప్రభుత్వం దిద్దుబాటు

తున్నాయి?

మైంది. కెంపేగౌడ అంతర్జాతీయ విమానాశ్రయం మొదటి టెర్మినల్లోకి వర్షం నీరు ప్రవేశించింది. బెంగళూరులో గత కొన్నేళ్లుగా అడ్డా అదుపులేని కాంక్రీట్ నిర్మాణాల వల్ల చిత్తడి నేలలు, వృక్షాలు అంతరించిపోవడమే వర్షాకాలంలో వరదలకు కారణమని ఇండియన్ ఇన్స్టిట్యూట్ ఆఫ్ సైన్స్ అధ్యయనంలో తేలింది. నగర అభివృద్ధిలో భాగంగా పరివాహక ప్రాంతాలు కుంచించుకుపోయి వ్యర్థాలు పెరిగి ప్రవాహానికి అడ్డుపడటం, నీరు నిల్వ ఉండటం వల్ల లోతట్టు ప్రాంతాలు మునిగిపోతున్నాయి. బెంగళూరులో తరచూ వరదలకు గల కారణాలను, నివారణ చర్యలను అన్వేషిస్తూ ఐఐఎస్సీఓ ఓ అధ్యయనం నిర్వహించింది. కొన్నేళ్లుగా ఊహించని పట్టణీకరణ వల్ల ఉపరితల నిర్మాణాలు 78 శాతానికి వృద్ధి చెందాయి.

ముంబైలోనూ..

ఈ ఏడాది జులై మాసంలో దేశ వాణిజ్య రాజధాని ముంబై మహానగరం మరోసారి తడిసి

తట్టుకోలేకపోతోంది. చాలా ప్రాంతాల్లో జనావాసాలు మునుగుతున్నాయి. గత ఏడాదితో పాటు ఈ ఏడాది కూడా మూసీ ఉప్పొంగి ప్రవహించింది. హైదరాబాద్ వరదలకు ప్రభుత్వాలు నిర్లక్ష్యమే ప్రధాన కారణంగా కనిపిస్తోంది. నగరంలో ఉన్న మురుగు, వరదనీటి పారుదల వ్యవస్థలు ఒక రోజులో రెండు సెంటీమీటర్ల వర్షపాతాన్ని మాత్రమే తట్టుకోగలుగుతాయి. గత కొన్నేళ్లుగా వర్షపాతాలు 10-16 సెంటీమీటర్లు మించిపోతున్నాయి.

హైదరాబాద్లో ప్రస్తుత డ్రైనేజీ వ్యవస్థ 1920 నాటిది. 1888, 1908 సంవత్సరాల్లో మూసినదికి వచ్చిన వరదలు అపారమైన ప్రాణ, ఆస్తుల నష్టాన్ని కలిగించాయి. ఆరో నిజాం మహబూబ్ అలీఖాన్ ప్రఖ్యాత ఇంజనీరు మోక్షగుండం విశ్వేశ్వరయ్యను నగరానికి పిలిపించారు. 1913లో విశ్వేశ్వరయ్య నగరంలో ఇప్పుడున్న డ్రైనేజీ వ్యవస్థను డిజైన్ చేశారు. అప్పుడప్పుడూ మరమ్మత్తులు తప్పిస్తే అదే వ్యవస్థ

చర్యల కోసం 2003-04లో కిర్లోస్కర్ కమిటీని నియమించింది. ఆ కమిటీ నివేదిక ప్రకారం నగర పరిధిలో ఉన్న చెరువుల చుట్టూ ఎఫ్టీఎల్ కానీ, ఆ కట్టకింద 9 మీటర్ల బఫర్ జోన్ కానీ కచ్చితంగా ఉండాలి. కానీ ఇప్పుడు బఫర్ జోన్ అన్నది పట్టించుకున్నవారే లేరు. సరిగ్గా కట్టకు దిగువనే ఇండ్ల నిర్మాణాలు ఉన్నాయి.

కిర్లోస్కర్ కమిటీ సిఫార్సుల ప్రకారం భవిష్యత్తులో హైదరాబాద్ వరదల బారిన పడకుండా ఉండాలంటే 390 వరదనీటి పారుదల కాల్వలు నిర్మించాలి. ఉన్నవాటిని పునరుద్ధరించడంతోపాటు వాటిని వెడల్పు కూడా చేయాలి. అక్రమ నిర్మాణాలన్నింటినీ తొలగించాలి. ఇందుకు వేల కోట్ల రూపాయలు ఖర్చు అవుతుంది. దీంతో ఆ కమిటీ సిఫార్సులను అమలు చేసేందుకు ప్రస్తుత ప్రభుత్వంతో సహా ఇప్పటి వరకూ వచ్చిన ఏ ప్రభుత్వానికీ ధైర్యం చాలడం లేదు.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

ఎవరైనా అవకాశాన్ని అందిస్తున్నారో అంటారు. సమస్యలు ఉన్నప్పుడు పరిష్కార మార్గం వెతకాలంటారు. వ్యూహపూర్వకంగా సరే సకాలంలో సమస్యలకు చెక్ పెట్టాలని, అవకాశం ఉన్న అన్ని మార్గాలను వినియోగించుకోవాలంటారు. అది వ్యక్తిగత అంశమైనా, సామాజిక సంబంధిత అంశమైనా, ప్రభుత్వం నిర్వహించాల్సిన కర్తవ్యమైనా ఈ కోవలోకి వస్తుంది. కానీ, సమస్యను పరిష్కరించుకోనే అవకాశం వచ్చినా, పరిష్కరించాల్సిన వాళ్లు అందుబాటులోకి వచ్చి నులువుగా వెనులుబాటు లభించినా నిష్పక్కు నీరెత్తినట్టు, అసలు సమస్యలే లేనట్టు, జనం ఏమైపోతే మాకేంటి అనే నిర్లక్ష్యం కొట్టొచ్చినట్టు తెలంగాణ నర్కారులో కనిపించింది. కొన్ని మొండి సమస్యలు వేధిస్తున్నాయి.. ఎన్నాళ్లుగానో అవరింపబడని అంశాలు వెంటాడుతున్నాయి. కొత్తగా మరికొన్ని ఇబ్బందులు ఎదురవుతున్నాయి. ప్రభుత్వం మాత్రం వాటి పరిష్కారానికి చిత్తశుద్ధి చూపించడం లేదు. ప్రభుత్వం అనేకన్నా నర్కారును నడిపిస్తున్న కె. చంద్రశేఖర్ రావుకు అసలు సోయి లేనట్టు జనం చర్చించుకుంటున్నారు. కేవలం రాజకీయ ప్రత్యర్థులను విమర్శించడం, అవసరం వచ్చినప్పుడే ప్రజల ముందుకు రావడం అలవాటైపోయిందని ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. నిర్మాణాత్మక వ్యూహాలు అనుసరించడం, ప్రజల గురించిన కార్యాచరణ రూపొందించడం వంటి అంశాలపై శీతకన్ను వేస్తున్నారన్న విశ్లేషణలు సాగుతున్నాయి.

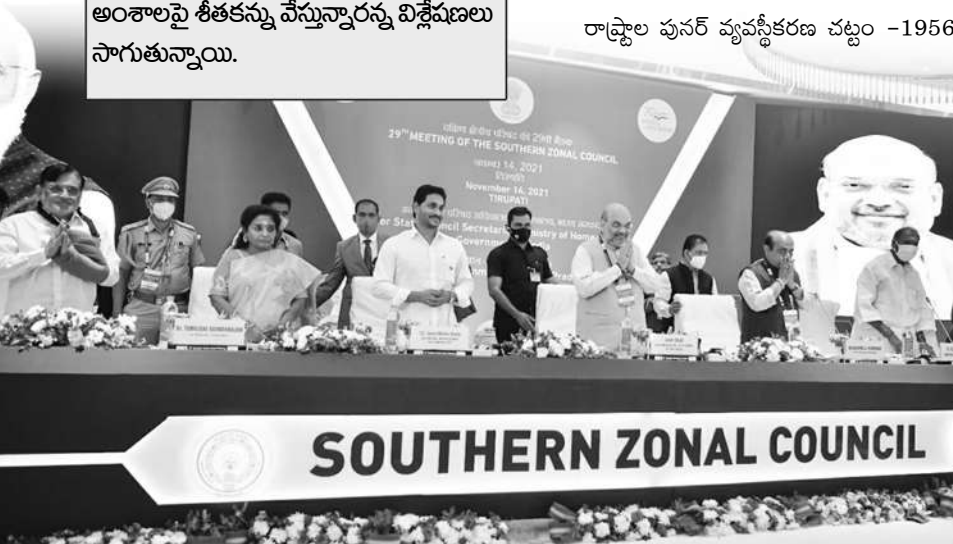
సమస్యల పరిష్కారంలో

ఈ చర్చంతా ఎందుకు అంటారా? అవును. బలమైన కారణమే ఉంది. రాష్ట్రాల దగ్గరికే కేంద్రం వచ్చి సమస్యలను సామాన్యంగా వినే అవకాశం ఇచ్చింది. ఎజెండా మేరకు పలు అంశాలపై విపులంగా చర్చించేందుకు సమయం కల్పించింది. ముఖ్యమంత్రులకు ప్రత్యేకంగా ఆహ్వానాలు పంపించింది. అదే సదరన్ జోనల్ కౌన్సిల్ సమావేశం. టెంపుల్ టౌన్ తిరుపతిలో ఈ సమావేశాన్ని నిర్వహించారు. కేంద్ర హోంమంత్రి అమిత్ షా ఈ కార్యక్రమానికి అధ్యక్షత వహించారు. దక్షిణ భారతదేశంలోని అన్ని రాష్ట్రాల ముఖ్యమంత్రులు, అన్ని కేంద్రపాలిత ప్రాంతాల లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్లకు సమాచారం ఇచ్చింది. కేంద్రం ఆహ్వానం మేరకు ఏపీ సీఎం జగన్ మోహన్ రెడ్డి, కర్ణాటక ముఖ్యమంత్రి బసవరాజ్ బొమ్మై, పాండిచ్చేరి లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ తమిళిసై సౌందరరాజన్, అండమాన్ నికోబార్ లెఫ్టినెంట్ గవర్నర్ దేవేంద్రకుమార్ జోషి తదితరులు హాజరయ్యారు. తమిళనాడులో ముంచెత్తిన వరదల కారణంగా ఆ రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి ఎం.కె. స్టాలిన్ హాజరు కాలేదు. కేరళ సీఎం పినరయి విజయన్ కూడా కాలేదు. ఆ సమావేశానికి వెళ్లేందుకు కేసీఆర్ ఆసక్తి చూపించలేదు. అలా అని ఆయన అంతకన్నా ముఖ్యమైన పనిలోనో, అత్యవసర పనిలోనో లేరు. పైగా.. ఆ సమయంలో ఆయన తన ఫ్యామిలీతో పరిమితమయ్యారు. కానీ, తిరుపతికి వెళ్లలేదు. తనకు బదులు.. తెలంగాణ ప్రతినిధులుగా హోంమంత్రి మహమూద్ అలీ, సీఎస్ సోమేశ్వకుమార్ సు పంపించారు.

రాష్ట్రాల పునర్ వ్యవస్థీకరణ చట్టం -1956

ప్రకారం దేశంలో ఐదు జోనల్ కౌన్సిళ్లు ఏర్పాటుయ్యాయి. దక్షిణాది రాష్ట్రాలతో ఏర్పడ్డ కౌన్సిల్ ఐదోది. రాష్ట్రాల మధ్య సహృద్ధావ వాతావరణం, కేంద్రం - రాష్ట్రాల మధ్య చక్కటి సంబంధాలను నెలకొల్పే ప్రయత్నంలో భాగంగా జోనల్ కౌన్సిళ్లను ఏర్పాటు చేశారు. మొట్టమొదటి సౌత్ జోనల్ కౌన్సిల్ సమావేశం 1957 జూలై 11న మద్రాసులో నిర్వహించారు. మొత్తంగా ఇప్పటి వరకూ 28 సార్లు దక్షిణాది రాష్ట్రాల ప్రాంతీయ మండళ్ల సమావేశాలు జరిగాయి. చివరగా 2018 సెప్టెంబరు 18న సౌత్ జోనల్ కమిటీ సమావేశం బెంగళూరులో జరిగింది. ఈ సమావేశాలకు కేంద్ర హోం శాఖ మంత్రి చైర్మన్ గా, రోటేషన్ పద్ధతిలో ఒక్కో రాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి వైస్ చైర్మన్ గా వ్యవహరిస్తారు. ఈ సమావేశాల్లో ప్రధానంగా ఆర్థిక, సామాజికపరమైన అంశాలు చర్చిస్తారు. ఈ అంశాల పరిష్కారానికి ప్రణాళికలు రూపొందిస్తారు. రాష్ట్రాల మధ్య పెండింగ్ అంశాలు, సరిహద్దు వివాదాలు, మైనార్టీల అభివృద్ధి, సంక్షేమం, అంతర్ రాష్ట్ర రవాణా, రాష్ట్రాల పునర్ విభజన చట్టంలో పెండింగ్ అంశాలు.. తదితర విషయాలన్నీ ప్రస్తావనకు వస్తాయి. రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు వివిధ సమస్యలపై సమీక్షలు చేయడంతో పాటు, స్థానికంగా ఉన్న ప్రత్యేక పరిస్థితులను కేంద్రానికి నివేదించడంలో దక్షిణ భారత సదస్సు ఒక ప్రత్యేక వేదికగా నిలుస్తోంది. సమస్యల నివేదనకు ఇంతకంటే మరో గొప్ప వేదిక దొరకదని ఆయా రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు భావిస్తాయి.

ప్రస్తుతం తెలంగాణలో అనేక సమస్యలు తీవ్రమైనవిగా ఉన్నాయి. రాష్ట్ర విభజన కారణంగా ఆంధ్రప్రదేశ్ తో ఇంకా పలు అంశాలు కొలిక్కి కాలేదు. విభజన సమస్యలు కొన్ని అలాగే పేరుకుపోయాయి. వాటికి తోడు.. రెండు తెలుగు రాష్ట్రాల మధ్య జల వివాదం పచ్చగడ్డి వేస్తే భగ్గుమన్న చందంగా తయారయింది. తరచూ ఇరు రాష్ట్రాల మంత్రులు పరస్పర విమర్శలకు దిగడం, సవాళ్లు-ప్రతిసవాళ్లు చేసుకోవడం సర్వసాధారణమయింది. ఆ సవాళ్లు, విమర్శల పర్యం కూడా మితిమీరుతోంది. ఇటీవల రెండు రాష్ట్రాల మంత్రులు.. ముఖ్యమంత్రులను బిచ్చగాళ్లు అనే తీవ్ర పదజాలంతోనూ విమర్శించుకున్నారు. అంతేకాదు, కేంద్రంతోనూ సామరస్యంగా పరిష్కరించుకోవాల్సిన మరికొన్ని అంశాలు ఉన్నాయి. వీటికి సంబంధించి ప్రత్యేకంగా ఢిల్లీ వెళ్లి మంత్రుల అపాయింట్ మెంట్ తీసుకొని సమయం వెచ్చించి మరీ వేడుకోవాల్సిన పరిస్థితులు కలుగుతున్నాయి. అయితే,

SOUTHERN ZONAL COUNCIL

చిత్తశుద్ధి ఏది?

ఇదంతా వ్యయ ప్రయాసలతో కూడుకున్న అంశం అవుతోంది. అదే సదరన్ జోనల్ కౌన్సిల్ సమావేశంలో అయితే కేంద్ర హోంమంత్రి స్వయంగా వచ్చి పలు అంశాలపై చర్చించే అవకాశం ఉంది. కానీ ముఖ్యమైన ఈ సమావేశానికి కేసీఆర్ హాజరు కాలేదు.

అంతకుముందు హుజూరాబాద్ ఎన్నికల కారణంగా తెలంగాణలో రాజకీయ సమీకరణాలు మారిపోయాయి. హుజూరాబాద్లో ఓటమి తర్వాత ఒక్కసారిగా సీఎం కేసీఆర్ కేంద్రం పైన యుద్ధం ప్రకటించారు. వడ్లు కొనుగోలు అంశంలో కేంద్రాన్ని నిలదీసారు. బీజేపీ తెలంగాణ అధ్యక్షుడిని టార్గెట్ చేసారు. నిత్యం మీడియా సమావేశాలు ఉంటాయని స్పష్టంచేశారు. కానీ, తర్వాత చల్లారిపోయారు. కేంద్ర మంత్రులు కిషన్ రెడ్డి, గజేంద్ర షెకావత్ సీఎం కేసీఆర్ లక్ష్యంగా విమర్శలు చేసినా ఆయన స్పందించలేదు. తనకు బదులుగా మంత్రి హరిష్ రావు స్పందించారు. ఇక, అధికార టీఆర్ఎస్ కేంద్రంలోని బీజేపీకి వ్యతిరేకంగా రైతు దీక్షలు చేయడం దేశవ్యాప్తంగా చర్చనీయాంశమయింది. అధికారంలో ఉన్న పార్టీ నిరసనలు చేయడమంటే.. 'అత్తమీద కోపం దుత్తమీద' తీసినట్లుందన్న చర్చ కూడా జరిగింది.

ఢిల్లీ వెళ్లి తెలంగాణ సమస్యలపై అమిత్ షాతో సుదీర్ఘంగా సమావేశమయ్యే ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్.. ఇప్పుడు దక్షిణాది రాష్ట్రాల సమస్యలపై జరిగే ఈ సమావేశానికి హాజరు కాకపోవడంపై విస్తృతంగా చర్చ నడిచింది. హుజూరాబాద్ ఎన్నికల ఫలితాల తర్వాత అసహనంతో కేంద్రంపై తీవ్రస్థాయిలో అంతెత్తున ఎగిరిన వద్ద కేసీఆర్.. ఆ వెంటనే అమిత్ షాతో భేటీ కావడంపై వెనుకంజ వేశారు. అలాగే, ఏపీ సీఎం జగన్తో గతంలో మంచి స్నేహం

కొనసాగించిన కేసీఆర్.. ఇటు హైదరాబాద్లో, అటు అమరావతిలో కూడా జగన్తో భేటీ అయిన కేసీఆర్.. కొన్నాళ్లుగా జగన్పై గురుగా ఉంటున్నారు. పోలిరెడ్డి పాడు ప్రాజెక్టు అంశంలో వివాదం రేగినప్పటినుంచీ ఇద్దరు ముఖ్యమంత్రులు కలుసుకోలేదు. పైగా.. తమ తమ మంత్రులతో తీవ్రస్థాయిలో విమర్శలు చేయిస్తున్నారు. తాజాగా తెలంగాణ మంత్రి ప్రశాంత్ రెడ్డి, ఏపీ మంత్రి పేర్ని నాని మధ్య ఆసక్తికర మాటల యుద్ధం కొనసాగింది. ఈ సమయంలో అటు ఏపీ సర్కారుతోనూ ముఖాముఖి కూర్చోవడం కేసీఆర్ కు ఇష్టం లేదని, అందుకే ముఖం చాటేశారన్న చర్చ సాగింది.

ఇక, ఈ సమావేశానికి కేసీఆర్ హాజరు కాకపోవడం భద్రాద్రి కొత్తగూడెం వాసులను కలచివేసింది. ఈ సమావేశానికి సీఎం కేసీఆర్ హాజరైతే పోలవరం ప్రాజెక్టుకు సంబంధించి ఐదు ముంపులేని గ్రామాల సమస్య పరిష్కారం అవుతుందని భద్రాచలం ప్రాంత ప్రజలు ఎంతో ఆశపడ్డారు. కానీ సమావేశానికి సీఎం వెళ్లక పోవడంతో నిరాశ, నిస్పృహలకు గురయ్యారు. రాష్ట్ర విభజనకు ముందు భద్రాచలం పట్టణంతో కలిసి ఉన్న ఎటపాక, కన్యాయిగూడెం, పురుషోత్తమపట్నం, గుండాల్, పిచ్చుకలపాడు పంచాయతీలకు పోలవరం ప్రాజెక్టు ముంపు ప్రభావం లేనప్పటికీ.. ముంపు ప్రాంతాలతో కలిపి ఒక అర్డినెన్స్ ద్వారా ఆంధ్రాలో కలిపారు. ఈ నిర్ణయంతో భద్రాచలం ప్రాంత ప్రజలు పడరానిపాట్లు పడుతున్నారు. భద్రాచలం నుంచి చర్ల వైపు వెళ్లడానికి సుమారు 10 కిలో మీటర్ల దూరం ఆంధ్రలోని ఎటపాక మండలం మీదుగా ప్రయాణించాల్సి వస్తోంది. ఫలితంగా రవాణా, పోలీస్, ఎక్స్ట్రా, ఫార్మెంట్, తదితర శాఖలకు

సంబంధించి సమస్యలు రెండు రాష్ట్రాల ప్రజలు ఎదుర్కొంటున్నారు. ముంపు ప్రభావంలోని ఈ ఐదు పంచాయతీలను తిరిగి తెలంగాణలో కలపాలని ప్రజలు కోరుతున్నారు. ఈ సమస్యని భద్రాచలం ఎమ్మెల్యే పొదెం వీరయ్య ఇటీవల అసెంబ్లీలో ప్రస్తావించగా.. ప్రభుత్వం కూడా సానుకూలంగా ఉందని, కేంద్రం, ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రభుత్వాలతో చర్చించి ఈ సమస్య పరిష్కారానికి కృషి చేస్తామని అసెంబ్లీలో సీఎం కేసీఆర్ హామీ ఇచ్చారు. కానీ, అంతర్జాత్ర సమస్యల పరిష్కార వేదికగా జరిగే సదరన్ జోనల్ కౌన్సిల్ సమావేశానికి కేసీఆర్ దుమ్మా కొట్టడం ఆ ప్రాంతవాసులకు పిడుగుపాటు వార్త అయింది.

సదరన్ జోనల్ కౌన్సిల్ మీటింగ్ పూర్తిగా అధికారిక, రాష్ట్ర అంశాలపైన జరిగే సమావేశం కావడంతో రాజకీయాల ప్రస్తావన అవసరం ఉందని నిపుణులు అభిప్రాయపడ్డారు. కానీ, కేసీఆర్ మాత్రం తాను వెళ్లకుండా హోంమంత్రిని పంపించారు. ఎంతయినా ముఖ్యమంత్రి ఈ సమావేశానికి హాజరైతే లభించే ప్రాధాన్యం వేరు.

వాస్తవానికి ఈ సమావేశంలో.. గతంలో నివేదించిన అంశాలకు సంబంధించి కేంద్ర ప్రభుత్వం ఎంతవరకు పరిష్కారాలు సూచించిందనే అంశాలను ప్రధానంగా సమీక్షిస్తారు. తాజా పరిస్థితులపై కేంద్ర ప్రభుత్వానికి వివరించేందుకు అవకాశం ఉంటుంది. అయితే, ముఖ్యమంత్రి కేసీఆర్ తన బాధ్యతలను విస్మరించారని వివక్షాల నేతలు ఆగ్రహం వ్యక్తంచేశారు. వరి ధాన్యం కొనుగోళ్ల సమస్య ఉందని, సీఎం చంద్రశేఖర్ రావు చెప్పాల్సిన అంశాలని ఈ వేదిక ద్వారా కేంద్రానికి చెప్పాలనే ఇంగితజ్ఞానం కూడా లేదని ఆరోపణలు వచ్చాయి. సమస్యల పరిష్కారం కోసమే సమీక్షలు నిర్వహిస్తారని, ఇలాంటి కీలకమైన అవకాశం వినియోగించుకోకుండా ఏం సాధిస్తారని కేసీఆర్ ను సూటిగా ప్రశ్నించారు. ఈ సమావేశానికి ఆయన వెళ్లి ఉంటే వరి ధాన్యంపై ఇతర రాష్ట్రాలు ఏమంటున్నాయో తెలిసేదని, కానీ తప్పుడు పంట లెక్కలు, ప్రాకూర్మెంట్ అంశాలకు సంబంధించిన వాస్తవాలు బయటపడతాయనే చంద్రశేఖర్ రావు వెళ్లలేదా? అని వివక్ష నేతలు ప్రశ్నించారు. నదీజలాల అంశంపైన కేంద్రం పెత్తనం చెలాయిస్తుందన్న తెలంగాణ ప్రభుత్వం తమ వాదన వినిపించడానికి ఇది సరైన వేదిక అయ్యేదని, ఆ అవకాశాన్ని కేసీఆర్ విస్మరించారని విశ్లేషణలు సాగాయి. ఇప్పటివరకు పునర్విభజనలోని అంశాలు రాష్ట్రానికి ఒక్కటి అందలేదని, అంతేకాకుండా ట్రిబ్యునల్ ఏర్పాటుకు రాష్ట్ర ప్రభుత్వ అలసత్వమే కారణమని కేంద్రం స్పష్టం చేసిందని, దీనికి ప్రజలకు సమాధానం చెప్పాల్సిన భాద్యత కేసీఆర్ పై ఉందని విమర్శలు వినిపిస్తున్నాయి.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

కంప్యూటర్ అండ్ ఆడిట్ జనరల్ (కాగ్) సెప్టెంబర్ నెలలో రూపొందించిన నివేదికలో ఆంధ్రప్రదేశ్ తీవ్ర ఆర్థిక సంక్షోభంలో ఉన్నట్లు తేటతెల్లంకావడంతో ఈ అంశంపై దేశ వ్యాప్తంగానే కాదు, గ్రామీణ రచ్చబండ వరకు తీవ్ర చర్చ జరుగుతోంది. రెవెన్యూలోటు 662.8 శాతం, ద్రవ్యలోటు 104 శాతానికి పెరగడం, ఆరు నెలల్లో సుమారు రూ.40 వేల కోట్లు అప్పులుచేయడం, మొత్తం రూ.6 లక్షల కోట్లకు చేరడం, వీటి వడ్డీనే ఏడాదికి రూ.42 వేల కోట్లు చెల్లించాల్సి ఉండటం, ఉద్యోగు లకు జీతాలు, పెన్షనర్లకు పెన్షన్ల చెల్లింపు జాప్యం, సంక్షేమ పథకాల అమల్లో జాప్యం, లబ్ధిదారుల కుదించు ఇవన్నీ రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిపై అందరూ చర్చించడానికి ప్రభావితం చేస్తున్న అంశాలు.

రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితిపై

ఆదాయ వనరులను నమకూర్చుకోక, ఆదాయాన్ని ఆర్జించే ప్రాజెక్టులను చేపట్టక, పారిశ్రామికవృద్ధి కోసం మౌలిక వసతులకు మూలధన వ్యయం చేయకుండా, ఆదాయానికి మించి అప్పులుచేసి సంక్షేమ పథకాలకై నగదును పంపిణీ చేయడం వల్లే ఈ దుర్భర పరిస్థితి ఎదురైంది. ఈ నేపథ్యంలో ప్రతి నెలా అప్పుల కోసం తీవ్ర ప్రయత్నాలు చేస్తున్న రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికి కేంద్ర ప్రభుత్వం పాక్ ఇచ్చింది. అదనపు రుణాలు పొందేందుకు అర్హత కోసం రాష్ట్రం ఇచ్చిన నివేదికలు కేంద్ర ప్రభుత్వం పరిశీలనలో తేలిపోయాయి. ఆర్థిక వనరులు లేకపోవడం, అభివృద్ధి పనులకు చెల్లింపు సామర్థ్యం లేకపోవడం, మూల ధనం లక్ష్యాలు చేరుకోవడంలో వెనకబడటం వంటి

కారణాలతో ఏపీ రుణ పరిమితి సాధించే లక్ష్యాన్ని చేరుకోలేకపోయింది. అదే సమయంలో నిబంధనలు పాటించిన ఇతర రాష్ట్రాలకు రుణాలు లభించాయి. ఇదంతా వైసీపీ ప్రభుత్వ స్వయంకృతమే. అభివృద్ధి మాటను మరచిపోయి, వ్యక్తిగత ప్రతిష్ట పెంచు కోవడానికే ఈ ప్రభుత్వం ప్రాధాన్యమిచ్చిందని విపక్షాలు తప్పుపడుతున్నాయి. ఓట్ల కొనుగోలుకే నవరత్నాలు వంటి ఉచిత నగదు పంపిణీ పథకాలు అమలు చేస్తున్నట్లు అన్నివర్గాల నుంచి విమర్శలు వచ్చాయి. ఆర్థిక పరిస్థితిని చూసుకోకుండా దొరికిన చోటల్లా అప్పులు తెచ్చి నగదు పంపిణీనే లక్ష్యంగా చేసుకోవడంతో రెండున్నరేళ్ల కాలంలోనే రాష్ట్రం తీవ్ర ఆర్థిక సంక్షోభంలో కూరుకుపోయిందనేది అందరూ అంటున్న మాట.

ప్రభుత్వానికి వచ్చే ఆదాయంలో జీతాలు, పింఛన్లు, వడ్డీలు మొత్తం కలిపి 35 శాతం తప్పనిసరిగా ఖర్చుచేయాలి. మిగతా 65 శాతంపైనే నియంత్రణతో ప్రభుత్వం ఖర్చుచేయాలి. ఈ 65 శాతంలో సంక్షేమం, మూలధన వ్యయం చేయాలి. ఈ ఖర్చును ప్రభుత్వం స్వీయ నియంత్రణ చేయకపోవడం వల్లే కోలుకోలేని విధంగా నష్టపోతోంది. ప్రభుత్వం సంక్షేమ పథకాల కోసం రాష్ట్ర ఆదాయంలో అత్యధిక భాగాన్ని వినియోగిస్తోంది. అంతేకాదు ఇవి చాలక అప్పులు కూడా తెచ్చిపంచుతోంది. రెండేళ్లలో ఇప్పటికి రూ. 1.40 లక్షల కోట్లు ఉచిత నగదు బదిలీ పథకాలకు ఖర్చుచేసినట్లు తెలుస్తోంది. అప్పులు ఎంత వేగంగా చేస్తున్నారంటే 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరం మొత్తంగా రుణ పరిమితి రూ. 37,029.79 కోట్లు కాగా

ఇప్పటికే రూ. 39,914.18 కోట్లు తీసేసుకున్నారు.

కోల్పోయిన రుణ లక్ష్యం

ఆస్తుల సృష్టి లేకపోవడం, మూలధనవ్యయ లక్ష్యాల్లో వెనుకబడిన కారణంగా కేంద్రం నుంచి వచ్చే అదనపు రుణ పరిమితికి రాష్ట్రం అర్హత కోల్పోయింది. 2021-22 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ.30,571.58 కోట్ల విలువైన మూలధన పనులు చేపట్టాలి. ఇప్పటికే ఆరు నెలలు గడిచాయి. కాని ఈ ఆరు నెలల్లో రూ.6,491 కోట్లు మాత్రమే మూలధన వ్యయం చేసినట్లు రాష్ట్రం పేర్కొంది. అంటే మొత్తం వ్యయం లక్ష్యంలో ఇది 22 శాతం మాత్రమే. మిగతా ఆరునెలల్లో మిగిలిన 78 శాతం పనులు చేపట్టడం అనేది శక్తికి మించిన పనిగా మారింది. దీంతో అదనపు రుణానికి అనుమతి లభించలేదు. 2020-21 ఆర్థిక సంవత్సరంలో రూ.29,300.42 కోట్లు మూలధనవ్యయం చేపట్టాల్సి ఉండగా రూ.18,385.49 కోట్లు మాత్రమే అభివృద్ధి పనులకు రాష్ట్రం ఖర్చుచేసింది.

ఒక్క ఇటుకను పేర్లలేదు!

రాష్ట్రంలో ఈ రెండున్నరేళ్లలో ఒక్క అభివృద్ధి కార్యక్రమం కూడా చేపట్టలేదని ఎవరిని అడిగినా చెబుతారు. విశాఖ-చెన్నై పారిశ్రామిక నడవా, ప్రకాశం, నెల్లూరు, శ్రీకాళహస్తి, తిరుపతి, చిత్తూరు పారిశ్రామిక వాడలకు ఏ మాత్రం చర్యలు చేపట్ట లేదు. ఏదేళ్ల క్రితం ఓడరేవుల నిర్మాణానికి కేంద్రం అనుమతులు ఇస్తే ఇటీవల శంకుస్థాపన చేశారు. కాకినాడ వద్ద నిర్మించనున్న పెట్రోలియం కాంప్లెక్సు నిర్మాణానికి వయబులిటీ గ్యాప్ ఫండింగ్ కింద ఏడాదికి రూ.900 కోట్లు ఇవ్వాలని కేంద్రం కోరినా రాష్ట్రం చేతులెత్తేసింది. రాష్ట్రంలో ధ్వంసమైన రోడ్లను సైతం పునర్నిర్మించలేదు. 30 లక్షల ఇళ్ల పట్టాలిస్తా మని చెప్పి సేకరించిన భూముల కొనుగోళ్లలో భారీగా

ఆందోళన

అవినీతి జరిగినట్లు ప్రభుత్వం ఆరోపణలు ఎదుర్కొంది. నీరు నిలిచిపోయేవి, ఊరికి దూరంగా నిర్జన ప్రదేశాల్లో ఉన్న కొండ ప్రాంతాల్లో లబ్ధిదారులే ఇళ్లు కట్టుకోవాలని నిబంధనలు విధించడంతో ఎవరూ ముందుకు రాలేదు. తక్కువ స్థలం, మౌలిక సదుపాయాలు లేకపోవడాన్ని ప్రశ్నిస్తూ న్యాయస్థానంలో దాఖలైన కేసులో ఈ అంశం విచారణలో ఉంది. గ్రామీణ ప్రాంతాల్లో జరుగుతున్న అభివృద్ధి కార్యక్రమాలన్నీ కేంద్ర ప్రభుత్వం ఇచ్చే నిధులతో చేపట్టినవే. 'సరేగా' పనులకు ఇచ్చిన నిధులు కూడా రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వాడేసుకుందని ఆరోపణలు వస్తున్నాయి. నాడు-నేడు కార్యక్రమాలకు మాత్రమే రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నిధులు విడుదలచేస్తోంది. అది కూడా కేంద్ర ప్రభుత్వ సర్వశిక్షా అభియాన్ నిధులే.

విచ్చలవిడి పంపిణీ వల్లే

రాష్ట్రంలో సంక్షేమ పథకాల కోసం విచ్చలవిడిగా చేస్తున్న నగదు బదిలీల వల్లే రాష్ట్రంపై భారం పడుతోందని కూడా కేంద్రం స్పష్టంచేసింది. అస్త్రలతో సంపద సృష్టికి ప్రణాళికాబద్ధంగా వ్యవహరించక పోవడమే దీనికి కారణం. రాష్ట్ర ప్రభుత్వం నవరత్నాల పేరుతో అమలుచేసే సంక్షేమ పథకాలన్నీ ప్రజలను, రాష్ట్రాన్ని అభివృద్ధి చేసేలా కనిపించడం లేదు. ఇచ్చిన డబ్బును సద్వినియోగం చేసుకోలేక పోతున్నామని వలుపురు పథకాల లబ్ధిదారులే అభిప్రాయం వ్యక్తంచేస్తున్నారు. గత ఏడాది రూ. 1,27,105.81 కోట్లు అప్పులు చేస్తే 1,05,102.22 కోట్లు నేరుగా పేదల ఖాతాల్లో జమ చేశామని ఆర్థిక మంత్రి బుగ్గన రాజేంద్రనాథ్ రెడ్డి ఓ సందర్భంలో వివరించారు. వీటిలో 50 శాతం వినియోగ వస్తువులే కొనేస్తున్నారు. మొబైల్ ఫోన్లు, వస్త్రాలు, బంగారం వంటివి సమకూర్చుకుంటున్నారు. ఇవన్నీ జీవనోపాధిని పెంచేవి కాదు, 50 శాతం మాత్రమే అసలైన

అవసరాలకు వినియోగించుకుంటున్నారు.

పేదలకు మేలు జరిగిందా?

ప్రభుత్వం అనుసరించిన పలు విధానాలు ప్రజలకు మేలు చేయడం అటుంచి వారికి అన్ని విధాలుగా అన్యాయం చేశాయి. ఇసుక విధానం తీసుకుంటే.. ఇప్పటికీ మూడు విధానాలు మార్చారు. ప్రభుత్వం ఏర్పడిన మొదటి ఆరు నెలల పాటు ఇసుక లభ్యం కాలేదు. నిర్మాణరంగానికి అవసరమైన ముడి పదార్థం ఇసుకే. అది లేకపోవడంతో నిర్మాణాలు జరగలేదు. నిర్మాణరంగంలోని 10 రకాల ముడి పదార్థాల కొనుగోళ్లు జరగనందున వ్యాపారాలు జరగక నష్టపోయారు. కార్మికులైతే ఉపాధి కోల్పోయారు. రాష్ట్రంలో సుమారు 20 లక్షల భవన నిర్మాణ కుటుంబాలు వీధినపడ్డాయి. పనులు లేక ఎంతో మంది ఆకలితో అలమటించి మరణించారు. తర్వాత ఇసుకను విడుదల చేసినా వరదలతో రెండు నెలల పాటు ఇసుక లభ్యం కాలేదు. ఆన్లైన్ విధానం అమలుచేసినా అందుబాటులోకి రాలేదు. మూడు రెట్లు అధిక ధరలతో నల్లబజారులో మాత్రమే లభిస్తోంది. ఇదే పమయంలో ఆదాయం కోసం నాసిరకం మద్యం కంపెనీలను ప్రోత్సహించి మద్యం ధరలను మూడు, నాలుగు రెట్లకు పెంచి అమ్మడంతో మద్యానికి బానిసలైన పేదల జేబులు లూటీ అయ్యాయి. అమ్మఒడి పేరుతో ఇచ్చిన డబ్బులన్నీ తిరిగి మద్యం దుకాణాలకే చేరాయి.

పెరిగిన రెవెన్యూ లోటు

రాష్ట్ర విభజనకు ముందు పాలించిన కాంగ్రెస్ ప్రభుత్వం అమలుచేసిన సంక్షేమ పథకాల కారణంగా విభజన సమయంలోనే రెవెన్యూ లోటు రూ. 16 వేల కోట్లుగా ఉంది. రాష్ట్ర ఆర్థిక పరిస్థితి క్షీణిస్తున్న నేపథ్యంలో తిరిగి రెవెన్యూ లోటులో పెరుగుదల చోటు చేసుకుంది. 2021-22 సంవత్సరంలోనే రెవెన్యూ లోటు రూ. 5000.08 కోట్లుగా అంచనా వేశారు. అది ఆరు నెలలోనే 33 వేల 140 కోట్లకు చేరింది. అంటే 662.8 శాతం పెరుగుదల కనిపించింది. వైకాపా ప్రభుత్వం రూ. 1,04,723.91 కోట్లు ఖర్చుచేసింది. అందులో రూ. 50,419.15 కోట్లు సంక్షేమ పథకాలకు కేటాయించగా మిగిలిన మొత్తంలో సబ్సిడీలు, రుణాలపై వడ్డీలు, జీతాలు ఉన్నాయి. ఇక ప్రభుత్వం తీసుకున్న అప్పు రూ. 6 లక్షల కోట్లకు చేరింది. రాష్ట్రం విడిపోయినప్పుడు రూ. 86 వేల కోట్ల అప్పులు సంక్రమిస్తే, తెదేపా ప్రభుత్వం తన సంక్షేమ పథకాలు, దుబారా ఖర్చులు, అనాలోచన నిర్ణయాలతో అయిదేళ్లలో రూ. 1.53 లక్షల కోట్లు అప్పుచేసింది. వైకాపా తన నవరత్నాల కోసం ఈ రెండున్నరేళ్లలో రూ. 1.45 లక్షల కోట్లు అప్పుచేసింది. రికార్డుల్లో చూపని అప్పులు మరో రెండు లక్షల కోట్ల వరకు ఉండవచ్చు. మొత్తం కలిపి రూ. 6 లక్షల కోట్లు అప్పుల భారం రాష్ట్రంపై పడింది. ఈ

తురగా నాగభూషణం

ఆరు లక్షల కోట్లకు 7 శాతం చొప్పున ఏడాదికి రూ. 42 వేల కోట్లు వడ్డీగా చెల్లించాలి.

ఇదిలా ఉండగా.. ఏపీ డిస్కంలకు ప్రభుత్వం చెల్లించాల్సిన 15,474 కోట్లు, స్థానిక సంస్థలు, ఇతర ప్రభుత్వ శాఖలు చెల్లించాల్సిన 9,783 కోట్ల రూపాయలు కలిపి రూ. 25,257 కోట్లు 14 రోజుల్లో చెల్లించాలని ఆంధ్రప్రదేశ్ ఎలక్ట్రిసిటీ రెగ్యులేటరీ కమిషన్ (ఏపీఆర్ఆర్సీ) ఈనెల 9న రాష్ట్ర ప్రభుత్వ ప్రధాన కార్యదర్శి, ఇంధనశాఖ కార్యదర్శులకు లేఖరాసింది. బకాయిలు చెల్లించడానికి ఇదే చివరి అవకాశమని, గడువులోగా బకాయిలు చెల్లించకపోతే ప్రభుత్వశాఖల కార్యాలయాలు, స్థానిక సంస్థలకు విద్యుత్ సరఫరా నిలిపివేయాలని ఆదేశించింది. తక్షణం రూ. 2వేల కోట్లు చెల్లించకపోతే ఆంధ్రప్రదేశ్ ని డిఫాల్టర్ గా ప్రకటిస్తామని కేంద్రం పరిధిలోని పవర్ ఫైనాన్స్ కార్పొరేషన్ (పిఎఫ్సీ) హెచ్చరించింది. డిజాస్టర్ మేనేజ్మెంట్ కు సంబంధించి ప్రపంచబ్యాంకు నిధులతో చేపట్టిన పనులకు గాను కాంట్రాక్టర్లకు బిల్లులు సరిగా చెల్లించక పోవడాన్ని వరల్డ్ బ్యాంక్ ప్రశ్నించినట్లు, గ్రామీణ రోడ్ల పాకెట్ కు సంబంధించి కాంట్రాక్టర్లకు బిల్లులు ఇవ్వనందున తదుపరి వాయిదా నిధులు ఇవ్వబోమని ఎఐబిఐ తేల్చి చెప్పినట్లు ఆరోపణలు వచ్చాయి. ఏపీ ఆరోగ్య శాఖకు ఏ కంపెనీ కూడా వైద్య పరికరాలు సరఫరా చేయవద్దని వైద్య పరికరాల ఉత్పత్తిదారుల జాతీయ యూనియన్ రెడ్ నోటీస్ జారీ చేసింది. ప్రభుత్వం వైద్య పరికరాల సరఫరా పంపిణీదారులకు ఇప్పటికే మూడేళ్లుగా వేల కోట్లు బకాయి పడింది. ఇవన్నీ ఏపీ ఆర్థిక పరిస్థితికి నిదర్శనాలు.

పీఆర్సీ గండం

మరోవైపు.. ఎన్నికలముందు జగన్ ఇచ్చిన హామీలు నెరవేర్చాలనే డిమాండ్లు పెరుగుతున్నాయి. ప్రభుత్వ ఉద్యోగులకు ఎన్నికలకు ముందు పీఆర్సీ ఇస్తామని ప్రకటించారు. దానిని రెండున్నరేళ్లుగా అమలు చేయలేదు. అధికారంలోకి వచ్చిన రెండు నెలలకే పీఆర్సీ ఇస్తానన్న ప్రభుత్వం ఇప్పుడు కమిటీల పేరుతో కాలయాపన చేస్తోందని, ప్రభుత్వం మాట తప్పుడం వల్ల తాము ఉద్యమబాట పడుతున్నట్లు ఉద్యోగులు, ఉద్యోగ సంఘాల నేతలు చెబుతున్నారు.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

వ్యాసమహర్షి మహాభారతంలో విదురుడి ద్వారా మానవులందరూ తెలుసుకోదగ్గ మంచి విషయాలెన్నో చెప్పాడు. విదురుడు ధృతరాష్ట్ర మహారాజుకు ఈ నీతులన్నీ బోధిస్తాడు. మనిషికి ఇంద్రియ, నిగ్రహం, మనోనిగ్రహం తప్పకుండా ఉండాలి. అవి పొందాలంటే ఓర్పు చాలా అవసరం. విదురుడు ఓర్పు గురించి ఇలా చెప్పాడు..

క్షమా వశీకృతిర్లోకే క్షమయాకింస సాధ్యతే ।
శాంతి ఖడ్గహ కారియస్యకింకరివృతి దుర్దహః ॥

ఆధ్యాత్మికం

అహంకారం, గర్వం మనిషికి ప్రధాన శత్రువులు. వీటి వశమైన మనిషి మూర్ఖుడితో సమానం. ఇవే పతనానికి కారణమవుతాయి. అందువల్ల మానవుడు గర్వాంధుడు కాకూడదు.

సూర్యుడు ప్రపంచానికి వెలుగునిస్తాడు. కానీ తాను ఇంతటి మహాకార్యాన్ని నిర్వహిస్తున్నానని ఎప్పుడూ అహంకరించడు. హనుమంతుడు ఎన్నో అసాధ్య కార్యాలని సాధించి రామాయణమనే మహామాలకి మణిగా భాసించాడు. కానీ ఆ అసాధ్య కార్యాలన్నింటికీ తానే కారకుడని అహంకరించలేదు. అంతటి మహానుభావులే తమ మహత్తు గురించి గర్వించనప్పుడు మనిషి తాను చేసే పని గొప్పదని గర్వించడం, అహంకరించడం దేనికి?

శ్రీకృష్ణుడు ద్వారకాలో ఉన్నప్పుడు గరుత్మంతుడు, సత్యభామ, సుదర్శనుడు (సుదర్శన చక్రం) శ్రీకృష్ణుడికి తాము విశిష్టసేవలు చేస్తున్నామని భావించి గర్వించారు.

గరుత్మంతుడి గర్వభంగం

శ్రీకృష్ణుడు వారికి గర్వభంగం చెయ్యాలనుకున్నాడు. అందుకు ఒక ఉపాయం ఆలోచించాడు. గరుత్మంతుడిని హిమాలయాలలో ఉన్న హనుమంతుడిని తాను పిలవమన్నానని చెప్పి, తీసుకురమ్మని పంపించాడు. సుదర్శనుడిని (సుదర్శన చక్రాన్ని) తన భవనానికి కాపలా కాయమని ఆదేశించాడు. సత్యభామని సీత రూపంలో తన పక్కన కూర్చోమని కోరాడు.

గరుత్మంతుడు హనుమంతుడి వద్దకు వెళ్లి శ్రీకృష్ణుడు పిలిచాడనీ, తనతో తీసుకురమ్మన్నాడనీ చెప్పాడు. హనుమ గరుత్మంతుడితో 'నువ్వు వెళ్లు. నేను వస్తాలే!' అన్నాడు. 'అలా కుదరదు. నువ్వు నాతో పాటు రావాల్సిందే!' అని పట్టుబట్టాడు గరుత్మంతుడు. 'సరే. ఒకసారి నా తోకని కదిలించు. ఆ తరువాత మనమిద్దరం బయలుదేరుదాం' అన్నాడు హనుమంతుడు. గరుత్మంతుడు అదెంత పని అని మనసులో అనుకుని హనుమంతుడి తోక ఎత్తడానికి ప్రయత్నించాడు. కానీ తనవల్ల కాలేదు. అతని శక్తంతా నిర్వీర్యమైంది. హనుమంతుడు గరుత్మంతుడి రెక్క పట్టుకుని విసిరితే ఏకంగా ద్వారకా నగరానికి దగ్గరలో సముద్రంలో వచ్చి పడ్డాడు.

హనుమ ద్వారకాకి వచ్చి శ్రీకృష్ణుడి భవనంలోకి ప్రవేశించబోతూంటే సుదర్శనుడు అడ్డుపడ్డాడు. హనుమ ఆ చక్రాన్ని చటుక్కున తన నోట్లో వేసుకున్నాడు.

శ్రీకృష్ణుడి దర్శనమయ్యాక మాట్లాడకుండా మౌనంగా ఉన్న హనుమని శ్రీకృష్ణుడు నీ మౌనానికి కారణమేమిటని ప్రశ్నిస్తే సుదర్శన చక్రాన్ని తన నోట్లోంచి బయటకుతీసి 'స్వామీ నేను భవనంలోకి రాకుండా ఈ సుదర్శనుడు అడ్డుకుంటూంటే మింగేసాను.' అని చెప్పాడు.

శ్రీకృష్ణుడి పక్కన కూర్చున్న సత్యభామను చూసిన హనుమంతుడు 'స్వామీ! మీ పక్కన ఈ దాసి కూర్చుండేమిటి? అని ప్రశ్నించాడు. సత్యభామ అవమానంతో, సిగ్గుతో అక్కడి నుండి వెళ్లిపోయింది. ఇంతలో అక్కడికి సముద్రంలో పడ్డ గరుత్మంతుడు వచ్చాడు.

ఈ ఘటంతో గరుత్మంతుడు, సుదర్శనుడు (సుదర్శన చక్రం), సత్యభామల గర్వం పటాంపవలైంది. తాము స్వామికి సేవచేస్తున్నామని అహంకరించినందుకు ఏంతో సిగ్గుపడ్డారు.

సుమారు 25000

సంవత్సరాలకు పూర్వమే
సూర్యశక్తిని
ఉపయోగించేవారనీ,
సూర్యకిరణాల వేడితో
వంటలు వండేవారనీ మన
పురాణాలు చెబుతున్నాయి.
దివోదాసుడు అనే మను
వంశీకుడు బ్రహ్మదేవుడి ఆజ్ఞ
మేరకు కాశీ రాజ్యపాలన
చేస్తున్నాడు. దేవతలందరూ
ధార్మికుడైన అతని పాలన చూసి
ఈర్ష్యచెంది అతనిని
వంచించాలనుకుని అగ్ని,
వరుణుడు, వాయువుతో సహా
దేవతలందరూ కాశీ పట్టణాన్ని
విడిచి వెళ్లిపోయారు. అగ్ని
లేకపోవడంతో తత్ఫలితంగా ఇంధనం
కొరవడి ఆహారం వండడం

ఏవి సద్గుణాలు?

అత్తుణ్ పాతితోవప్పివ్
స్వయమేవో పాశామృతి ।
అక్షమావాన్
పరందోషైరాత్మానం చైవ
యోజయేత్ ॥

ఓర్పువలన లోకంలో
అన్నిటినీ వశం చేసుకోవచ్చు.
ఓర్పుతో సాధ్యంకానిది లేదు.
శాంతి అనే ఖడ్గం చేతిలో
ధరించినవాడిని సుజనుడు
ఏమి చెయ్యగలడు? గడ్డి
లేనిచోట పడిన నిప్పు
దానంతట అదే
చల్లారిపోతుంది.
ఓర్పులేనివాడు మాత్రం తన
దోషంతో తననే
నశించిచేసుకుంటాడు.

త్రివిధం నరకస్థేదం ద్వారం

నాశనమాత్మనః ।

కామక్రోధస్తథా లోభస్తస్మాదే తత్ర్యం
తృజేత్ ॥

తనను తాను నాశనం చేసుకునే నరక
ద్వారం కామ, క్రోధ, లోభాలనే మూడు
రూపాలలో ఉంటుంది. కాబట్టి ఈ
మూడింటినీ విడిచిపెట్టాలి.

షడ్ దోషాహ్ పురుషేణేహ హాతవ్యా
భూతిమిచ్చతా ।

నిద్రా తంద్రా భయం క్రోధః అలస్యం
దీర్ఘసూత్రతా ॥

అలస్యం, సోమరితనం, భయం,
ద్వేషం, అలసట, వాయిదా వేయడం.. అనే
ఈ ఆరుదోషాలు సంపద కోరేవారు
విడిచిపెట్టాలి.

అలాగే..

షడేవ తు గుణాః పుంసామహాతవ్యాహ్
కదాచన ।

సత్యం దాన మంశయం, అసూయా
క్షమాధృతిః ॥

మానవుడు ఎప్పుడూ సత్యము, దానము,
సోమరితనం లేకపోవడం, అసూయ
లేకపోవడం, ఓర్పు, ధైర్యం అనే ఆరు
గుణాలని విడచిపెట్టకూడదు.

ఈ నీతులను పాటిస్తూ జీవించేవారు
సుఖశాంతులతో వర్ధిల్లుతారు. ★

సౌరశక్తి

ఆగిపోయింది.

ప్రజల బాధలు చూసిన దివోదాసు
సూర్యకిరణాల వేడితో ఆహారం వండించి
వారికి పెట్టి తానూ తిన్నాడుట. ఈ విషయం

వ్యాసభగవానుడు స్కాంద
పురాణంలో చెప్పాడు.

ఆరగించచె దివోదాసు

ఆర్క(సూర్యుడు)కిరణ

తాప పక్వంబులగు పదార్థంబు లెలమిం
(శ్రీనాథుడి కాశీఖండం)

కాబట్టి సౌరశక్తి విజ్ఞానం
మనదేశంలో ఏనాటి నుంచో
ఉంది. వైజ్ఞానికంగా
సమగ్రంగా ఎదిగి, ఏనాడో
సమున్నత శిఖరాలకు
చేరుకున్న మన భారతజాతి
పరాయి దేశాల దాడుల వల్ల
క్రమక్రమంగా ఆ
విజ్ఞానసంపదని
కోల్పోయింది.

మనం ఇకనైనా మేల్కొని

వినుకొండ మురళీమోహన్
శ్రీసుశీల

మన జ్ఞాన, విజ్ఞాన సంపదలైన వేదం,
పురాణాది శాస్త్ర విషయాల్లో నమ్మలేనివిగా
కనబడినవాటి గురించి కాస్త
విశ్లేషణాత్మకంగా ఆలోచించి, మన ప్రాచీన
విజ్ఞానాన్ని సంరక్షించుకోవాలి. ★

ఇంఫాల్ సంగ్రామంలో ఓడి, సేనలు వెనక్కి వచ్చిన తరువాత 1944 అక్టోబర్‌లో ఆజాద్ హింద్ హింద్ ఫౌజ్ సెరిమోనియల్ పెరేడ్ 3000 మంది సైనికులతో రంగూన్‌లో నడుస్తున్నది. జపనీస్ మిలిటరీ జనరల్లు, బర్మా మంత్రులు, పురప్రముఖులు చాలామంది పెరేడ్ తిలకిస్తున్నారు. పెద్ద ఆరుబయలు పెరేడ్ గ్రౌండ్ మధ్యలో వేదిక మీద నిలిచి నేతాజీ సుభాష్ చంద్రబోస్ తనముందు బారులు తీరిన సైనికులను ఉద్దేశించి ఎప్పటిలాగే ఉత్తేజకరంగా ప్రసంగించాడు. తరువాత మార్చ్ పాస్ట్. రూస్సీ రాణి రెజిమెంట్ ముందుభాగాన నిలవగా సైనిక కవాతు మొదలైంది.

అంతలో విమాన దాడి హెచ్చరిక అలారం మోగింది. దగ్గరలోని ఏరోడ్రోమ్ నుంచి జపాన్ ఫైటర్ విమానాలు ఆకాశంలోకి ఎగిశాయి. మరికొద్ది నిమిషాల్లో బ్రిటిష్ బాంబర్లు, ఫైటర్ ప్లేన్లు రంగూన్ మీద దాడికి రివ్వస రానే వచ్చాయి. మా నెత్తిమీదే భీకరమైన గన్ బాటిల్ మొదలైంది. జపాన్ జనరల్స్ సహా సందర్శకులందరూ ప్రాణభయంతో పరుగులిడి దగ్గరలోని ట్రెంచిల్లో దాక్కున్నారు. నేతాజీ వేదిక మీదే నిబ్బరంగా, ఏగ్రహం వలె నిశ్చలంగా నిలబడి ఉన్నాడు. రూస్సీ రాణి రెజిమెంట్ అమ్మాయిలు ఏమాత్రం జంకకుండా నేతాజీకి సెల్యూట్ చేస్తూ ఏమీ జరగనట్టే కవాతు కొనసాగించారు.

హఠాత్తుగా శత్రువిమానాలు చాలాకిందికి దిగి పెరేడ్ నడుస్తున్న ప్రాంతం మీదికి వచ్చాయి. వాటిలో ఒకటైతే నేతాజీ నిలిచిన చోటికి 100 అడుగుల దూరంలో 50 అడుగుల ఎత్తుకి దిగింది. జపాన్ విమానదళం దానిపై కాల్పులు జరిపింది. అందులో ఒక షెల్ నేతాజీ ఎదుటి నుంచి సైనిక వందనం చేస్తూ వెళుతున్న ఒక మహిళా సిపాయి తలకు తగిలి ఆమె అక్కడికక్కడే మరణించింది. అయినా ఎవరూ హడలిపోలేదు. గగ్గోలెత్తి పారిపోలేదు. కదం ఆపలేదు. కవాతు ఆగలేదు. ఏకంగా ఆరు భారీ మిషన్ గన్న ఉన్న శత్రువిమానం కాల్పులు జరపగలిగి ఉంటే నేతాజీ సహా ఎందరూ సైనికులు నేలకొరిగే వారే. చావంటే భయంలేని ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ ధైర్యాన్ని, అందునా ముఖ్యంగా మహిళా రెజిమెంట్ స్థైర్యాన్ని చూసి ఎన్నో యుద్ధాల్లో కాకలు తీరిన జపాన్ మిలిటరీ మల్తులే నిర్ఘాతపోయారు.

[My Memories Of INA And Its Netaji, Maj. Gen. Shah Nawaj Khan, p.262-263]

1945 ఏప్రిల్ 20న బ్రిటిషు సేనలు ఇంకో 24 గంటల్లో పయిన్మనాను ఆక్రమించబోతున్నాయనగా జపనీస్ కమాండర్ ఇన్ చీఫ్ జనరల్ కిమూ సుభాష్ చంద్ర బోస్ దగ్గరికి వచ్చి 'మనం చేతులెత్తినట్టే ఇక రంగూన్‌లో నిలవలేము. తొందరగా వెనక్కి వెళ్లి పోదాం. మీరు సిద్ధమవండి.' అన్నాడు. 'మీరు వెళ్లితే వెళ్ళిపోండి. మేము రాము. నాతో సహా మా మొత్తం మంత్రిమండలి రంగూన్‌లోనే ఉండి మా కంఠంలో ప్రాణం ఉన్నంతవరకూ పోరాడతాం' అని నేతాజీ నిష్పర్వంగా బదులిచ్చాడు.

ఏప్రిల్ 23 పొద్దున్నే దుర్వార్త. బ్రిటిష్ సైనిక దళాలు సెంట్రల్ బర్మాలో పయిన్మనా దాటేశాయి. మరికొన్ని గంటల్లో అవి రంగూన్ చేరుకోవచ్చు. నేతాజీ ఇంకా రంగూన్‌లోనే ఉంటే తరుముకొస్తున్న బ్రిటిష్ సైన్యానికి చిక్కత తప్పదు. అది వీలేదు. వెంటనే రంగూన్ నుంచి వెళ్లిపోవలసిందే అని కాబినెట్ అత్యవసర సమావేశంలో మంత్రులు గట్టిగా చెప్పారు. ఆయన వినలేదు. వినలేదని సహచరులు ఊరుకోలేదు. యుద్ధం ముగియకుండానే నాయకుడు శత్రువుకు బందీ కావటంలో అర్థం లేదు. పరిస్థితి ఎంత నిరాశా జనకంగా ఉన్నా పోరు కొనసాగించేందుకు ఏదో ఒక దారి దొరకకపోదు.' అని గట్టిగా నచ్చచెప్పారు. వారి బలవంతం మీద బోస్ తిరోగమనానికి ఒప్పుకున్నాడు. రంగూన్‌లో తన ప్రతినిధిగా మేజర్ జనరల్ లోకనందన్‌ను నియమించాడు.

రంగూన్ చుట్టుపక్కల 7000 మంది ఐఎన్‌ఎ సైనికులు ఉన్నారు. వారిలో అత్యధిక సంఖ్యాకులు తీవ్రంగా జబ్బుపడి ఆస్పత్రులలో చికిత్స పొందు తున్నారు. మిగిలిన వారికి పోరాడే సత్తువ అంతంత మాత్రం. పైగా వారి దగ్గర ఆయుధాలు లేవు. హుటాహుటిన అంతమందినీ తరలించటానికి రవాణా సదుపాయమూ లేదు. కాబట్టి ఆ బాపతు సైన్యాన్ని ఉపసంహరించే అవకాశం లేదు. లొంగుబాటు మినహా వారికి గత్యంతరం లేదు. రంగూన్‌లోనే ఉండి బ్రిటిషు సైన్యానికి వారిని సాఫీగా సరెండర్ చేయించే బాధ్యత లోకనందన్ కు నేతాజీ అప్పగించాడు. ఆరకాన్ రంగం నుంచి వెనక్కి వచ్చి దమ్ము ధైర్యం పుష్కలంగా ఉన్న మొదటి బెటాలియన్ సుభాష్ బ్రిగేడ్‌ను వదులుకోవటానికి బోస్ ఇష్టపడలేదు. వారిని తన వెంట తీసుకువెళ్ళాడు.

రూస్సీ రాణి రెజిమెంటులో బర్మాకు చెందిన వారికి వీడ్కోలు ఇచ్చి ఇళ్ళకు పంపారు. వారిలో

రేబా సేన్ అనే బెంగాలీ అమ్మాయి ఇంటికి సుభాష్ స్వయంగా వెళ్లి, తన జ్ఞాపకంగా తన అన్న శరత్‌కు కోలకతా వెళ్ళినప్పుడు అందజేయమని చెప్పి ఆమె తండ్రి చేతికి కొన్ని వస్తువులు అందజేశాడు. టిటో బహుమానమైన జపనీస్ వేస్, ముసోలినినీ ఇచ్చిన జేడ్ బాక్సు వాటిలో ఉన్నాయి. మరలిరాని ప్రయాణానికి తాను త్వరలో ఆయత్తమవనున్నట్టు బోస్‌కు ముందే తెలుసనడానికి ఇది ఒక దృష్టాంతం.

మలయా నుంచి వచ్చిన రాణుల్లో కొంతమంది రైళ్ళలో తిరిగివెళ్ళగలిగారు. రంగూన్ క్యాంపులో ఉన్న మిగతా అమ్మాయిలను ముందుగా రైలెక్కించాలని, ఆ తరువాత నేతాజీ కాన్వాయి బయలుదేరాలని నిర్ణయమైంది. తామే ఊరు నుంచి ఎప్పుడు ఉడాయిద్దామా అని తొందర మీద ఉన్న జపాన్ అధికారులు ఈ అమ్మాయిల సంగతి

క్షణక్షణం

పట్టించుకోలేదు. సాయంత్రం రైల్వే స్టేషనుకైతే తీసుకు వెళ్లారు. ప్లాట్ ఫాం మీద వారిని మూడు గంటలు మొట్టే చేయించారు. తీరా ట్రెయిన్ వచ్చాక అందులో వారికి చోటులేదు పొమ్మన్నారు. రాత్రి 10 గంటలకు ఈ సంగతి తెలిసి నేతాజీ మండిపడ్డాడు. తన కేబినెట్ మంత్రి ఎన్.ఎ. అయ్యర్‌ను పిలిచి, 'నువ్వు వెళ్ళి-కొత్తగా రాయబారిగా వచ్చాడే ఆ హచియకు చెప్పు. రాణులకు ప్రయాణం ఏర్పాటు కాకుండా నేను ఇక్కడినుంచి కదలను. జపాన్ వాళ్ళు నాకు ఇంకేమీ

చేయనక్కరలేదు. ఇదొక్కటి చేస్తే చాలని చెప్పు' అన్నాడు.

అయ్యర్ వెళ్లి అడిగితే కొత్త రాయబారి జపాన్ వారితో మాట్లాడి అమ్మాయిలకోసం అప్పటికప్పుడు అదనంగా లారీలు ఏర్పాటు చేశాడు. ఏప్రిల్ 24న నేతాజీ రంగూన్‌లోని అన్ని కాంపులకూ వెళ్లి అక్కడ నిలిచిపోతున్న తన సైనికులకు వీడ్కోలు ఇచ్చాడు. లోకనాథన్‌కు, ఇతర అధికారులకు తుది ఆదేశాలిచ్చి చీకటి వడ్డాక బంగళానుంచి నవరివారంగా బయలుదేరాడు. ఆజాద్ హింద్ ఫౌజ్ సీనియర్ ఆఫీసర్లు, భోంస్లే, చటర్జీ, కియానీలు, తాత్కాలిక ప్రభుత్వ మంత్రులు, సివిలియన్ అధికారులు, వందలాది సైనికులు, సుమారు వంద మంది రాణులు, తోడుగా జపాన్ ప్రభుత్వం తరపున రాయబారి హచియ, హికారి కికాన్ అధిపతి జనరల్

అప్పటికే జపాన్ వాళ్ళు కూడా రంగూన్ విడిచిపెట్టటం మొదలెట్టారు. వారి ఆఫీసులు ఖాళీ చేస్తూ ముఖ్యమైన పత్రాలు తగుల పెట్టసాగారు.

“రోడ్డు పట్టి గంట అయిందో లేదో ఆకాశంలో విమానాల మోత వినిపించింది. మేము వాహనాల నుంచి దిగి రోడ్డుకు రెండువైపులా చెట్ల చాటున నక్కాము. అది మొదలు ప్రతి రెండు మూడు గంటలకూ అదే పని. దాంతో ప్రయాణం నెమ్మదిగా సాగింది. మేము వెళ్ళే దారిలో జపాన్ వాళ్లు పెగూ ఊరిని, అటు దారిలో అమ్యూనిషన్ డంపులను తగలబెట్టటం కనపడింది. మండుతున్న గ్రామాల పక్కనుంచి మా ప్రయాణం కొనసాగించాం. సామాన్లు మోసుకుంటూ ఎంతోమంది జపాన్ సైనికులు ఆ దారిని నడిచి వెళుతున్నారు. వారిని తప్పించుకుంటూ మా వాహనాలు నెమ్మదిగా

ఎం.వి.ఆర్. శాస్త్రి

నేతాజీ విశ్రమించిన చోటు పైనా అది తిరిగింది. అదృష్టవశాత్తూ ఆయనకు ఏమీ కాలేదు.

“అన్నం, కూరతో కడుపు నింపుకుని పొద్దుగుంకాక బయలుదేరి కాసేపట్లో వావ్ గ్రామం చేరాం. భారీవర్షాలకు నేలంతా బురదమయమైంది. మా వాహనాలు చాలానే బురదలో కూరుకుపోయాయి. ప్లాంకుల సాయంతో అతికష్టం మీద వాటిని బైటికి లాగాము. కాస్త ముందుకెళ్లాక నేతాజీ కారు పెద్ద బురద గుంటలో సగం లోతున దిగబడి కనిపించింది. ఆయనకు ఏమైందోనని భయపడ్డాము. అంతలో నేతాజీ కాస్త దూరాన నిలబడి , అటువెళ్లే వాహనాలను ‘పెద్ద గుంట ఉన్నది, పక్కనుంచి వెళ్ళమ’ని హెచ్చరిస్తూ , ట్రాఫిక్ కంట్రోల్ చేస్తూ కనిపించాడు. ఆయన కారును కష్టపడి బైటికి లాగాక మళ్ళీ బురద దారిలో వావ్ నదితీరానికి బయలు దేరాం. మాకన్నా ముందు వెళ్ళిన లారీల రద్దీ వల్ల రోడ్డు మీద ముందుకు కదలటం చాలా కష్టమైంది. వేరే దారి ఉందేమో చూసి కొంతమంది ముందు వెళ్లండి-అన్నాడు నేతాజీ. మాలో కొందరం మెయిన్ రోడ్డు పక్కనుంచి కచ్చా రోడ్డు పట్టి నదివైపు వెళ్ళసాగాం. ఆ బాట మరీ దారుణం. లారీలు అడుగుడుగునా బురదలో దిగబడ్డాయి. వాటిని అక్కడే వదిలేసి కాలినడక సాగించాం. కాలు మోపితే జరుగు జారిపోతున్నది. అలాగే పడుతూ లేస్తూ బురదలో స్కేటింగ్ చూస్తూ చచ్చిచెడి నది ఒడ్డుకు చేరాం.

“అక్కడంతా గందరగోళం. ఎక్కడపడితే అక్కడ లెక్కలేనన్ని లారీలు ఆగాయి. తెల్లవారేలోగా నది దాటేయ్యాలని ఎవరికీ వారు తెగ తొందర పడుతున్నారు. వెలుతురు వచ్చాక కూడా అక్కడే ఉండిపోతే లారీల బారులను శత్రు విమానాలు తేలిగ్గా కనిపెడతాయి. ఆ రద్దీలో ఎవరు ఎక్కడ ఉన్నదీ పోల్చుకోలేక పోయాం. అందరం 100 గజాల దూరంలోనే ఉన్నా ఎవరిని ఎవరం కనుక్కోలేక పోయాం.

“నది దాటటానికి మనుషులకూ, లారీలకు ఉన్నది ఒక్కటే ఫెర్రి. దానికోసం అందరూ ఎగబడటంతో విపరీతమైన తొక్కిసలాట. నేతాజీ పరిస్థితిని గమనించి కల్నల్ మాలిక్, మేజర్ స్వామిలను పిలిచాడు. ఫెర్రి కోసం ఆగవద్దు. మన అమ్మాయిలను ఎలాగైనా దగ్గరుండి నది దాటించమని చెప్పాడు. మా రాణులు చాలా ధైర్యవంతులు. చీకట్లో పీకలలోతు ప్రవాహంలో

ప్రాణాపాయం

బసోదా నేతాజీ వెంట ఉన్నారు. ఆ చరిత్రాత్మక ప్రస్థానం విశేషాలలో కొన్ని ఎస్.ఎ. అయ్యర్ మాటల్లో:

“మా కాన్వాయిలో నాలుగు కార్లు, పన్నెండు లారీలు ఉన్నాయి. అందులో మూడు లారీలు రాణుల కోసం. అది వెన్నెల రాత్రి. శత్రువుల కంట పడకుండా ఉండటం కోసం రంగూన్- పెగూ రోడ్డుకు రెండువైపులా ఉన్న చెట్ల ఆకులు, కొమ్మలతో మా వాహనాల బయటి భాగాలను కప్పేశారు.

పోతుంటే జపానీ లారీలు విపరీతమైన వేగంతో మమ్మల్ని దాటి వెళ్ళసాగాయి. కాన్వాయ్‌లో వాహనాల వరసను సరిచేసుకోవటానికి పలుచోట్ల ఆగవలసి వచ్చింది. వావ్ నది దగ్గరలో ఒక కుగ్రామానికి చేరేసరికి తెల్లవారవచ్చింది. పగటివేళ ప్రయాణం ప్రమాదం కాబట్టి ఆ రోజుకు అక్కడ ఆగిపోయాం. ఉదయం 8 గంటలకు ఒక ఫైటర్ విమానం ఊరిమీదుగా చక్కర్లు కొట్టి, అనుమానం తోచిన ప్రాంతాల మీద గుండ్లవర్షం కురిపించింది.

నడుచుకుంటూ మొత్తానికి నది దాటి అవతలి ఒడ్డుకు చేరారు. జనరల్ కియానీని, నన్ను, ఇంకా చాలామందిని కూడా నేతాజీ పట్టుబట్టి అవతలి ఒడ్డుకు పంపించాడు. తన కారును, వీలైనన్ని లారీలను ఫెర్రిమీద దాటించే అవకాశం కోసం నేతాజీ ఈవలి తీరాన ఓపిగ్గా వేచి ఉన్నాడు. తెల్లారేలోపు నదిదాటే ఆశ లేదనుకున్న లారీలను జపాన్ వాళ్లు తగులబెట్టసాగారు. ఒక వైపు మంటలు, చెల్లా చెదురుగా నిలిచిన లారీలు, చుట్టూ జనం నడుమ ఫెర్రి దగ్గర వంతుకోసం నిలబడ్డ నేతాజీని చూస్తే నా గుండె కలుక్కుమంది.

“మొత్తానికి తెల్లవారవస్తుండగా అందరం నది దాటగలిగాము. పైటర్లు, బాంబర్లు విరుచుకుపడే లోగా సాయంత్రంవరకూ తలదాచుకోవటానికి చోటు వెతుక్కోవాలి. తలా ఒక దిక్కు గాలించగా దగ్గరలోని పల్లెలో ఒక శిథిలమైన మంటపం కనిపించింది. సామాన్లు మోసుకుని మంటపం దగ్గరకు వెళు తూండగానే విమానాల రౌద వినిపించింది. కనపడ కుండా దాక్కోమని నేతాజీని హెచ్చరించాము. ఆయన వినిపించుకోలేదు. ముందు అమ్మాయిల సంగతి చూడాలి అంటూ వారిని గబగబ లాక్కు పోయాడు. నెత్తిమీద శత్రువిమానాలు పొంచి ఉన్నా లెక్క చేయక, చిట్టచివరి రాణిని క్షేమంగా ఒక చోట ఉంచేవరకూ ఆయన తిరుగుతూనే ఉన్నాడు. అది చూస్తున్న మేము ఆయనకేమి అవుతుందోనని హడలిపోయాం.

“రంగూన్లో బయలుదేరింది మొదలు 300 మైళ్ళ దూరంలోని బాంగ్ కాక్కు అడవులగుండా చేరేంతవరకూ నేతాజీ అనుక్షణం రాణుల క్షేమం గురించే ఆలోచించేవాడు. పల్లెలో, అడవిలో ఎక్కడ బస చేసినా ముందుగా వారికి ఆహారం, మరుగు సౌకర్యం, భద్రత మీద దృష్టి పెట్టేవాడు. అలాగే

తన సౌకర్యం, తన సుఖం వట్టింపుకోకుండా ఎల్లవేళలా తన వెంట ఉన్న సహచరుల అవసరాలకు ప్రాధాన్యం ఇచ్చేవాడు. కాన్పూర్లోని కార్లు, లారీలకు సంబంధించి ఏ చిన్న వివరమూ ఆయన దృష్టిలో పడకుండా ఉండేది కాదు. చేయబోయే ప్రతి మజిలీలో వంటకు కావలసిన బియ్యం, పప్పు, కూరలు సరిపడినన్ని నిలవ ఉన్నాయా, మంచినీటికి వసతి ఉంటుందా అన్నది స్వయంగా కనిపెట్టేవాడు. ఆ పనులన్నీ చూసుకోవటానికి తగిన మనుషులు లేక కాదు. భోంస్లే, కియానీ, చటర్జీ లాంటి జనరల్లు, గుల్జారాసింగ్, మాలిక్, చోప్రా వంటి కల్నల్లు, రాతూరి, స్వామి వగైరా మేజర్లు, ఇంకా ఎందరో ఆఫీసర్లు నేతాజీ ఆదేశాల కోసం ఎప్పుడూ కాచుకుని ఉండేవారు. మొత్తం కాన్పూర్ అవసరాలను వారిలో ప్రతిఒక్కరూ జాగ్రత్తగా నిభాయించగలరు. అయినా నేతాజీ ప్రతిదీ తానే దగ్గరుండి చూసుకున్నది ఆఫీసర్ల మీద నమ్మకం లేక కాదు. తన మనుషులంటే ఆయనకున్న ప్రేమ, ఆసక్తి అటవంటిది. నేతాజీ నిస్పందేహంగా గొప్ప స్టేట్స్మన్. గొప్ప యోధుడు. గొప్ప నాయకుడు. అన్నిటికీ మించి ఆయన గొప్ప మానవతావాది, ప్రేమమూర్తి! ప్రమాదాలతో పందెం వేస్తూ బర్మా- థాయిలాండ్ బార్డర్లో మూడువారాల పాటు మేము చేసిన సాహసయాత్రలో ఆ సంగతి

నాకు మునుపటికంటే బాగా అర్థమయింది. ఆ మధ్యాహ్నం నేతాజీ మండపం వేదికమీద నిద్రపోతుండగా ఒక ఫైటర్ సాన్వీడ్స్ మెషిన్ గన్లతో నిప్పులుకక్కుతూ మా పైనా ఎగిరింది. ‘నేతాజీ! చాటుకు తప్పుకోండి’ అని మేము కేకలుపెట్టాం. ఆయన కళ్ళు తెరిచి మాకేసి చిరాగ్గా చూసి పక్కకు తిరిగి పడుకున్నాడు.

“ఆ రాత్రి పొద్దుపోయాక నేతాజీ నన్నూ, జనరల్ భోంస్లేనూ, జనరల్ చటర్జీనీ కేకేసి, ఓ నలభై మంది రాణులను మీతో వెంటబెట్టుకు వెళ్ళి తెల్లవారే లోగా పై ఊరికి చేర్చండి - అని పురమాయించాడు. వర్షం వల్ల దారి మొత్తం రొచ్చురొచ్చుగా ఉన్నది. మా లారీ కొంతదూరం వెళ్ళాక బురదలో కూరుకుపోయింది. దాన్ని కదపటం మా వల్ల కాలేదు. దాన్ని అక్కడే వదిలేసి, మేము, రాణులు చీకట్లో పరిపాలకులకు అడ్డంపడి తెల్లవారల్లా నడిచి పక్క ఊరికి చేరాము. ఊరంతా నిర్మామవ్యంగా ఉంది. అన్నమానం విమానాల మోతలా, తెరపిలేని కాల్పుల బాధ పడలేక అందరూ ఊరు వదిలిపోయారు. ఓ పాడుబడ్డ పెద్ద ఇంట్లో మేము తలదాచుకున్నాము. రాణులు మాకు అన్నం, కూర వండిపెట్టారు. అర్ధరాత్రి దాటాక మాకు నేతాజీ మిగిలిన రాణులను తీసుకుని ఈ ఊరికి ఇంకో వైపు వచ్చి ఉన్నాడని, అక్కడ సిట్టంగ్ నది దాటటానికి ఫెర్రి కోసం వేచి ఉన్నాడని కబురందింది. మేము వెంటనే బయలుదేరి నది దగ్గరికి వెళ్లాం. అక్కడ నేతాజీ ఉంచిన ఐఎన్ఎ ఆఫీసర్ల సాయంతో మొత్తానికి ఫెర్రి ఎక్కగలిగాం. నేతాజీ పార్టీ అప్పటికే నది దాటింది.

“మేము అవతలి ఒడ్డు చేరగానే ఒక ఐఎన్ఎ ఆఫీసరు ఫెర్రి దగ్గరికి వచ్చి రెండుమైళ్ళ దూరంలోని ఒక కుగ్రామానికి తీసుకువెళ్ళాడు. అక్కడ అందరం తిరిగి కలుసుకున్నాం. అంతకుముందు నేతాజీ పార్టీ దాగిన పెల్లరు మీద రెండు గంటలపాటు విమానాల నుంచి కాల్పులు జరిగాయట. జనరల్ చటర్జీ వ్యక్తిగత ఎడిసి బులెట్ తగిలి మరణించాడు. అదృష్టవశాత్తూ నేతాజీ క్షేమంగా తప్పించుకున్నాడు. నేతాజీ కారు ఒక్కటే ఫెర్రి మీద రాగలిగింది. అప్పుడున్న గుండరగోళ స్థితిలో, ముమ్మరమైన శత్రుదాడులను తట్టుకుంటూ మిగతా కార్లు, వాహనాలు నది దాటి మా వద్దకు రాగలవన్న ఆశ లేదు. వాటికోసం వేచి ఉందామన్నా మా వాసన పట్టిన శత్రువులు మమ్మల్ని బతకనివ్వరు. ఇప్పుడు ఏమి చెయ్యాలి అన్నది సమస్య.

దాన్ని నేతాజీ ఇట్టే పరిష్కరించాడు. అమ్మాయిల భద్రత అన్నిటికంటే ముఖ్యం. కనీసం వారికైనా వాహనాలు లేనప్పుడు ఏం చేస్తాం? అవసరమైతే బాంగ్ కాక్ దాకా అందరం నడుద్దాం - అని ఆయన నిర్ణయం.

[Onto Him A Witness, S.A. Ayer, 17-24]

మిగతా వచ్చేవారం

సాధారణ ప్రచురణకు ఎంపికైన కార్టూన్

ఆ పక్క వేదిలో కొత్త రోడ్డుస్తున్నారు..వాళ్ల పని
లియపోగానే మనం ఆ రోడ్డు తవ్వి కేలుత్స
వేయాలి..కదేగా ఉండు...

పైడి శ్రీనివాస్

‘తేజస్వినావధీతమస్తు’ అంటే మమ్మల్ని తేజోవంతులుగా చేయుము. దీన్ని విశ్వకళాపరిషత్ వారు తమ చిహ్నంలో తీసుకున్నారు. కేతు రామమోహన శాస్త్రి తయారుచేశారు. సముద్రం, తామరపువ్వు, దానిపై ఉదయించే సూర్యుడు, ఆ కిరణాలు తామర పువ్వుపై పడుతూ ఉన్నట్టు రూపొందించిన ఈ చిహ్నం చాలా అర్థవంతమైనది. దానికి రెండు పక్కల నాగుపాములుంటాయి. సముద్రం జ్ఞానానికి ప్రతీక. కలువ చదువుల తల్లి కూర్చుండే ప్రదేశం, కిరణాలు అక్కడ బోధించే వివిధ బోధనాంశాలు, నాగులు జ్ఞాన పరిరక్షణకు రక్షణగా ఉన్నాయి. ఈ విద్యాప్రాంగణానికి ప్రపంచ వ్యాప్తంగా కీర్తిప్రతిష్ఠలు ఉండేవి. ఎందరో మహానుభావులను దేశానికి ఇచ్చింది. కానీ ఇవాళ విశ్వవిద్యాలయం పెద్దలు తీసుకున్న నిర్ణయం బాధించ చేసేదే.

ఒక సంస్థలో శిక్షణ తీసుకొన్నవారే. భారత్ లో నలందా, తక్షశిల, విక్రమశిల, అమరావతి, నాగార్జునకొండ ఇవన్నీ విద్యాకేంద్రాలే. కాలగర్భంలో కలిసిపోయాయి. లేదా కలిపారని కూడా అనుకోవచ్చు. అది చరిత్ర, అది తెలియాలంటే దానికో విభాగం విశ్వవిద్యాలయాల్లో ఉండాలి.

ఉమ్మడి మద్రాసు రాష్ట్రంలో సుబ్బరాయన్ ముఖ్యమంత్రిగా పనిచేస్తున్న కాలంలో తెలుగు ప్రజలకు చదువు ఖర్చుతో కూడుకొని ఉండేది. ఉన్నత విద్య కోసం మద్రాసు వెళ్లవలసి వచ్చేది. అందుకే ఆంధ్రులకు ఒక ప్రత్యేకమైన విశ్వవిద్యాలయం కావాలని నాడు తీర్మానం చేశారు. కానీ 1914లో మొదటి ప్రపంచ యుద్ధం కారణంగా అభివృద్ధి కార్యక్రమాలన్నీ ఆగిపోయాయి. మద్రాసు లెజిస్లేటివ్ కౌన్సిల్ సభ్యుడు వెంకటపతిరాజు ఫిబ్రవరి, 1917లో

దానిలో తెలుగు భాషా విభాగం, “చరిత్ర - ఆర్థిక శాస్త్రము రాజనీతి శాస్త్రము” అనే రెండు విభాగాలను ఆయనే ప్రారంభించారు. ఆ మరుసటి సంవత్సరం కాలేజ్ ఆఫ్ సైన్స్ అండ్ టెక్నాలజీని ప్రారంభించారు. ఈ విధంగా 9 దశాబ్దాలు నిరాటం కంగా విశ్వవిద్యాలయం కొనసాగింది. డా.రాధా కృష్ణన్ ఆహ్వానం మేరకు ప్రఖ్యాత చరిత్రకారుడు ఆచార్య హీరేన్ ముఖర్జీ చరిత్ర శాఖాధిపతిగా కలకత్తా నుండి వచ్చారు. తరువాత ఎందరో చరిత్రకారులు తమ జీవితాలను ఘణంగా పెట్టి చరిత్ర విభాగాన్ని అభివృద్ధి చేశారు. వారిలో మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మ, మామిడిపూడి వెంకట రంగయ్య, ఓరుగంటి రామ చంద్రయ్య తదితరులు ఉన్నారు. ‘చరిత్ర అంటే మనుష్యుడు చేసిన కృషి-అనుభవ జ్ఞానం’ అన్న మల్లంపల్లి వారు చూపిన త్రోవ ఎందరో నవ చరిత్రకారులు అప్పటికీ, ఇప్పటికీ, ఎప్పటికీ మార్గదర్శకంగా ఉంది. ‘పూను స్ఫుర్తను విద్యలందే - వైరము వాణిజ్యమందే’ అన్న గురజాడ మాటలు విద్యలోనే పోటీ తద్వారా విద్యుత్తు బయటకు వస్తుంది. అదే దేశానికి శ్రీ రామరక్ష.

వీయూకి ఎంత దుస్థితి!

ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్ లో సుమారు 17 కోర్సులకు మంగళం పాడుతున్నట్లు ఆంధ్ర విశ్వకళా పరిషత్ ఇటీవలనే ప్రకటించింది. ప్రముఖ వార్తా పత్రికలన్నీ దీనిని ప్రచురించాయి. పెద్దలు చెప్పిన కారణం- ఆర్థిక పరిస్థితి. మంగళం పాడుతున్నామని చెప్పిన వాటిలో చరిత్ర-పురావస్తు శాస్త్రం, సంస్కృతం, వృక్ష శాస్త్రం, భూగర్భశాస్త్రం, ఉమెన్ స్టడీస్, హ్యూమన్ రైట్స్ వంటివి ఉన్నాయి. వీటిలో చాలావరకు ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్ కు అజరామరమైన కీర్తిని తెచ్చాయి. దేశానికి ఉపయోగపడే మేధావులను అందించాయి. ఖాళీ అయ్యే ఉద్యోగాలను భర్తీ చేయడం దగ్గర ప్రదర్శించిన అసాధారణమైన జాప్యం, నిర్లక్ష్యం కారణంగానే ఈ పరిస్థితి తలెత్తిందన్న అభిప్రాయం ఉంది. విశ్వవిద్యాలయానికి మంజూరైన మొత్తం పోస్టులు 953. ప్రస్తుతం ఉన్న ఆచార్యులు 234. ఖాళీలు 719. ఎంత విచిత్రం?

విద్య వ్యాపారం కాదు, అన్నింటికీ మూల్యం కట్టలేం. తల్లి ప్రేమ, గురువు ఇచ్చే విజ్ఞానం- వీటికి మూల్యం చెల్లించలేం. జగద్గురువు శంకరాచార్యులకు ఏ మూల్యం చెల్లించగలం? రామాయణం రాసిన వాల్మీకి మహర్షికి, మహా భారత కర్త వ్యాసభగవాను డికి ఏ మూల్యం చెల్లించగలం? వీరందరూ ఎవరో ఒక గురువు దగ్గర శిష్యులే. ఈ గురువులు ఏదో

తెలుగు భాషకు ఒక ప్రత్యేక విశ్వ విద్యాలయం కావాలనే వాదనను బలపరిచారు. జస్టిస్ పార్టీ మంత్రివర్గంలో విశాఖపట్నానికి చెందిన ఎం. సూర్యనారాయణ తెలుగు వారికి ప్రత్యేక యూనివర్సిటీ అవసరం గురించి మాట్లాడుతూ తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదించారు. కానీ సి. నటేశ్ మొదలియార్ దానిని వ్యతిరేకించారు. ప్రతి భాషకూ ఓ యూనివర్సిటీ కావాలంటే తమిళ భాషకు మరో యూనివర్సిటీ ఏర్పాటు చేయాల్సివుంటుందని వాదించారు. చివరకు ఉమ్మడి మద్రాసు రాష్ట్ర విద్యా శాఖ మంత్రి పాత్రో సెప్టెంబర్ 2, 1921న తన అంగీకారాన్ని తెలియ జేస్తూ తీర్మానాన్ని ప్రతిపాదించారు. అది ఆగస్టు 20, 1925న సెలెక్ట్ కమిటీకి వెళ్లింది. ఆ సంస్థకు ఆంధ్ర విశ్వ కళాపరిషత్ అనే పేరు పెడదామని ప్రతిపా దించారు. చివరకు ఏప్రిల్ 26, 1926 న విజయ వాడలో కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి వైస్ ఛాన్సలర్ గా ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్ పురుడు పోసుకొంది. డిసెంబర్ 1928 నుండి విశాఖ పట్నంలో తరగతుల నిర్వహణ, పరిపాలనా విభాగాలను ఏర్పాటు చేయటానికి నిర్ణయమైంది. భారత రాష్ట్రపతిగా పని చేసిన డా. సర్వేపల్లి రాధాకృష్ణన్ 1931లో ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్ వైస్ చాన్సలర్ గా నియమితులైనారు. జూలై 1, 1931న ఆర్ట్స్ కళాశాలను ప్రారంభించి

ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్ తొమ్మిది దశాబ్దాల కాలంలో ఎందరో విద్యావంతులను తయారుచేసింది. లోక్ సభ స్పీకర్ గా పని చేసిన జీఎంసీ బాలయోగి, ప్రముఖ పార్లమెంటేరియన్ యర్రంనాయుడు, నేటి ఉపరాష్ట్రపతి ముప్పవరపు వెంకయ్య నాయుడు, ప్రస్తుత మిజోరం గవర్నర్ కంభంపాటి హరిబాబు మరెందరో రాజకీయ ప్రముఖులు ఇక్కడ నుంచే వెళ్లారు. విద్యా, వైద్యరంగాలు, పరిశోధన, ప్రచురణ లలో ఈ విశ్వవిద్యాలయానికి చరిత్రలో చెరగని ముద్ర. డా. సర్వేపల్లి ఆరంభించిన ఫిలాసఫీ విభాగా నికి ఎంతో చరిత్ర ఉంది. డాక్టర్ కొత్త సచ్చిదానంద మూర్తి వంటివారు ఇక్కడ పనిచేశారు. అంతటి మహోన్నతమైన కోర్సులను తొలగించటం చాలా దురదృష్టకరం. విశ్వవిద్యాలయం పెద్ద నిర్ణయం భవిష్యత్తు తరాలకు చేటు చేస్తుంది. అలాగే కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు కూడా ఇలాంటి దుస్థితి నుంచి విశ్వవిద్యాలయాన్ని కాపాడడంలో తమ వంతు పాత్ర నిర్వహించాలి. పెద్ద మనసుతో రద్ద నిర్ణయాన్ని ఉపసంహరించుకుని ఆంధ్ర విశ్వకళాపరిషత్ ద్వారా భవిష్యత్ తరాలను కూడా ‘తేజోవంతులుగా చేయమని’ సవినయంగా అందరినీ కోరుతున్నాం.

పూర్వ విద్యార్థుల తరపున
డాక్టర్ కాశింశెట్టి సత్యనారాయణ

కరోనా ప్రపంచం మొత్తానికి సంబంధించిన విషయం. కాదనలేం. కానీ ఆ పేరు చెప్పి టీటీడీ పాలకమండలి తీసుకున్న నిర్ణయాలు భక్తులు కొండమీదకు రాకుండా నిరుత్సాహ పరచడానికి, నిరోధించడానికి వ్యూహంగా ఉపయోగపడుతున్నాయన్న విమర్శ వచ్చింది. కరోనాను చూపి ఉచిత దర్శనాల సంఖ్యను తగ్గించారు. దీనిని ఎలా అర్థం చేసుకోవాలి? పైగా రూ.300, వీబీటీ దర్శనాల సంఖ్యను పెంచడం అనుమానాలకు తావిచ్చేదే. ఒక పేద హిందువుకూ, ఏడుకొండలవాడికీ నడుమ టీటీడీ నిర్ణయం దూరం పెంచింది. గత రెండు మాసాలుగా ఉచిత దర్శనాల వ్యవహారాన్ని కూడా ఆన్లైన్ పరం చేశారు. ఇది సామాన్య భక్తుల పాలిట అశనిపాతమే.

సాధారణ ప్రజలు, గ్రామీణ ప్రాంతాలలో ఇప్పటికీ ఆధునిక సాంకేతిక పరిజ్ఞానానికి నోచుకోని వారు ఈ నిర్ణయంతో శ్రీవారి దర్శనం చేసుకోలేకపోతున్నారు. చదువుకొని సెల్ఫోన్, కంప్యూటర్ జ్ఞానం ఉన్నవారు కూడా టీటీడీ ఉచిత దర్శన టికెట్ తెచ్చుకోలేకపోతున్నారు. మొత్తంగా చూస్తే దర్శనం విషయంలో తీసుకువచ్చిన ఈ మార్పుల వల్ల సుమారు 80, 90% మంది ఇక్కట్లు పాలవుతున్నారు. అసలు ఆన్లైన్ సౌకర్యం గురించి చాలామందికి తెలియదు. ఇందులో తమ తప్పేమీ లేదనీ, ఈ విధానం గురించి టీటీడీ ప్రచారం చేస్తున్నదని వారు సమాధానం చెబుతున్నారు. ఇప్పటికీ టైమ్స్లాట్ టోకెన్స్ ఉంటాయని జిల్లాల నుండి, ఇతర రాష్ట్రాల నుండి వచ్చిన భక్తులు హతాశులవుతున్నారు. వెసులుబాటు లేక, దర్శనం లేక కొందరు భక్తులు వెనుతిరిగి పోతున్న సంఘటనలు కూడా ఉన్నాయి. కొందరు కాలినడకన తిరుమలకు చేరుకుంటే దారిలో టోకెన్ వేస్తారని వచ్చి, అలాంటి అవకాశం లేదు అని తెలుసుకొని బాధపడుతున్నారు. కరోనా తగ్గిపోయిందని వేలాదిమంది భక్తులు సొంత వాహనాలు, బస్సులు, రైలు ద్వారా ఇక్కడికి చేరుతున్నారు. కానీ ఇక్కడికి చేరుకున్నాక కొత్త నిబంధనలు తెలిసి బాధపడుతున్నారు.

కానీ ఈ పరిస్థితిని భ్రోకర్లు ఉపయోగించుకుంటున్నారు. భక్తులను మోసం చేస్తున్నారు. ఇక్కడి ప్రయివేటు వాహనదారులు కారు, జీపులలో మేము తీసుకెళ్తామని, దర్శనం చేయిస్తామని చెప్పి మోసం చేసి భక్తుల నుండి అధిక మొత్తంలో వసూలు చేస్తున్నారన్న ఆరోపణలు కూడా ఉన్నాయి. నిజానికి కింద అలివిరి దగ్గరే దర్శన టికెట్ ఉంటేనే వాహనాన్ని పైకి పంపుతున్నారు. కానీ ఈ చెక్పోస్ట్ దగ్గర

వెంకన్న భక్తులకు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానాల విషయంలో పాలకమండలి తీసుకున్న నిర్ణయాలు వివాదాస్పదం అనే స్థాయిని మించిపోయి చాలాకాలమైంది. వివాదాస్పదం స్థాయిని దాటి కుట్ర అనుకోవలసి వస్తున్నదని చాలామంది భక్తులు ఆవేదన వ్యక్తం చేస్తున్నారు. అంతిమంగా ఈ విమర్శలన్నీ ఆంధ్రప్రదేశ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వానికే చెందుతాయి. తర్జనలన్నీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం వైపే చూపిస్తాయి. తిరుపతి పట్టణంలో పరమతాల విజృంభణ, తిరుమల కొండమీద అన్య మత ప్రచారం, రాజకీయ నాయకుల వీరంగం అన్నిటికీ రాష్ట్ర ప్రభుత్వం బాధ్యత వహించక తప్పదు. క్రైస్తవులు, మహమ్మదీయులు కూడా తిరుపతి పట్టణం మీద కన్నేసిన సంగతి గత కొద్దికాలంగా హిందువులను ఆందోళనకు గురి చేస్తున్నాయి. ఆఖరికి బ్రిటీష్ ఇండియా ప్రభుత్వంలో, అంతకు ముందు ముస్లింల పాలనలో కూడా లేని ప్రమాద ఘంటికలు తిరుమలేశుని ఆలయం చుట్టూ మోగుతున్నాయంటే అతిశయోక్తి కాదు. హిందువుల ఆరాధ్యదైవం ఇలాంటి చిక్కులలో కూరుకుపోవడానికి కారణాలను కొద్దికాలంగా భక్తులు అన్వేషిస్తూనే ఉన్నారు. బయటపడుతున్న వాస్తవాలతో ఆందోళన చెందుతూనే ఉన్నారు. అవన్నీ తీవ్ర ఆందోళన కలిగించేవే కూడా.

వారితో ప్రవేటు వాహనదారులు లాల్సావీ పడి తీసుకెళ్లి తిరుమలలో వదిలి వచ్చేస్తున్నారు. అక్కడ వసతి, దర్శనం లేక భక్తులు ఇబ్బంది పడుతున్నారు. కొంతమంది పాత ఎమ్.ఎల్.ఎ., ఎమ్.పి., పాలకమండలి సభ్యుల ఉత్తరాల పేరుతో నకిలీ లేఖలు భక్తుల పేరిట తయారుచేసి వేల రూపాయలు వసూలు చేస్తున్నారు.

ఎప్పుడో తలనీలాలు మొక్కుకున్న వారి బాధ వర్ణనాతీతం. కరోనా తగ్గిందని వారు వస్తున్నారు. మొక్కు చెల్లించాల్సిన సమయం, నెలలు గడిచిపోయి ఏమి చేయాలో తెలియక ఇబ్బంది పడుతున్నారు. పిల్లలు మరింత ఇబ్బంది

పడుతున్నారు.

ఇతర జిల్లాల నుండి, రాష్ట్రాల నుండి భక్తులు రిజర్వేషన్ చేసుకొని వచ్చి దర్శనం అయ్యే వరకు అయ్యే వ్యయం భరించలేక పోతున్నారు. దర్శనం, వసతి లేక రోడ్లపైన, ఫుట్ పాత్లపైన, రైల్వేస్టేషన్ల దగ్గర, బస్టాండ్ల దగ్గర ఇబ్బంది పడుతున్నారు. ఆన్లైన్ టికెట్స్లోను ఏదో మతలబు ఉందని ఆరోపణలు ఉన్నాయి.

ఆన్లైన్ ఓపెన్ కాగానే మొదట కొన్ని రోజులపాటు కొన్ని టికెట్స్ మాత్రమే ఉన్నట్లు కనపడుతున్నాయి. అన్ని నెట్ సెంటర్స్ దగ్గర ఓపెన్ కావడం లేదు. నెట్ సెంటర్స్ దగ్గర

అనేకమంది భక్తులు తమ పనులు వదిలేసి క్యూలో కూర్చుంటున్నారు. నెట్ సెంటర్స్ దగ్గర టి.టి.డి. టికెట్స్ బుక్ చేసుకోవడానికి అధిక మొత్తంలో డబ్బులు వసూలు చేస్తున్నారు. దీని కారణంగా సామాన్య, పేద ప్రజలు ఇబ్బంది పడుతున్నారు.

భక్తులకు ఇన్ని సమస్యలు ఉన్నా పాలక మండలి ఏమి పట్టనట్లు వ్యవహరిస్తున్నది. దర్శనాల నిబంధనలు పడేపడే మార్చి వేస్తున్నారు. ఈరోజు ఉన్న నిబంధన రెండు రోజుల తర్వాత, లేదా వారం తర్వాత ఉండదు. నెల తర్వాత అసలే ఉండదు. దర్శన ఆఫ్లైన్ టికెట్స్ కు ఒకరోజు భూదేవి కాంప్లెక్స్ అంటారు. తర్వాత రోజు ఉదయాన్నే అక్కడికి వెళితే శ్రీనివాసం అంటారు. మరొకరోజు విష్ణు నివాసం అంటారు. ఇదంతా భక్తులను అయోమయంలో పడేస్తున్నది. ఒక ఉదాహరణ: స్థానికులు, స్నేహితులు, బంధువుల ద్వారా సమాచారం తెలుసుకొని పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా నుండి వచ్చిన భక్తులు ఉదయం 5 గంటలకు టికెట్స్ కోసం వచ్చారు. ఉదయం 3 గంటలకు క్యూలో నిలబడితే ఈరోజు,

ఇన్ని వెతలా?

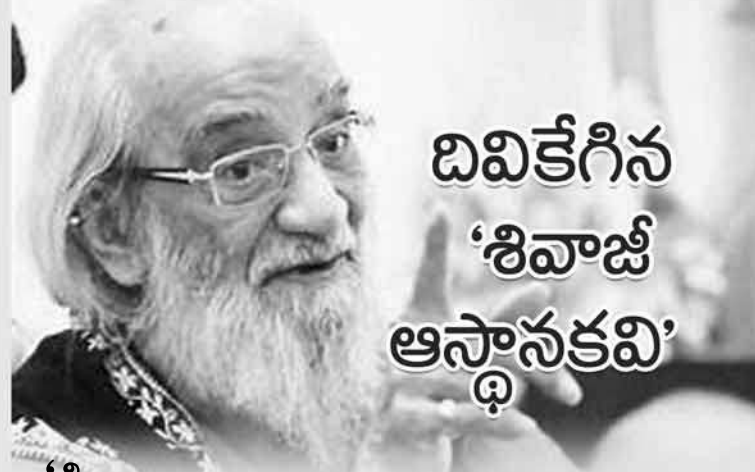
రేపటి టికెట్స్ నిన్న రాత్రి ఇచ్చేవారంటూ సమాధానం వచ్చింది. రద్దీ ఎక్కువైనందున ఇలాంటి నిర్ణయం తీసుకున్నట్లు వివరణ ఇచ్చారు. మళ్లీ రెండు రోజులు ఉండలేక, సెలవులు పెట్టుకోవడం ఇబ్బంది కలిగి దర్శనం లేక బాధపడుతూ వెనుతిరిగి వెళ్లిపోయారు. ఆఖరికి చిత్తూరు జిల్లా ప్రజలకు, తిరుపతి నగర ప్రజలకు కూడా దర్శనం ఇంత కష్టంగా ఏనాడూ లేదన్న మాట వినిపిస్తున్నది. జిల్లా ప్రజలు దగ్గరే కదా అని కాలినడక దారి నుండి వెళ్లి ఉచిత దర్శనం చేసుకొనే వారు అధికంగా ఉండేవారు. వారికీ ఇబ్బందులు తప్పడం లేదు.

దేశంలో ఎంతో ప్రాచుర్యం కలిగిన పుణ్యక్షేత్రాలు ఎన్నో ఉన్నాయి. వేటి వైశిష్ట్యం వాటిదే. అక్కడ కూడా కరోనా నేపథ్యంలో ఆంక్షలు వచ్చాయి. తరువాత కొన్నింటిని సడలించారు. కానీ తిరుమలలో ఎక్కడా లేని కఠిన నియమాలను పాలకమండలి అమలు చేస్తున్నదని భక్తుల అభిప్రాయం. కరోనా ఆంక్షలు దశలు వారీగా ఎత్తివేస్తున్న క్రమంలో సినిమా హాల్లు తెరిచారు. రైలు ప్రయాణాలు పునఃప్రారంభమైనాయి.

బస్సులు నడుస్తూ వేలాది మందిని గమ్యానికి చేరుస్తున్నాయి. లక్షలాదిగా జనం వెళ్లి వస్తున్నారు. కానీ తిరుపతిలో ఉన్నన్ని ఇబ్బందులు వారు ఎదుర్కొనడం లేదు. రాజకీయ నేతల సమావేశాలు, ఎన్నికల ప్రచారాలు - వీటిలో వేటికి లేని నిబంధనలు తిరుమల వెళ్లే సాధారణ భక్తజనం మీద ఎందుకు రుద్దుతున్నారు? కరోనా తగ్గింది. ఇప్పటికైనా వైద్యుల, ప్రభుత్వాల నిబంధనల మేరకు ఉచిత దర్శనాల సంఖ్యను పెంచాలి. దర్శనాల నిబంధనలు, నిర్ణయాలు పడేపడే మార్చుకుండా ఉండాలి. వి.ఐ.పి. బ్రేక్ దర్శనాల సంఖ్యను తగ్గించి, ఉచిత దర్శనాల సంఖ్యను పెంచాలి. కాబట్టి వేళ్లి, అక్కడ దర్శన టోకెన్స్ వేసుకొనే విధానం మళ్లీ ప్రారంభించాలి. భక్తుల మీద కక్ష కట్టినట్లు వ్యవహరిస్తున్నాయంటూ టీటీడీ పాలక మండలి, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మీద వెల్లువెత్తుతున్న విమర్శలను అవి

కె.రెడ్డి, తిరుపతి పట్టించుకోవడం ఇంకా అవసరం. ★

దివికేగిన 'శివాజీ' ఆస్థానకవి

'శివాజీ' మహారాజ్ చరిత్ర, మరాఠా వంశీకుల చరిత్ర అంటే సర్వసాధారణ ప్రజల చరిత్ర. కాబట్టే ప్రతి తరంలోని సాధారణ ప్రజలను ఉత్తేజితులను చేస్తే లక్షణం ఆ చరిత్రకు ఉంది'. ఇంత గొప్ప చరిత్ర కోణాన్ని గుర్తించి, ఈ మాట చెప్పినవారు ప్రఖ్యాత చరిత్రకారుడు, పద్మవిభూషణ్ బిల్వంత్ మోరేశ్వర్ పురందర్. ఆయన చిత్రపతి శివాజీ చరిత్రకు పెట్టింది పేరు. 17వ శతాబ్దం మరాఠా చరిత్రలో నిధి. బహుశా భారతదేశంలో ఇలా ఒకే అంశం పరిశోధనకు జీవితాన్ని అంకితం చేసినవారు అరుదు. మహారాష్ట్రలో ఆయనను శివసాహిర్ అని పిలుస్తారు. అంటే శివాజీ ఆస్థానకవి. శివాజీ చరిత్ర వ్యాప్తికి పురందర్ అన్ని మాధ్యమాల ద్వారా ప్రయత్నించడం మరొక విశేషం. ఆయనకు అత్యంత పేరు తెచ్చిన గ్రంథం 'రాజా శివచిత్రపతి'. శివాజీ జీవిత చరిత్రను క్షుణ్ణంగా వివరించే రెండుభాగాల చరిత్ర ఇది. 900 పేజీల ఈ పుస్తకాన్ని పురందర్ 1950 దశకంలోనే వెలువరించారు. తరువాత పలుసార్లు అచ్చులు, మహారాష్ట్రలకు అత్యంత ఇష్టమైన చరిత్ర పుస్తకంగా అవతరించింది. ఈ పుస్తకం లేని మరాఠావారి ఇల్లు ఉండదంటారు. ఇంత పరిశోధన పురందర్ ఒక్కడే చేయడం మరొక విశేషం. ఈ పుస్తకంలో శివాజీ రాసిన లేఖలతో పాటు, చారిత్రకతను రుజువు చేసే ఇతర విలువైన పత్రాలను కూడా చేర్చారు. ఒక మహావీరుడి చరిత్రను పురందర్ సామాన్య ప్రజల దగ్గరకు తీసుకుని వెళ్లారని ప్రఖ్యాత చరిత్రకారుడు ఉదయ్ ఎస్ కులకర్ణి చెప్పారు. ఆయన మరాఠీ రచనలన్నీ అనువాదకులకు కొరకుడు పడవని కూడా చెబుతారు.

శివసేన వ్యవస్థాపకుడు బాల్ గాక్లేకు అత్యంత ఇష్టమైన పురందర్ 1980 దశకంలో జనాత్ రాజా పేరుతో శివాజీ చారిత్రక పరిశోధన ఆధారంగా నిర్మించిన ఒక భారీ చలనచిత్రానికి దర్శకత్వం వహించారు. ఇందుకోసం దేశవేదశాల నుంచి 200 మంది కళాకారులను తీసుకువచ్చారు. తన జీవితకాలంలో శివాజీ చరిత్రను వివరిస్తూ దాదాపు 12,000 ఉపన్యాసాలు ఇచ్చినట్లు ఆయనే ఒక సందర్భంలో చెప్పుకున్నారు. పురందర్ కు నివాళి ఘటించే మహారాష్ట్ర ముఖ్యమంత్రి ఉద్దేవ్ చక్కని మాట చెప్పారు. మహారాష్ట్రలో, దేశంలో శివాజీ మహారాజ్ నడయాడిన ఏ ఒక్క స్థలాన్ని విడిచిపెట్టకుండా అన్ని చారిత్రక స్థలాలను చూసిన ఘనత ఆయనదేనని చెప్పారు. ఈ మహోన్నత చరిత్రకారునకు ఉద్దేవ్ ప్రభుత్వం అధికార లాంఛనాలతో అంత్యక్రియలు జరిపింది.

పురందర్ నిజమైన చరిత్ర ప్రేమికుడు. అందుకే భారతీయులు, ఇక్కడి ప్రభుత్వాలు చరిత్ర పట్ల చూపుతున్న నిర్లక్ష్య ధోరణికి తీవ్రంగా క్షోభ పడేవారు. మన కోటలు, రాజభవనాలు, కళాఖండాలు, మ్యూజియంలు వాటి దుస్థితి చూస్తే ఇది అర్థమవుతుంది. పురందర్ ఒకసారి యూరప్ వెళ్లినప్పుడు వాటర్లు యుద్ధభూమిని చూసి వచ్చారు. నెపోలియన్ బోనాపార్టాని ఆంగ్లేయులు, ఇతర యూరప్ దేశాలతో కలసి ఇక్కడే ఓడించారు. అక్కడ ఆ చరిత్రకు సంబంధించిన జ్ఞాపకాలను ఆంగ్లేయులు భద్రపరిచిన తీరు ఆయనను సంక్రమాశ్చర్యాలకు గురిచేసింది. అదే సమయంలో మన దేశంలో చారిత్రక కట్టడాల దుస్థితికి తీవ్ర మనస్తాపం కూడా కలిగింది. ఆయన ఆత్మకు శాంతి కలగాలంటే చరిత్ర పట్ల ప్రతి భారతీయుడు స్పృహ కలిగి ఉండాలి.

(నవంబర్ 15న పురందర్ తన 99వ ఏట పుణేలో కన్నుమూశారు.) ★

19

అడ్డుకుందా? అన్నది తెలీదు. ఏదీ నిర్ధారించ లేకపోతున్నాం. జాగ్రత్తగా అన్నీ గమనిస్తున్నాం. పరీక్షిస్తున్నాం. సర్దస్సు కూడా వచ్చి దీన్ని చూస్తారు” అంటూ పొట్టని వేలితో నాజుకుగా ముట్టుకుంటూ వంగి పాపనే చూస్తున్న డాక్టరు గారు, వాళ్ల మొహాలు చూస్తూ బాగా నిటారుగా నుంచున్నారు.

“సర్దర్లు అన్న మాట విని భయ పడాల్సింది ఏంలేదు. కాని, అక్కడ ఎందుకలా ఉందో, ఏదైనా అడ్డుకుందేమో అని వాళ్లు చూస్తారు” “ఈ రోజుల పిల్లకి వాచింది కదా, మరి నొప్పిగా ఉండదా!” అని వినీల అడిగింది.

“నొప్పి ఉంటుంది. నర్సులు కూడా అదే అన్నారు. ఈ రోజు పొద్దున్న హాండిల్ చేస్తున్నప్పుడు నొప్పిగా ఉన్నట్టు కదిలించని అన్నారు. ఓ రెండు సార్లు డైయామార్పిన్ ఇచ్చాం”

వెంటనే సుధీర గూగుల్లో ఆ మందు గురించి చూసి ఆశ్చర్యంగా అపరాజితని, డాక్టర్ని చూసింది. డైయామార్పిన్ హెరాయిన్ ఇచ్చారా అది ఓ డ్రగ్. మామూలుగా డాక్టర్లు దానిని, నొప్పి తగ్గడానికి ఇస్తారు. ఇప్పుడు దానిని ఈ పసిగుడ్డుకి ఇచ్చారా!?

లో పలికి వెళ్లేముందు తీసుకోవాల్సిన జాగ్రత్తలు తీసుకుంది. ఎప్పటి లాగా యాంటిసెప్టిక్ లోషన్ రాసుకుని పాప దగ్గరికి వెళ్లింది.

పలచటి తెరలోంచి పాపని అలా చూస్తుంది పోయింది. ఎంత ముద్దుగా ఉందో, అచ్చు బొమ్మలా ఉంది. పరీక్షలప్పుడు మాత్రమే దేవుడిని ప్రార్థించే సుధీర ఇప్పుడు ఈ పాప జీవన్మరణ పరీక్షలో పాపని పాస్ చేయించు.. బతికించు అని దేవుడిని ప్రార్థించింది. ఇప్పుడు నమ్మకం కలిగించాల్సిన బాధ్యత దేవుడిది.

అలా చూస్తూ మెల్లిగా తన చేతి వేలుని ఆమె అరచేతిలో ఉంచింది. వెంటనే స్పందించలేదు. సుధీర ఆ వేలుని అలాగే ఉంచి అరచేతిని కదిలించింది. ఆ వేళ్లలో కదలిక. మెల్లిగా పట్టుకుంది. దూదిలాంటి మెత్తదనం. గులాబీ రేకుల నాజుకుతనం. మధ్య వేలుతో బుగ్గని పుణికింది. మెల్లిగా కళ్లు తెరిచింది. స్పందించడమో, ప్రతి స్పందించడమో తప్ప ఆ పాపకేం తెలుస్తుంది. ఎందుకో ఆ కళ్లలో బాధ కనిపించింది. ఏం బాధ అనుభవిస్తోందో, చెప్పు కోవడానికి రాదు. ఆ చూపుని అనువదిస్తే ఎన్నో ప్రశ్నలు.

అంతలో డాక్టర్ వచ్చారు.

“అపరాజిత మదర్ ఎక్కడ? ఆమె వస్తే బావుంటుంది. ఆమెతో కాస్త మాట్లాడాలి”

“ఆమె ఇక్కడే ఉన్నారు. నేను ఇప్పుడే పిలుస్తాను”

అంటూ సుధీర గబగబా ఆ వార్డు బయటికి వచ్చి, పేరెంట్స్ హాల్లోకి వెళ్లి వినీలని లేపింది.

“డాక్టరు గారు నిన్ను రమ్మంటున్నారు” అంది.

ఒక్కసారి భయంగా చూసింది. ఆ వెంటనే లేచింది.

“ఏం జరిగింది. ఏమైనా సీరియస్ గా ఉందా? సుధీరా, ఏంటో డాక్టరు పేరు వింటేనే భయం వేస్తోంది..”

“భయపడకు. ఎందుకు పిలుస్తున్నారో తెలీదు”

ఇద్దరూ హడావుడిగా ఇంటెన్సివ్ కేర్ నర్సరీకి వెళ్లారు.

డాక్టరు అపరాజిత దగ్గరే ఉన్నారు. ఆయన బాగా వంగి చూస్తున్నారు.

“ఏం జరిగింది. మళ్లీ ఛాతీలో ప్రాబ్లమా?” అంది వినీల గాబరగా.

అంటే పాపకి బాగా నొప్పిగా ఉందని గమనించారా? అపరాజితని నర్సులు చేతుల్లోకి తీసుకుని ప్రేమగా చూస్తున్నారు. ఎంతో జాగ్రత్తగా ముట్టుకుంటూ అన్ని వైర్లు, ట్యూబులు సరిచేస్తున్నారు. ఓ తల్లిగా వినీల చెయ్యిలేనివి వాళ్లు చేస్తున్నారు. వినీల ఇంతవరకు తన చేతుల్లోకి తీసుకోలేదు. వీళ్లు చేస్తున్న పనులన్నీ కూడా వినీల చెయ్యిగలదా, చేసినా ఇంత జాగ్రత్తగా చూసుకోగలదా.

ఇలా ఆలోచిస్తూ సుధీర వినీలని, అపరాజితని చూసింది. డాక్టర్లు చెప్తున్న దానిబట్టి చూస్తూంటే అంతా అదుపులోనే ఉన్నట్లుంటోంది కాని, ఇంకోవైపు చేయి దాటి పోతున్నట్లుంది.

“మనం ఇక్కడ ఉండగానే ఎంతోమంది, వాళ్ల పిల్లలని సంతోషంగా, నవ్వుతూ తీసుకెళ్తున్నారు. కాని నా అపరాజితని మాత్రం కాదు. ఆ వెళ్తున్న వాళ్లని చూస్తూంటే నాకు చాలా ఈర్ష్యగా ఉంది.”

ఆమె అన్నదాన్నో అబద్ధం ఏం లేదు. ఆమె ఫీలింగ్ సహజం. సుధీరతో ఈర్ష్య కలుగుతోంది. ఆ పిల్లలెవరో ఏమో. కులం, భాష, మతం, దేశం, ఏమాత్రం బేధంలేని హాలు అది. ఆ ఇంక్యుబేటర్లలో ఉన్నవాళ్లు పిల్లలు కారు. అందులో ఉన్నవి జీవితాలు. ఊహ వాస్తవాల త్రిశంకులోకంలో, ఆశ నిరాశల మధ్య ఊగుతున్న జీవితాలు.

సిస్టర్ వెళ్లమని చెప్పే వరకూ ఇద్దరూ అక్కడే ఉన్నారు.

అక్కడి నుంచి వెళ్లి, పేరెంట్స్ హాల్లో కూచున్నారు. అంతలో వినోద కాఫీ, బిస్కట్లు తీసుకొచ్చింది. వినోద కూడా వెళ్లి పాపని చూసి వచ్చింది. ఆమెతో పాటూ వినీల కూడా వెళ్లి మరోసారి చూసి వచ్చింది. డాక్టర్లతో మాట్లాడి, పాప ప్రోగ్రెస్ అన్నీ కనుక్కున్నాకా ఆ తరవాత ముగ్గురూ ఇంటికొచ్చేసారు. ఇంటికి రాగానే జరిగినదంతా విక్రాంతికి ఫోన్ చెయ్యడానికి సెల్ తీసింది.

సుధీర విక్రాంతికి జరిగినదంతా వివరంగా చెప్పింది. తరవాత కామాక్షి కూడా ఫోన్ చేసి అన్నీ కనుక్కున్నది. ఆవిడ సుధీరని మెచ్చుకున్నారు,

సమయానికి నీల దగ్గరుండి మానసిక బలాన్ని స్పృశించుకు. సుధీరకి ఏం చెప్పాలో తెలీడం లేదు. ఏదో అడగాలన్నట్లుగా మామగారికి ఎలా ఉందని అడిగింది.

ఇవాళ కట్టు విప్పుడానికి హాస్పిటల్కి తీసుకెళ్లాం. కాలు కదల్చడానికి లేదు. ఫిజియోథెరపీ చేయించాలి. డాక్టర్ని మాట్లాడాం. రేపట్నించి వస్తానని అన్నాడు. ఓ నెల అయ్యాక, ముందు వాకర్ సాయంతో నడిపిస్తానని అన్నాడు.

సుధీర పెళ్లి అయినప్పటి నుంచి ఇంట్లో ఏదో ఒకటి యుద్ధం ఎవరో ఒకరు చేస్తూంటే చూస్తోంది. మామ్మ గారు, నాగమణి, దుర్గ, వినీల, అపరాజిత. తను జీవితం అంటే యుద్ధం అనే అర్థం వచ్చేస్తోంది. అన్ని చోట్లా యుద్ధం చేయాల్సి వస్తోంది. విరామ సమయం మధ్య మధ్యలో వస్తోంది. అప్పుడే ఆ విరామ కాలంలోనే జీవించడం అంటే ఏంటో నేర్చుకుంటున్నట్లుగా ఉందనిపిస్తోంది.

ఇంటికొచ్చాక కూడా ఎవరి మూడ్ బాగాలేదు. ఎవరికీ ఏం మాట్లాడాలని అనిపించడం లేదు. ఎవరి పనులు వాళ్లు చేసుకుంటున్నారు. వినోద పిల్లలకి పరీక్షలు. అందుకని సుధీర వాళ్లకి చదువులో సాయం చేస్తోంది.

వినీలకి మందులు అవీ ఇచ్చే బాధ్యత సుధీర తీసుకుంది. రాత్రి పడుకునే ముందు పాలు తెచ్చి ఇవ్వడం మర్చిపోదు. మధ్యాహ్నం అన్నం తిన్నాకా కాల్షియం డైరెక్ట్ గా లోపలికి వెళ్లడం కోసం తమలపాకులు వేసుకోవాలని వినోద అత్తగారు చెప్తే వాటికి సున్నం అదీ రాసి ఇస్తోంది.

సుధీరకి ఆశ్చర్యంగా ఉంది. ఇంట్లో తల్లి ఏదైనా చెప్పబోతే నాకేం చెప్పకు; ఎవరైనా చెప్తే నాకు చిరాకు, విసుగు. నా ఇష్టం వచ్చినట్లు చేస్తాను అని ఆమె మాటల్ని తోసి పారేసేది. అలాంటిది ఇప్పుడు వినోద అత్తగారు, కామాక్షి ఏం చెప్తే అది సుధీర చేస్తోంది. ఎన్నిచేయాలో అన్నీ చేస్తోంది. ఇవన్నీ ఎందుకు చేస్తోందో ఆమెకే తెలీదు. నేనెందుకు చెయ్యాలి? అని అనొచ్చు, కాని అనడం లేదు.

ఆరోజు ఇంకా పూర్తిగా తెల్లారకముందే ఫోను. తీసి చూసింది. నర్సరీ నుంచి. అది వినీలకి.

ఆమె లేదు, బాత్రూమ్లో ఉన్నట్లుంది. ఫోను సుధీర తీసింది. తనెవరో చెప్పింది.

“ఓసారి ఆఫీసుకొచ్చి, కలవమన్నానని, వినీల

గంటి భానుమతి

గారికి చెప్పండి. నేను ఆసుపత్రి రిజిస్ట్రార్ డాక్టర్ నీరజ్ గుప్తాని ఫోన్ చేసానని చెప్పండి.”

సుధీరకి భయం వేసింది. ఏం జరిగి ఉంటుంది? ఎందుకు కలుసుకోమని, మాట్లాడమని అన్నారు.

ఈ విషయం వినీలకి చెప్పాలి. అసలే నీరసంగా ఉంది. రాత్రిళ్లు నిద్రపోవడం లేదు. సరిగా భోంచేయడం లేదు. ఎలా చెప్పాలి, కానీ చెప్పాలి. వినీల బాత్రూం నుంచి బయటికి వచ్చిన వెంటనే విషయం చెప్పలేదు. కాఫీ తాగాక సుధీర డాక్టరు గారు అన్న విషయం చెప్పింది. ఇంక ఏమాత్రం ఆలస్యం చేయకుండా వెంటనే ఇద్దరూ తయారై ఆసుపత్రికి వెళ్లారు.

వీళ్లు వెళ్లేసరికి, డాక్టర్ నీరజ్ గుప్తా సీరియస్ గా ఉన్నారు. అతని ముందు ఓ ఫైలుంది. అది కచ్చితంగా అపరాజితదే అని వాళ్లకి అనిపించింది. వీళ్లు కూచోగానే, అతను ఏదో చెప్పడానికి బాధ పడుతున్నట్లుగా ఉన్నారు. జంకుతున్నారు. రెండు చేతులు నలుపుకుంటూ, వేళ్లల్లో వేళ్లు దూరుస్తూ అటూ ఇటూ చూస్తూ, మధ్య మధ్య టేబుల్ సర్దుతున్నారు. కాలయాపన చేస్తున్నట్లుగా ఉన్నారు.

“దేనికి మమ్మల్ని కలుసుకోమని అన్నారు. ఏదైనా సీరియస్ విషయం జరిగిందా?”

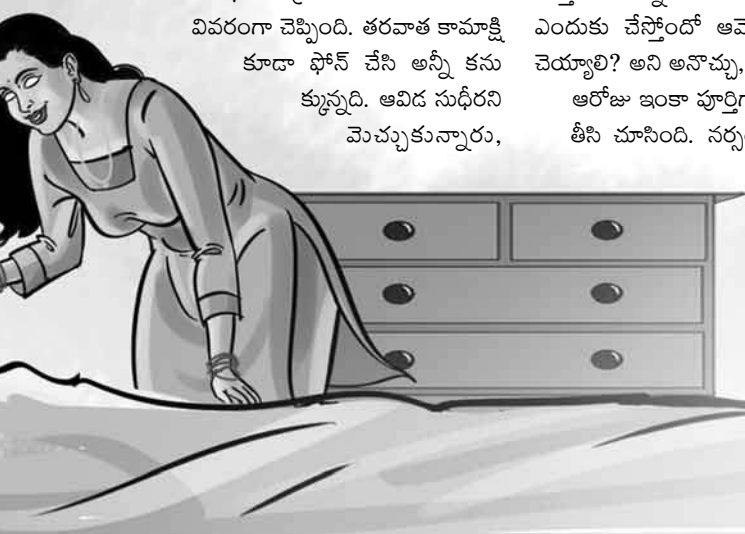
“అపరాజితని సర్దన్న చూసారు. ఆమె కదుపులో మార్పు ఏమీ లేదు, అలాగే ఉంది. కానీ రోజురోజుకీ ఆమె పరిస్థితి దిగజారుతున్నట్లుగా అనిపిస్తోంది.”

“ఇప్పుడు చిన్న ఆపరేషన్ చేస్తున్నారు. పైగా ఇది ఆఖరు ఆపరేషన్. ఆ తరవాత వచ్చే ఇబ్బందులు అవీ...” ఆగిపోయారు.

“ఫరవాలేదు డాక్టర్ మీరు చెప్పండి. ఏదైనా నేను వినడానికి సిద్ధంగా ఉన్నాను” అంది వినీల ధైర్యంగా.

“ఏం జరిగినా జరగచ్చు, మీరు కొంచెం ధైర్యంగా ఉండండి. ఎందుకంటే, ఆపరేషన్ చేసినా, ఆ వాపు పోలేదు. అన్నీ పరీక్ష చేసాం. కాని ఏం తెలీడం లేదు. చూద్దాం. ఇప్పుడు కూడా చిన్న ఆపరేషన్ చేస్తున్నారు. దీని తరవాత ఏం తెలుస్తుందో. మీరు కూచోండి. ఆపరేషన్ అయ్యాక చెప్తాం.”

వాళ్లిద్దరూ మళ్లీ రూంలోకి వచ్చి కూచున్నారు. ఓ గంట తరవాత ఫోను వచ్చింది.

“నువ్వే చూడు సుధీరా, నేనేం వినలేను.” అంటూ ఫోన్ సుధీరకిచ్చింది.

సుధీర భయంగానే అందుకుంది.

“ఓసారి కలుసుకోండి” అదే మాట చెప్పింది వినీలతో. ఆమెలో ఏవిధమైన కదలిక లేదు.

“నేను వెళ్లి కనుక్కుని వస్తాను. నువ్వు ఇక్కడే ఉండు.” అని అక్కడి నుంచి సుధీర వరుగు లాంటి నడకతో వెళ్లింది. మరో ఐదు నిమిషాల్లో నవ్వు మొహంతో వచ్చింది. కళ్లు మూసుకుని ఉన్న వినీలని కదిపింది.

“వినీలా మంచి వార్త తెచ్చాను. ఆపరేషన్ చేసారట. ఏదో కొంచెం బోల్ అబ్స్ట్రక్షన్ అంతే.”

“నాకు తెలుసు సుధీరా, అపరాజితకి ఏం కాదు. దాని పేరు అపరాజిత, అంత తొందరగా లోకం విడిచి ఎలా వెళ్తుంది?” అని గట్టిగా అంది.

ఆపరేషన్ అయ్యాకా అపరాజిత కొంచెం కోలుకుంది. ఆమె గాయాలు అవీ కాస్త క్లీన్ గా కనపిస్తున్నాయి. పాప కూడా కొంచెం ఆరోగ్యంగా కనపడుతోంది.

కాని ఆ సంతోషం ఎంతో సమయం నిలవలేదు. ఆ సాయంత్రం మళ్లీ ఫోన్. పరిస్థితి దిగజారిందని, బీపీ బాగా పడిపోయిందని. రక్త ప్రసరణ కూడా సరిగా లేదని అన్నారు. బ్రీతింగ్ కూడా సరిగా లేదు. రెండు సార్లు రిసియేషన్ చేశారు.

గంట గంటకి ఏం జరుగుతోందో తెలుస్తోంది. ఓ సారి సరిగా ఉన్నట్లుగా ఉంటోంది. ఆ వెంటనే దిగజారిపోతోంది.

అందరూ ఫోన్లు చేస్తున్నారు- ఎలా ఉందని, డాక్టర్లు ఏం అంటున్నారని.

అన్ని ఫోన్లకి సుధీర జవాబిస్తోంది, ఏం

చావుబతుకుల సన్నటి సరిహద్దుపై రాత్రుళ్లా, పగళ్లా సవారి చేసి, అలసిపోయి ఉంది. ఆ అలసట కనిపిస్తోంది. అందులో ఏదో భావం. దానికి అక్షరాలు చాలవు. కాని అర్థం చేసుకోమంటోంది. ఏదో సంజాయిషి కోరుతున్న అర్థం ఏం లేదు ఆ చూపులో. ప్రశ్నలు లేవు. జవాబులు అడగడం లేదు. అందులో స్థితప్రజ్ఞ మాత్రమే ఉంది.

మాట్లాడాలో తెలీడం లేదు.

వినోద భోజనం తీసుకొచ్చింది. ఆకలి అసలు వేయడం లేదు కాని, వినోద బలవంతం మీద ఇద్దరూ ఏదో భోంచేసామనిపించారు.

తిరిగి వచ్చేసరికి అపరాజితని మరో పెద్ద క్లోజ్డ్ ఇంక్యుబేటర్ లో ఉంచారని తెలిసింది. ఇది ఇదివరకు దానిలా లేదు. అంతా మూసి ఉంది. ఓడల్లో ఉండే లాంటిది, గుండ్రటి కిటికీ లాంటిది ఉంది. అందులోంచి చూడాల్సి వచ్చింది.

వేలు పెట్టి అపరాజిత చేతిని స్పృశించింది. ఏమీ రెస్పాండ్ అవలేదు. ఈసారి వేరే డాక్టరున్నారు. ఆయన పేరు హేతల్ అని ఆయన జేబుకి ఉన్న బాడ్స్ ప్లేట్ మీద రాసి ఉంది. డాక్టర్ కూడా నిశ్శబ్దంగా చూస్తున్నారు.

“ఆమె కడుపు కండిషన్ ఏం బాగా లేదు. ఇంకా వాచింది. పైగా ఇన్స్పెక్షన్ సోకింది. ఆమెకి సెప్టికేమియా, అంటే ఇన్ఫెక్షన్ అంతా పాకిందని

అర్థం. ప్రస్తుతానికి ఆమె కండిషన్ చాలా నాజుకుగా ఉంది. హాండిల్ చేయడం కొంచెం కష్టమే.”

“కళ్లు తెరిచిన అపరాజిత నన్నే చూస్తున్నట్లు నిపిస్తోంది” అని అంది వినీల.

చావుబతుకుల సన్నటి సరిహద్దుపై రాత్రుళ్లా, పగళ్లా సవారి చేసి, అలసిపోయి ఉంది. ఆ అలసట కనిపిస్తోంది. అందులో ఏదో భావం. దానికి అక్షరాలు చాలవు. కాని అర్థం చేసుకోమంటోంది. ఏదో సంజాయిషి కోరుతున్న అర్థం ఏం లేదు ఆ చూపులో. ప్రశ్నలు లేవు. జవాబులు అడగడం లేదు. అందులో స్థితప్రజ్ఞ మాత్రమే ఉంది.

“ఇప్పుడు ఆమెకి నొప్పి తగ్గడానికి పెయిన్ కిల్లర్స్, ఇన్సుక్షన్ తగ్గడానికి యాంటిబయోటిక్స్ ఇస్తున్నాం.” అతను కూడా తన బాధని దాచుకోవడానికి ప్రయత్నిస్తున్నట్లుగా ఉన్నారు.

వెరిగా చూస్తూండిపోయింది వినీల.

“కాస్త డిస్టెంబ్లెస్ గా ఉంది. ఏదీ సరిగా లేదని పిస్తోంది. ఏమో మాకేం నమ్మకం కలగడం లేదు.” ఆయన గొంతు పూడుకుపోయింది.

డాక్టర్ చేతి రుమాలుతో కళ్లు ఒత్తుకున్నారు.

డాక్టర్లు ఇలా ఉంటారా! ఇంత అటాచ్మెంట్ పెట్టుకుంటారా! పైకి చూస్తే అంతా యాంత్రికంగా చూస్తున్నట్లుగా, చేస్తున్నట్లుగా ఏమాత్రం ఫీలింగ్స్ ని చూపించకుండా ఉంటారు. కాని ఈ డాక్టరు మాత్రం అలా కాదు. ఓ మనసున్న మనిషి. తన కన్నీళ్లని ఆపుకోలేకపోతున్నారు.

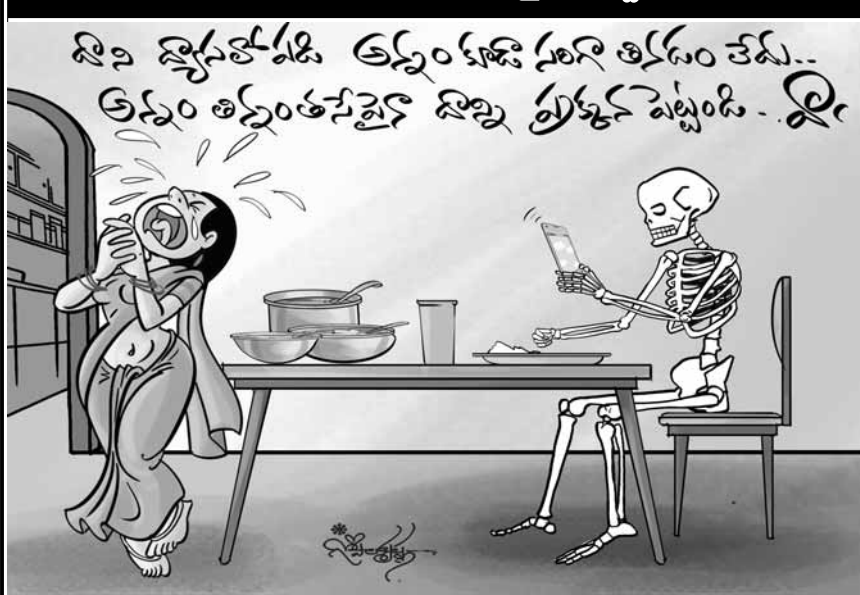
డాక్టర్ అలా అనగానే వినీల తల పక్కకి తిప్పుకుని సుధీర భుజం మీద పెట్టుకుంది. వెంటనే సుధీర ఆమెని బయటికి తీసుకెళ్లింది. కొంచెం మామూలుగా అయ్యాక మళ్లీ నర్సరీకి వెళ్లారు. వినీల అక్కడున్న సిస్టర్ ని పాప గురించి అడిగింది.

“ఏమో వినీలా ఏం చెప్పడానికి లేదు. కానీ ఏదీ సరిగా లేదనిపిస్తోంది.”

చేతులు శుభ్రం చేసుకుని అపరాజిత దగ్గరికి వెళ్లారు.

(ముగింపు వచ్చేవారం)

సాధారణ ప్రచురణకు ఎంపికైన కార్టూన్

ఆజాదీ కా అమృత్ మహోత్సవ్

అడవి మీద హిందూ జెండా బిర్లా ముండా

అది రూర్ఖండ్ ప్రాంతం, చాయ్ బాసాలోని లూథర్స్ చర్చ్. అక్కడ ఒక సమావేశం జరుగుతోంది. ఫాదర్ నట్రాట్ మనసులో ఉన్న విషం బయటకు కక్కుడు. ముండా తెగ గిరిజనులు యేండ్ల తరబడి ధార్మిక ఉత్సవాలు జరుపుకుంటున్న ఓ స్థలాన్ని తమ చర్చ్ కు ధారాదత్తం చేయాలని అడిగాడు. ఆ తెగవారు 'సర్వా' అని పిలిచే ఆ పూజాస్థలాన్ని ఆక్రమించాలని క్రైస్తవులు పూనుకున్నారు. నిజానికి తమ నివాస ప్రాంతాలను ఆనుకొని ఉండే అడవిని పవిత్రంగా భావిస్తూ అలా పిలిచేవారు. సర్వా అన్నా అడవే. అదే సర్వామాత. వారు దేవతగా భావించేవారు. పర్వదినాల్లో బోంగా అనే గ్రామదేవతకు జంతుబలి ఇచ్చేవారు. ఇతర దినాల్లో అక్కడికి ఎవరు వెళ్లరు. ఆ ప్రాంతం ఆ దేవత పేరుమీద ఉంటుంది. అలాంటి పవిత్ర భూమిని ఫాదర్ ఆక్రమించాలని చూశాడు. ముండా తెగ పెద్దలూ, సర్దార్లూ వ్యతిరేకించారు. దీనితో క్రైస్తవ ఫాదర్ గిరిజన సంప్రదాయాలను, ఆచారాలను, పండుగలను దూషిస్తూ మాట్లాడాడు. అక్కడే ఉన్న ఒక పద్నాలుగేండ్ల బాలుడు అది సహించలేకపోయాడు.

అతని రక్తం ఉడికిపోయింది. 'అబద్ధాలకోరులూ, మోసగాళ్లూ, చోరులని తిడుతున్నారు. మేం ఎవరిని మోసం చేసాం? మేం కష్టజీవులం, మాట తప్పు, నిజాయితీపరులం' అంటూ తన తెగ తరపున వాదించాడు. మీరు తెల్లదొరలూ కావచ్చు. ప్రభుత్వ అండ ఉండవచ్చు. ప్రభుత్వం ఖాళీ దుస్తుల్లో, మీరు తెల్లదుస్తుల్లో రావచ్చు. మీ అందరి టోపీలు ఒక్కటే' అంటూ గర్జించాడు. అతడు ఆ పాఠశాల విద్యార్థి. ఫాదర్ ని

నిలదీసినందుకు బయటకు పంపేశారు. భయం లేకుండా చర్చ్ ఫాదర్ ను చెండాడిన ఆ బాలుడు తర్వాత గిరిజనుల మార్గదర్శిగా, వారి భగవంతునిగా ఖ్యాతి గాంచాడు. ఆయనే బిర్లా ముండా. ఆయన నడిపిన 'ఉల్ గులాన్' భారతీయ గిరిజనోద్యమాలలో ప్రముఖంగా నిలిచింది.

నవంబర్ 15, 1875 గురువారం రూర్ఖండ్ రాష్ట్రంలోని ఉల్లిహాతు గ్రామంలో కర్మి ముండా, సుగానా దంపతుల మూడవ సంతానంగా బిర్లా జన్మించాడు. గురువారం పుట్టటం చేత బిర్లా అని పేరుపెట్టారు. ముండా అనేది సంస్కృత పదం. అంటే 'పెద్దమనిషి'. తమ జాతిలో పెద్ద మనిషి పుట్టాడని వారు భావించారు. బిర్లా పుట్టగానే ముండా తెగ వారు ధర్మతీ కా ఆభా (భూ దేవత)గా చెప్పుకున్నారు. చారడేసి కండ్లు, చెక్కినట్టు ఉండే ముక్కు, ఉక్కు శరీరం కల బిర్లా స్ఫూర్తిద్రూపి, ప్రతిభా సంపన్నుడు, శాంతచిత్తుడు. సాటి బాలురతో మేకలు, గొర్రెలు మేపడానికి వెళ్లేవాడు. నేలపై అందమైన బొమ్మలు గీసేవాడు. పిల్లనగ్రోవి వాయిదాడేవాడు. పశుపక్ష్యాదులు, బాటసారులు ఆ పిల్లనగ్రోవి నాదం మైమరచి వినేవారు. అసలు కృష్ణుడే బిర్లాగా జన్మించాడని ఆ తెగ నమ్మకం.

1886లో ప్రాథమిక విద్య తర్వాత బిర్లా చాయ్ బాసాలో జర్నల్ లూథర్స్ మిషన్ హైస్కూల్ లో చేరాడు. అక్కడే ఫాదర్ నట్రాట్ వంచనతో హిందువులను క్రైస్తవులుగా మార్చేవాడు. గోమాంసం వండించేవాడు. దీనిని బిర్లా వ్యతిరేకించాడు. ఆపై అతని మనసు మాతృధర్మ చింతన, ధార్మికతల వైపు మరలింది. పాఠశాల వీడి భుక్తి కోసం కూలి చేసాడు. బండ్ గావ్ అనే ఊరిలో ఆనంద్ పండా అనే ఆధ్యాత్మికవేత్త దగ్గర ధార్మికశిక్షణ పొందాడు. ధర్మం, విశ్వం గురించి అన్వేషించాడు. రామాయణ, భారత, భాగవతాలు, భగవద్గీత

'ధర్మి ఆబా' (భూమి దేవుడు)గా ప్రఖ్యాతుడైన ముండా తెగ స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు బిర్లాకు ప్రధాని సరేంద్ర మోదీ నవంబర్ 15న ఘన నివాళి సమర్పించారు. బిర్లా పేరిట రాంచీలో ఏర్పాటు చేసిన వస్తు ప్రదర్శనశాలను ప్రధాని వర్చువల్ గా ప్రారంభించారు. ఈ సందర్భంగా ప్రసంగిస్తూ ప్రధాని, ధర్మి ఆబా చిరకాలం జీవించకపోయినా భారతదేశ స్వాతంత్ర్య చరిత్రకు ఆయన పరిపూర్ణత చేకూర్చారని అన్నారు. అలాగే భావి తరాలకు దిశా నిర్దేశం కూడా చేశారని వ్యాఖ్యానించారు. భారతదేశంలో గిరిజన సమాజ మూలాలను నాశనం చేయడానికి సాహసించిన సిద్ధాంతం మీద ఆయన తిరుగుబాటు చేశారని ప్రధాని గుర్తు చేశారు. ఆధునికత పేరుతో జీవన వైవిధ్యం మీద, పురాతన అస్తిత్వం మీద, ప్రకృతి మీద దాడులు చేయడం సామాజిక సంక్షేమానికి వ్యతిరేకమని భగవాన్ బిర్లా ఆనాడే గ్రహించారని మోదీ వ్యాఖ్యానించారు. బిర్లా ఆధునిక విద్యను ప్రేమించాడు. మార్పును స్వాగతించాడు. తన సమాజంలోని లోపాలకు వ్యతిరేకంగా గళం విప్పి సాహసపంతుడు

చరిత్రను పరిపూర్ణం చేశాడు

బిర్లా ముండా ఉద్యాన్ అండ్ మ్యూజియం

అనిపించుకున్నాడు అని కూడా ప్రధాని గుర్తు చేశారు. నవంబర్ 15న గిరిజనుల ఆత్మ గౌరవం దినోత్సవం సందర్భంగా ప్రధాని రూర్ఖండ్ రాష్ట్ర ప్రజలను, గిరిజన సమూహాలను అభినందిస్తూ, బిర్లా పేరుతో ఏర్పాటు చేసిన వస్తు ప్రదర్శనశాలను వారికే అంకితం చేశారు. దీని పూర్తి పేరు బిర్లా ముండా ఉద్యాన్ అండ్ మ్యూజియం.

రూర్ఖండ్ రాష్ట్ర ఆవిర్భావ దినోత్సవంగా కూడా నిర్వహించుకుంటున్న నవంబర్ 15 (బిర్లా జన్మదినం)న రాంచీలో జరిగిన ఈ కార్యక్రమానికి ముఖ్యమంత్రి హేమంత్ సారేన్, కేంద్రమంత్రి అర్జున్ ముండా, మాజీ ముఖ్యమంత్రి బాబూలాల్ మరాండి కూడా హాజరయ్యారు. బిర్లా తుదిశ్వాస విడిచిన పాత జైలు పరిసరాలలోనే ఈ మ్యూజియంను నిర్మించారు. 25 ఎకరాల విస్తీర్ణంలో నిర్మించిన ఈ ప్రాంగణంలోనే 25 అడుగుల ఎత్తయిన

బిర్లా విగ్రహాన్ని ప్రతిష్ఠించారు. తమ అస్తిత్వాన్ని, హక్కులను, అడవిని కాపాడు కోవడానికి గిరిజనులు చేసిన ఉద్యమాల గురించి ఈ మ్యూజియం వివరిస్తుంది. బుధు భగత్, సిధు కాన్హు, నిలాంబర్-పితాంబర్, దివా-కినున్, తెలంగ ఖాదియా, గయా ముండా, జత్రా భగత్, పోతో హెచ్, భగీరథ్ మాంజీ, గంగా నారాయణ్ సింగ్ వంటివారి జీవిత ఘట్టాలను కూడా ఇందులో ప్రదర్శించారు.

అధ్యయనం చేశాడు. ధ్యానం, ధారణ, యోగసాధన అలవరుచుకున్నాడు. గిరిజనులలో ఉండే మూఢ నమ్మకాలూ, అనాచారాలు పారద్రోలాడు. సుదీర్ఘ సాధన, తపస్సు ధ్యానం, ధారణలతో గురువుగా, స్వామిజీగా మారి తన తెగవారికి భగవానుడయ్యాడు.

బిర్లా కొన్ని సూత్రాలు చెప్పాడు. మాతృధర్మ విశిష్టతను బట్టి, సుఖమయ జీవనం కోసం గోహత్య మానాలి. తులసిని పూజించాలి. రామాయణ, భారత, భాగవతాలను పారాయణం చేయాలి. శుచీశుభ్రత పాటించాలి. దైవ చింతన ఉండాలి. సత్యాన్ని పలకాలి. ఆయన తన తెగ వారిని విద్యావంతులను చేశాడు. ఆయన బోధనలు ప్రజలను ఆకర్షించాయి. ఆంగ్ల పాలనను నిరసిస్తూ, వన్నులు కట్టవద్దని పిలుపునిచ్చాడు. గ్రామాలలో తిరుగుతూ ప్రజలను జాగృతం చేయసాగాడు. ప్రజల్లో చైతన్యం వెల్లిదిరిసింది. బిర్లా సాక్షాత్తు భగవంతుని స్వరూపంగా ముండా జాతి విశ్వసించింది. బిర్లా కూడా, తాను భగవంతుడినేనని, విదేశీ కబంధ హస్తాల నుండి భూమండలాన్ని కాపాడి ముక్తి కల్గిస్తానని చెప్పేవాడు. భారతదేశానికి పునర్ వైభవం తెస్తాననీ, తనతోపాటు నడవమని పిలుపు నిచ్చాడు. పూర్వీకుల పరంపరను గుర్తుచేశాడు. ఆంగ్లేయులు గిరిజనుల పరంపరాగత హక్కులను కాలరాసిన తీరును వివరించాడు.

బిర్లా ప్రబోధనలతో చైతన్యవంతులైన వనవాసులు ఆంగ్ల ప్రభుత్వాన్ని ధిక్కరిస్తూ, పన్నులు చెల్లించటం మానివేశారు. అటవీసంపద దోచుకునే కాంట్రాక్టర్లను అడ్డుకున్నారు. గ్రామాలన్నీ క్రైస్తవాన్ని వ్యతిరేకించాయి. గతంలో క్రైస్తవులుగా మారినవారు మళ్లీ మాతృధర్మంలోకి రావటం ఆరంభించారు. భగవాన్ బిర్లాముండా బోధనలతో 'బిర్లాయితే' అనే వంధా ఏర్పడింది. దీన్ని మాతృధర్మంగా భావించారు. అంతిమంగా సాయుధ సంఘర్షణ వైపు తన ప్రజలను ఆయన నడిపించవలసి వచ్చింది.

ఆ ప్రవచనాలతో, వనవాసుల్లో వచ్చిన చైతన్యంతో ఆంగ్లేయులు, క్రైస్తవ మిషనరీలు హడలి

మార్చి 3, 1900 అర్ధరాత్రి బిర్లాను పోలీసులు అరెస్టు చేసినప్పటి దృశ్యం

పోయారు. ఈ తిరుగుబాటును అణచివేయడానికి మొదట బిర్లాను నిర్బంధించాలని పాలకులు తలచారు. ఇది వసిగట్టిన బిర్లా అనుచరులు సంప్రదాయ అస్త్రాలతో రక్షణగా నిలిచారు. మూడురోజులు ప్రయత్నించి, పోలీసులు బిర్లాను పట్టుకోకుండానే వెనుతిరిగారు. అదే బిర్లా మొదటి విజయం. అయితే ఆంగ్లేయుల తొత్తు జగ్గోహన్ సాయంతో పోలీసులు అర్ధరాత్రి ఇంట్లో ఒంటరిగా నిద్రిస్తున్న బిర్లాను బంధించి, కాళ్ళుచేతులు కట్టివేసి ఏనుగుపై తీసుకుపోయారు. దీనికి ప్రతీకారంగా ముండా జాతీయులు పోలీస్ స్టేషన్ పై దాడిచేశారు. తమ గురువును విడుదల చేయాలని గర్జించారు. ప్రభుత్వం వణికిపోయింది. లాఠిఛార్జి చేసి, కొందరిని నిర్బంధంలోకి తీసుకున్నారు. బిర్లా మీద పిచ్చివాడని ముద్రవేశారు. ఉద్రిక్తత నడుమ బిర్లాను రాంచీకి తరలించారు. కానీ న్యాయమూర్తి వారిని నిర్దోషులుగా ప్రకటించాడు. ఇది జీర్ణించుకోలేని ప్రభుత్వం మళ్లీ కేసు నడిపించింది. అప్పుడు ప్రభుత్వ వ్యతిరేకతను రెచ్చకొట్టాడనే నెపంతో రెండేళ్ల శిక్ష విధించి, హజారీబాగ్ జైలుకు వంపారు. అక్కడ కఠోర

తపోసాధన చేశాడు. తరువాత ఆయనను విడుదల చేశారు.

తమ భగవాన్ బయటకు వచ్చిన వార్త తెలియగానే అన్ని తెగల వనవాసులు అన్ని ప్రాంతాల నుండి రాసాగారు. ఆంగ్ల పాలన నుండి విముక్తితోనే వనవాసులకు శాంతి చేకూరుతుందని బిర్లా ఇంకాస్త గట్టిగా భావించాడు. మళ్లీ చైతన్యం రాజుకుంది. సంఘటితం కావడానికి సమావేశాలు నిర్వహించాడు. చిన్న చిన్న సైనికదళాలుగా ఏర్పడి, ఒక నాయకుని ఎన్నుకొమ్మని సలహా ఇచ్చాడు. రహస్య కార్యకలాపాలు మొదలయినాయి.

బిర్లా ఎప్పుడు ఒకే ప్రదేశంలో ఉండేవాడుకాదు. వేరువేరు చోట్ల ప్రవచనాలు, సన్నద్ధత సభలు నిర్వహించేవాడు. గ్రామాలూ, కొండకోసలూ, అడవుల్లో అర్ధరాత్రి సమావేశాలు జరిగేవి. ఆ పనిలోనే బిర్లా తమ తెగ ఆరాధించే మహా పురుషులకు చెందిన పవిత్రస్థలాలు, రాజప్రాసాదాలు, కోటలు, శిథిల కట్టడాలను, ముఖ్యంగా సనత్ గడ్ కోటను సందర్శించాడు. అక్కడి మృత్తికలు, నదినీళ్లను తెచ్చాడు. చుతియా గ్రామం నుండి తులసి మొక్క

భగవాన్ బిర్లా ముండా ముఖ్యమైన బోధనలు

- ➔ ఈశ్వరుడు ఒక్కడే.
- ➔ గోసేవ, ప్రాణిసేవ చేయాలి.
- ➔ మత్తుకు బానిస కాకూడదు.
- ➔ పరిశుభ్రమైన ఆహారం తీసుకోవాలి.
- ➔ ఇల్లు శుభ్రంగా ఉండాలి.
- ➔ పెద్దలయెడల గౌరవం ఉంచాలి
- ➔ స్వధర్మాన్ని పాటించాలి.
- ➔ సంఘటితంగా ఉండాలి.
- ➔ వారంలో ఒక రోజు గ్రామ దేవతను పూజించాలి.
- ➔ విదేశీయుల, విజాతీయుల మోసాలకు బలికావద్దు.
- ➔ ప్రతి ఇంటి ముందు తులసి తప్పకుండా ఉండాలి.

కె. రామచంద్రయ్య

వనవాసీ కల్యాణ పరిషత్
అఖిల భారతీయ ప్రశిక్షణ జట్టు సభ్యులు

భగవాన్ బిర్సా ఉద్యమంతో ఎన్నో సత్ఫలితాలు కలిగాయి. చోటా నాగపూర్ ప్రాంతంలో భూసంస్కరణలు అమలు చేశారు. జమీందారుల నుండి విముక్తి కలిగించి కలెక్టర్ల ద్వారా భూమిహక్కుల వివాదాలు పరిష్కరించటం మొదలు పెట్టారు. దీనితో గిరిజనులకు వెసులుబాటు లభించింది. గిరిజనుల భౌతికజీవనం మెరుగు పడింది. విద్య, వైద్య సౌకర్యాలు, సేవ -సహకార భావం పెంపొందాయి. దురాచారాలు, మూఢ నమ్మకాలూ తగ్గాయి. ధార్మిక చైతన్యం వెల్లివిరిసింది. క్రీడా రాజనీతి రంగాల్లో వనవాసులు రాణించసాగారు.

జగన్నాథపురం నుండి గంధం పసుపు కుంకుమలు తెచ్చాడు. చుట్టూ కోటగోడలూ, కొండలూ, రహస్యమార్గం ఉన్న దొంబారి అనే చోటును స్థావరం చేసుకున్నాడు. అది దట్టమైన చెట్లతో, అడవి మృగాలున్న దుర్గమారణ్య ప్రాంతం. అక్కడ భగవాన్ బిర్సా ఆశ్రమం పేరుతో రెండు గుడిసెలు నిర్మించారు.

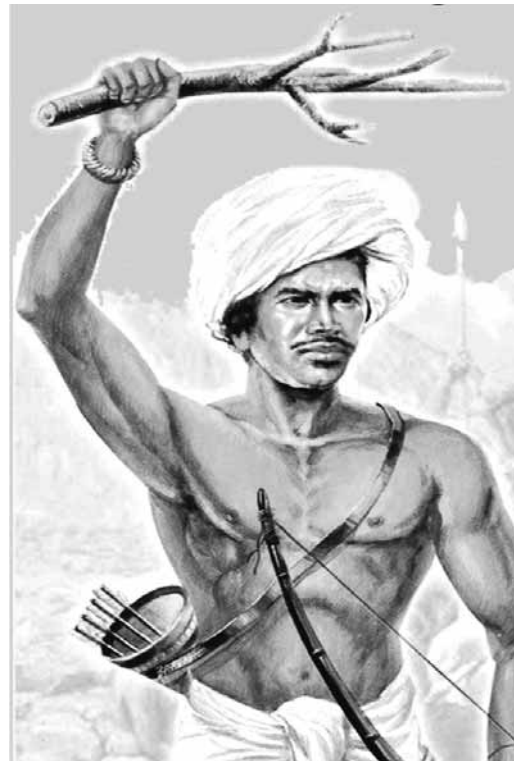
1897-1900 మధ్య ముండా వీరులకు, బ్రిటిష్ సైన్యానికి మధ్య తీవ్రస్థాయిలో యుద్ధం జరిగింది. ఇదే ఉల్ గులాన్ గా ప్రసిద్ధి చెందిన బిర్సా తెగ ఉద్యమం. ఆగస్ట్ లో తెల్లవాళ్లను భయకంపితలను చేస్తూ రాంచీ నుండి చాయబాసా వరకు గల 400 చ.కి.మీ. పరిధిలోని మిషనరీలపై, ఖుంతి పోలీసు చౌకుపై యోజనా బద్ధంగా దాడిచేశారు. బాణాల వర్షం కురిపించారు. అన్ని వైపుల నుండి బాణాలు రావడంతో తెల్లవారికి దిక్కు తోచలేదు. ప్రతిచర్యకు

ఆస్కారం లేకపోయింది. పణుకుతూ ఎక్కడివారక్కడ దాక్కున్నారు. రాంచీ భయభ్రాంతమైంది. ఆపై అన్ని గిరిజన గ్రామాల్లో తిరుగుబాటు మొదలయ్యింది. క్రైస్తవుల గోదాములు తగులబెట్టారు. పోలీస్ స్టేషన్ల మీద దాడిచేశారు. పోలీసులు పారిపోయారు. ఇద్దరు పోలీసులు చనిపోయారు. కొందరు గాయాల పాలయ్యారు. గాయాలైన వారిని మళ్లీ బిర్సా ఆదుకున్నాడు. తిరుగుబాటు విజయవంతంగా సాగిపోయింది. 1898లో తంగా నది ఒడ్డున పోరు జరిగింది.

ఇక అణచివేతకు వ్యూహాలు తీవ్రమైనాయి. బిర్సాను పట్టిచ్చినవారికి బహుమానం ప్రకటించారు. మార్చి 3, 1900 అర్ధరాత్రి చక్రధర్ పూర్ అడవుల లోని జాంకోపాయి అనేచోట పోలీసులు బిర్సాను బంధించి, రాంచీ కారాగారంలో దుర్భరమైన ప్రత్యేక సెల్ లో వేశారు. చిత్రహింసల పాలు చేశారు.

రక్తప్రవాంతాలతో వైద్యం అందక, ఆ సంవత్సరం జూన్ 9న ఆంగ్లేయుల దౌష్ట్యానికి బిర్సా బలయ్యాడు. కలరాతో చని పోయాడని రిపోర్టులో ఉన్నా అతని శరీరంలో ఆ లక్షణాలు కనిపించ లేదు. విషప్రయోగం జరిగిందని భావించారు. భగవాన్ బిర్సా ముండా ఈ దేశ వనవాసుల ధర్మం, స్వేచ్ఛల కోసం బలయ్యాడు. అప్పటికి ఆయన వయసు 25 ఏళ్లు.

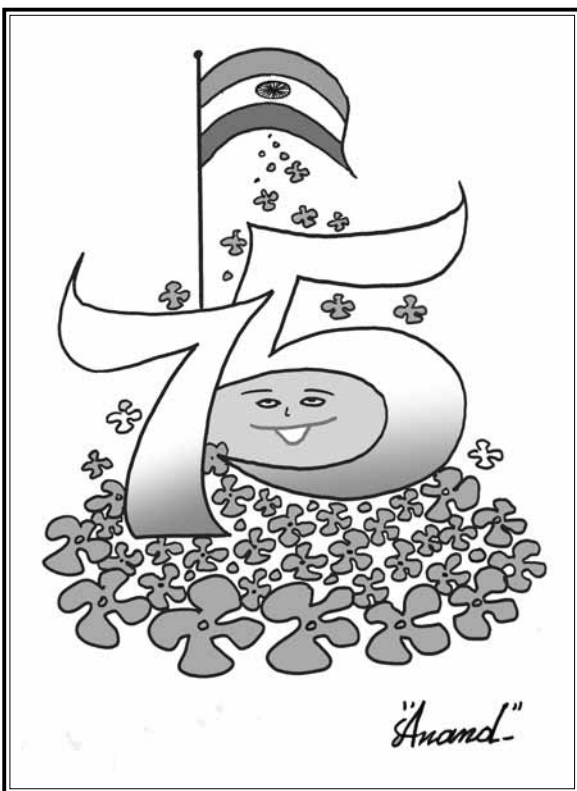
భగవాన్ బిర్సా ఉద్యమంతో ఎన్నో సత్ఫలితాలు కలిగాయి. చోటా నాగపూర్ ప్రాంతంలో భూసంస్కరణలు అమలు చేశారు. జమీందారుల నుండి విముక్తి కలిగించి కలెక్టర్ల ద్వారా భూమి హక్కుల వివాదాలు పరిష్కరించటం మొదలు పెట్టారు. దీనితో గిరిజనులకు వెసులుబాటు లభించింది. గిరిజనుల భౌతిక

జీవనం మెరుగుపడింది. విద్య వైద్య, సౌకర్యాలు, సేవ - సహకార భావం పెంపొందాయి. దురాచారాలు, మూఢ నమ్మకాలూ తగ్గాయి. ధార్మిక చైతన్యం వెల్లివిరిసింది. క్రీడా, రాజనీతి రంగాల్లో వనవాసులు రాణించ సాగారు. సామజిక సంస్థల్లో ప్రతిభ కనబరిచారు. బిర్సా ప్రాచీన సాంస్కృతిక పరంపర పట్ల స్వాభిమానం రేకెత్తించారు. విదేశీ పాలన వద్దని, స్వాతంత్ర్యం కావాలని స్పష్టం చేశాడు. ప్రాచీన హిందూత్వ ప్రతీకలని ఆదర్శంగా తీసు కున్నాడు. తులసి పూజ, తిలక ధారణ, యజ్ఞోపవీత ధారణ అలవాటు చేశాడు. విద్య, వైద్యం, శుచీశు శ్రుత నేర్పాడు.

భారతదేశాన్ని బ్రిటిష్ పాలన నుండి విముక్తం చేయడంలో గిరిజన వీరులు చేసిన పోరాటాలు ఎంతో గొప్పవి. దేశ స్వాతంత్ర్యం, ధర్మం, సంస్కృతుల రక్షణ కోసం, వనవాసుల హక్కుల కోసం జరిగిన పోరాటాలే అవన్నీ. భగవాన్ బిర్సా నేటికీ అక్కడి ప్రజలకు ఆరాధనీయుడే. ఆయనను భగవాన్ గా కొలుస్తున్నారు. పార్లమెంటు భవనంలో ఆయన తైలవర్ణ చిత్రపటం, విగ్రహం నెలకొల్పారు.

రాంచీ విమానాశ్రయంతో పాటు, ఇంకా పలు సంస్థలకు బిర్సా పేరు పెట్టారు. భగవాన్ బిర్సా విదేశీ పాలన మీద తిరుగుబాటు చేసి, గిరిజనులను చైతన్య పరిచిన గొప్ప స్వాతంత్ర్య సమరయోధుడు. ఆయన జన్మదినం నవంబర్ 15 గిరిజన స్వాభిమాన దినోత్సవం. గ్రామాల్లో తండాల్లో పట్టణాల్లో గిరిజనులను చైతన్య పరచాలి. ★

కథలు చెప్పే బామ్మలేరీ?

అనుభవాలు వలవలిస్తూ నీతులు

బోధించే తాతయ్యలేరీ? సాంప్రదాయ విలువల

బతుకులేవీ? చెబితే సావధానంగా వినే

మనుషులేరీ? భద్ర జీవితాల జాడలేవీ?

పగిలిపోతున్నాయి.

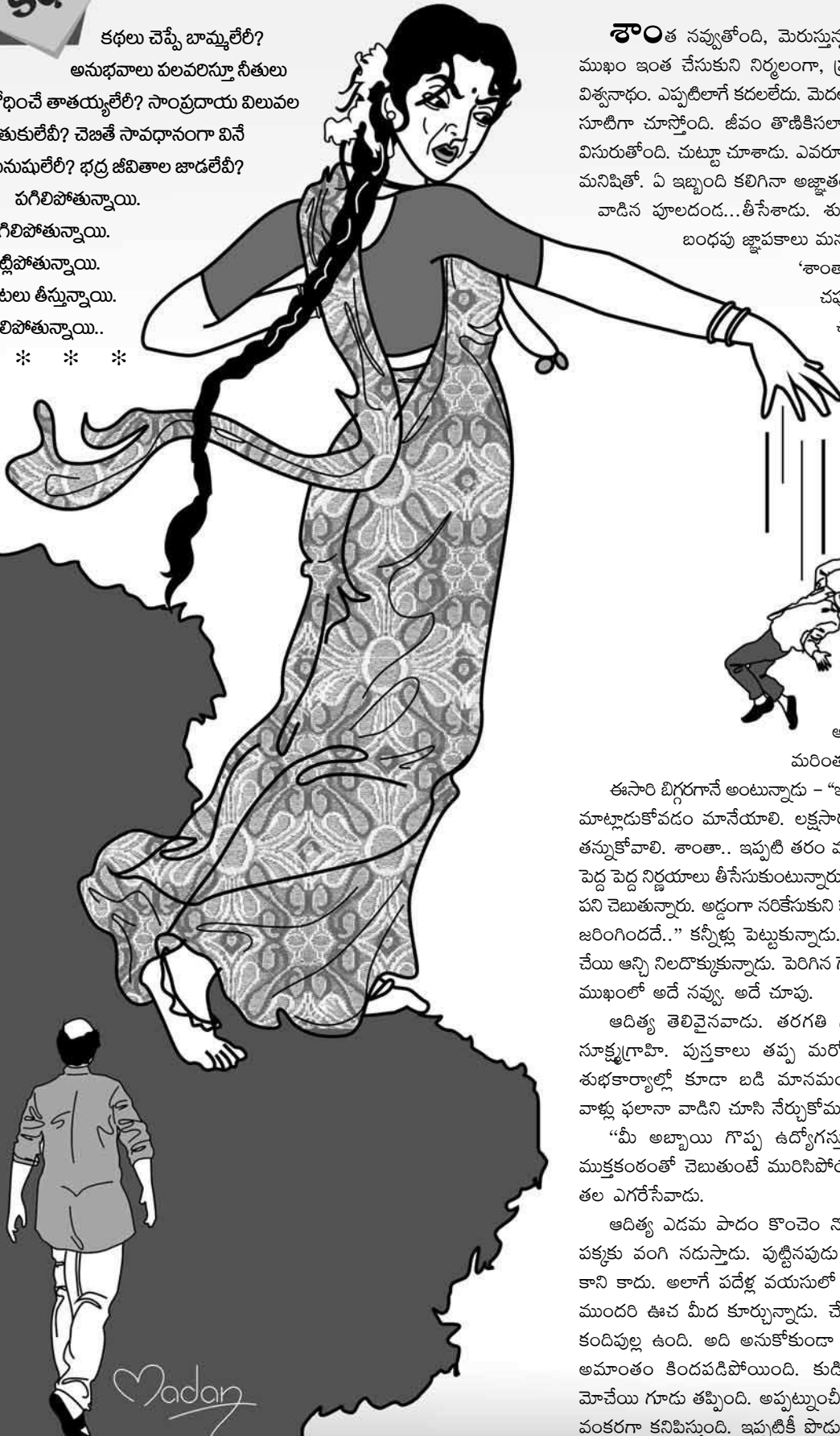
పిగిలిపోతున్నాయి.

చిట్టిపోతున్నాయి.

జీటలు తీస్తున్నాయి.

చీలిపోతున్నాయి..

* * *

శాంత నవ్వుతోంది, మెరుస్తున్న కళ్లతో. నవ్వు పులుముకుని ముఖం ఇంత చేసుకుని నిర్మలంగా, ప్రశాంతంగా. దగ్గరగా వెళ్లాడు విశ్వనాథం. ఎప్పటిలాగే కదలలేదు. మెదలలేదు. కంటి రెప్ప మూయలేదు. సూటిగా చూస్తోంది. జీవం తొణికిసలాడే ఆ ఫొటో ఎన్నో జ్ఞాపకాల్ని విసురుతోంది. చుట్టూ చూశాడు. ఎవరూ లేరు. మాట్లాడాలి, బదులివ్వని మనిషితో. ఏ ఇబ్బంది కలిగినా అజ్ఞాతంగా ఉండి వింటుందనే భ్రమ.

వాడిన పూలదండ...తీసేశాడు. శుభ్రంగా తుడిచాడు. ప్రేమాను

బంధపు జ్ఞాపకాలు మనసులో మెదిలాయి.

‘శాంతా... నువ్వెప్పుడూ అంతే. సడీ

చప్పుడూ ఉండదు. ప్రేమను చేతల్లో

చూపెడతావు. కోప్పడినప్పుడు

మాత్రం కళ్లు ఎరుపెక్కుతాయి.

పేరుకు తగ్గట్టు మెతక

మనిషి అని అందరూ

అనుకుంటారు. కానీ కావు.

చెప్పొద్దక్క.. వెండి

ఘటానివి. నీ ఉగ్రరూపం

నాకు ఎరుకే. నాకే

పరిమితం. అరుస్తావు..

గోలపెడతావు.. నాలుగు

గోడల మధ్య. చిన్న మాట

కూడా పడవు. పుట్టింటి

నుండి ఆస్తులు బాగా

వట్టుకొచ్చావు కదా

అందుకు..” చిన్నగా గొణుక్కుంటూ

మరింత దగ్గరగా వెళ్లాడు విశ్వనాథం.

ఈసారి బిగ్గరానే అంటున్నాడు - “ఇలాగే అయితే మనం వెయ్యిసార్లు మాట్లాడుకోవడం మానేయాలి. లక్షసార్లు తిట్టుకోవాలి. కొట్టుకోవాలి. తన్నుకోవాలి. శాంతా.. ఇప్పటి తరం మనలా లేదు. చిన్న విషయానికే పెద్ద పెద్ద నిర్ణయాలు తీసేసుకుంటున్నారు. గోటితో పోయే దానికి గొడ్డలికి పని చెబుతున్నారు. అడ్డంగా నరకేసుకుని కూలిపోతున్నారు. మన ఆదిత్యకు జరిగిందదే..” కన్నీళ్లు పెట్టుకున్నాడు. తూలి పడబోయాడు. గోడకు చేయి ఆన్చి నిలదొక్కుకున్నాడు. పెరిగిన గెడ్డాన్ని నిమిరుకున్నాడు. శాంత ముఖంలో అదే నవ్వు, అదే చూపు.

ఆదిత్య తెలివైనవాడు. తరగతి గదిలో ఎప్పుడూ ప్రథముడే. సూక్ష్మగ్రాహి. పుస్తకాలు తప్ప మరో లోకం తెలియదు వాడికి. శుభకార్యాల్లో కూడా బడి మానమంటే ఏడ్చేవాడు. చుట్టుపక్కల వాళ్లు ఫలానా వాడిని చూసి నేర్చుకోమని వీడినే చూపించేవారు.

“మీ అబ్బాయి గొప్ప ఉద్యోగస్థుడవుతాడు” ఉపాధ్యాయులు ముక్తకంఠంతో చెబుతుంటే మురిసిపోయేవాడు విశ్వనాథం. గర్వంగా తల ఎగరేసేవాడు.

ఆదిత్య ఎడమ పాదం కొంచెం నొక్కుకు పోయింటుంది. అటు పక్కకు వంగి నడుస్తాడు. పుట్టినప్పుడు పోలియో అని భయపడ్డారు. కాని కాదు. అలాగే పదేళ్ల వయసులో సైకిలు మీంచి పడ్డాడు. సీటు ముందరి ఊచ మీద కూర్చున్నాడు. చేతిలో అప్పటి దాకా ఆడుకున్న కందిపుల్ల ఉంది. అది అనుకోకుండా చక్రంలోకి పోయింది. సైకిలు అమాంతం కిందపడిపోయింది. కుడిచేయి విరిగింది. అంతేకాదు మోచేయి గూడు తప్పింది. అప్పట్నుంచీ చేయి భుజాన్ని తాకదు. చేయి వంకరగా కనిపిస్తుంది. ఇప్పటికీ పొడుగు చేతుల చొక్కాలే వాడతాడు

ఆదిత్య, వంకర చేయి గురించి ప్రశ్నలుడుగుతారని. ఆమెరికాలో ఆదిత్యకు మంచి ఉద్యోగం వచ్చింది. ఉద్యోగంలో స్థిరపడ్డాడు. ఆదిత్యకు పెళ్లి చేయాలి. తన కాలు, చేయి గురించి కచ్చితంగా చెప్పమన్నాడు. ఏదీ దాయెద్దు అన్నాడు. ఏ సంబంధం వచ్చినా ముందుగా చెప్పేవారు. ఆదిత్య అందగాడే, మంచి జీతగాడే అయినా చాలా సంబంధాలు వెనక్కి పోయాయి.

రజని అమ్మానాన్నలకు ఒక్కతే కూతురు. ఇంజనీరింగ్ చదివింది. గారాబంగా పెరిగింది. ఇరు కుటుంబాలకు చుట్టం అయిన ఒకాయన మధ్యవర్తిగా ఉన్నాడు. పెళ్లిచూపులు ఏర్పాటుచేశారు. మాట్లాడుకున్నారు. రజని ఇష్టపడింది. వైకల్యం పట్టించుకోలేదు. ఆదిత్య రెండేళ్ల తర్వాత ఇండియా వచ్చేయాలని రజని తల్లిదండ్రులు కోరారు. ఒప్పుకున్నాడు. ఎప్పుట్నుంచో విశ్వనాథం కోరిక కూడా

పోయాడు. ఏం చేస్తాడు? గోడ మీది శాంతకు చెప్పుకుని ఉపశమనం పొందాడు. తన కన్నీళ్లను ఆమె చెంపకు అడ్డాడు.

పొద్దున్నే నారాయణ వచ్చాడు. విశ్వనాథంకు మంచి స్నేహితుడు. అందోళనగా కనిపించాడు. మనిషి నీరసంగా కళ్లు లోతుకు పోయినట్టుగా ఉన్నాడు. రాగానే కళ్లనీళ్లు పెట్టుకున్నాడు. విశ్వనాథం కంగారుపడ్డాడు. మంచినీళ్లు అందించాడు. కాసేంత స్థిమితపడ్డాక అతని కళ్లలోకి సూటిగా చూశాడు.

నారాయణ కుర్చీ వెనక్కి వాలాడు. నిట్టూర్చాడు. 'తనే చెబుతాడులే' అని ఎదురు చూస్తున్నాడు విశ్వనాథం. బేబులు మీది పేపరు తీసి అతని చేతిలో పెట్టాడు.

"ఈ కుర్రకారు గురించి ఏమనుకోవాలో తెలీదం లేదురా.. పెద్దరికాన్ని గౌరవించరు. పెద్దల మాట

దేమా అంతే.. మా కోడలు స్మిత తెలుసు కదా.. అందరూ తెగ పొగిడారు. అందానికి అందం... అణకువకు అణకువ అని. అసలు రూపం వేరే. ఆరునూరైనా అనుకున్నది జరిగిపోవాలి. కుదురుగా ఇంట్లో కూచోవడం ఇష్టం ఉండదు. ఊళ్లు తిరగాలి. కొత్త కొత్త ప్రదేశాలు చూడాలి. పాపులు చుట్టేయాలి. అవసరంతో నిమిత్తం లేదు. కొనేయాలి. మా వాడు దీనికి పూర్తి విరుద్ధం. కోడలికి అసంతృప్తి. ఇంతే.. ఇంతకన్నా ఏమీలేదు.. లేదంటే లేదు గానీ మరొకటి కూడా ఉంది" ఆగి పెదాలు చప్పరిస్తూ కూర్చున్నాడు.

"ఏమిటో...చెప్పు"

"మా వాడికి అమ్మంటే ప్రేమ. అమ్మ మాట జవదాటదు. ప్రతీది అమ్మకు చెబుతాడు. అమ్మంటే పల్లమాలిన ప్రేమ. ఎలాంటి పరిస్థితుల్లోనూ అమ్మను తక్కువ చేయదు. ఊరు దాటి బయటకు వెళ్లాల్సి వస్తే అమ్మకు సాష్టాంగ ప్రణామం చేస్తాడు. అమ్మ ఆశిస్సులు తీసుకుంటే గానీ ఊరి పొలిమేరలు దాటదు. 'ఈరోజుల్లో ఇదెక్కడి పద్ధతి?' అని చెప్పి మార్చడానికి ప్రయత్నించింది స్మిత. పెళ్లాయ్యాక పెళ్లామే లోకమవ్వాలి. అమ్మను మరచిపోవాలి. అమ్మకు దూరం అవ్వాలి. స్మిత ఉద్దేశం అది. అంతే... ఇక మరేం లేదు.. అయిపోయింది. స్మిత పుట్టింటికెళ్లిపోయింది. కన్నవాళ్లు బాగా ఉన్నవాళ్లు. అన్నమానం వాళ్ల గొప్పలే చెబుతుండేది" నారాయణ చెప్పడం ఆపాడు. విశ్వనాథం కేసి చూశాడు.

"అలాగైతే పెద్దలు కలసి మాట్లాడుకుంటే అన్నీ సర్దుకుంటాయిలే. నీవేం గాబరా పడకు. కుర్రకారు ఆవేశాలు అలాగే ఉంటాయి. మనం కొంచెం ఓర్పు వహించాలి" విశ్వనాథం అన్నాడు.

"ఆ ముచ్చట్లూ అయ్యాయి.. ఆ తంతూ ముగిసింది. ఇక లాభం లేదు" అంటూ లేచాడు. విశ్వనాథం కేసి చూడకుండానే గేటు వైపుకు అడుగులేశాడు.

రెండడుగులు వెనక్కి వేసి తల వెనక్కి తిప్పి నారాయణ అన్నాడు - "యుద్ధం తోనో చర్చలతోనో దేశాల మధ్య సమస్యల్ని కూడా పరిష్కరించుకోవచ్చు. అంతకు మించిన అంతర్జాతీయ సమస్య ఇది. ఎవరూ ఏమీ చేయగలిగింది లేదు. ఈ తరం అలాంటిది."

"రోలు మద్దెలతో చెప్పుకున్నట్టుంది" అనుకున్నాడు విశ్వనాథం. పేపరు అందుకున్నాడు. ఇందాక నారాయణ గుండ్రంగా చుట్టిన వార్త ఏమిటా అని చదివాడు. పెట్టిన ఆరు మాసాలకే విడిపోతున్న సెలబ్రిటీ జంట వార్త అది.

మర్నాడు తనతో చదువుకున్న శివగణేష్ వచ్చాడు.

వచ్చీ రాగానే- "నీతోనే అంటున్నాను.. మనసులో ఉంచుకో. అసలు సంగతి ఏమిటంటే..." ఏదో

ఆమె ఎవరైతేనేం?

దాట్ల దేవదానం రాజు

అదే. పెట్టెంది. రెండేళ్లు గడిచాయి.

ఆదిత్య పెద్దలకు ఇచ్చిన మాట ప్రకారం ఇండియా వెళ్లిపోదామన్నాడు. రజని అంగీకరించలేదు. ఇండియా వెళ్లే ఆలోచన ఎప్పటికీ చేయొద్దంది. తండ్రి, అత్తమామలకు ఇచ్చిన మాట నిలబెట్టుకోవాలనుకున్నాడు ఆదిత్య. నెమ్మదిగా రజని మనసు మార్చవచ్చునుకున్నాడు. తన ప్రయత్నాలు ప్రారంభించాడు.

రజని పోరాడింది. ఆదిత్య వినలేదు. కంపెనీ వారి ఇండియా బ్రాంచికి వెళ్లే అవకాశం అనుకోకుండా వచ్చింది. సిద్ధపడ్డాడు. రజని రోషం తారస్థాయికి చేరింది. మాట్లాడటం మానేసింది. ఇండియా వచ్చినా ముఖావంగా ఉండిపోయింది. పుట్టింటికి వెళ్లి ఇక తిరిగి రావడానికి మొందికేసింది. ఎవరు ఎంత చెప్పినా వినలేదు. బలవంతం చేస్తే ఆత్మహత్య చేసుకుంటానని బెదిరించింది. పైగా విడాకులు కావాలి. పెద్దలు రంగంలోకి దిగారు. నచ్చచెప్పడానికి శత విధాల ప్రయత్నించారు. ప్రాధేయపడ్డారు. ఆదిత్య వచ్చి ఎంతగానో బతి మాలాడు. వినలేదు. అంతే బంధం తెగిపోయింది.

విశ్వనాథం బాధపడ్డాడు. ఏమిటి వైపరీత్యం? కాల మహిమ.. యుగదర్శనం.. సరిపెట్టుకోలేక

వినరు. తమకు తోచినదే చేస్తారు. మా జీవితం మా ఇష్టం అంటారు.. నారాయణ చెప్పడం ఆపాడు. చిరాగ్గా, అసహనంగా ఉన్నాడు. సర్వం కోల్పోయిన వాడిలా ఉన్నాడు.

"ఏమైంది? ఏమిటి నీ సమస్య? ఏం చెప్ప బోతున్నావు?" అడిగాడు విశ్వనాథం.

"అంతా అయిపోయింది. చిన్న ప్రపంచాలు క్షణంలో కూలిపోతున్నాయి. అన్నీ ఇగో సమస్యలే. చెప్పేవాడు లోకువ. మా అబ్బాయి నీకు తెలుసు కదా. పెద్ద కలివిడిగా ఉండడు. చిన్నప్పట్నుంచీ అంతే. తన పనేదో తనది అన్నట్టుంటాడు. ఊళ్లు తిరగాలనీ.. దేశాలు చుట్టుముట్టి రావాలనీ.. షాపింగులకు ఎగబడాలనీ.. అనవసర వస్తువులు కొనాలనీ అనుకోదు. శని, ఆదివారాలు కూడా ఇళ్లు కదలడానికి ఇష్టపడడు. కుటుంబంతో గడపాలనుకుంటాడు. అదే ముప్పు వచ్చింది ఇప్పుడు"

ఉన్నట్టుండి నారాయణ పేపరు చేతిలోకి తీసుకున్నాడు. కళ్లజోడు సర్దుకుని తీక్షణంగా చూస్తూ తీసి ఒక వార్త చుట్టూ గుండ్రంగా గీశాడు.

"నీ దాకా వచ్చుండదు. మావాడి కాపురం మూన్నాళ్ల ముచ్చటెందరా. పెట్టె ఆరు నెలలయ్యిం

చెప్పబోయాడు. ఇంతలో ఎవరో గేటు తీసుకుని లోపలికి రావడం చూసి ఆగిపోయాడు.

వచ్చినవాడు సత్తిబాబు. వెయ్యిళ్ల పూజారి. పనీ పాటూ లేకుండా ఇట్టిల్లా తిరుగుతుంటాడు. కబుర్లు చెబుతూ పావుగంట సేపు ఉండిపోయాడు సత్తిబాబు. వాడు వెళ్లాక తప్పు శివగణేష్ నోరు విప్పలేదు.

చీకటి ముసురుకుంటోంది. విశ్వనాథం లేచెళ్లి లైట్లు వేశాడు.

“మా మురళి గురించి చెబుదామని వచ్చాను, విశ్వం. చదువుకున్నాడు. ఉద్యోగమే చేయాలా... మనకున్నది చాలదా? అని ఎప్పుడూ అనుకోలేదు. చెన్నైలో ఉద్యోగం వచ్చింది. పంపించాను. అధికంగా కొన్ని తరాలకు సరిపడా సంపాదించాను. మంచి సంబంధం చూసి అట్టహాసంగా పెళ్లి చేశాను. నాకున్నది ఒక్కడే కొడుకు. సంవత్సరం గడిచింది. వాళ్లిద్దరి మధ్య ఏం జరిగిందో తెలీదు. ఉన్నట్టుండి ఒకరోజు నవ్వునకుడి ముద్ర వేసి కోడలు పుట్టింటికెళ్లి పోయింది. ఇక తిరిగి రాలేదు. ఈ మధ్య విడాకులు వచ్చేసాయి కూడా”

శివగణేష్ కుర్చీలో నిశ్చుప్తంగా కూర్చున్నాడు. రోడ్డు మీద వెళుతున్న వాహనాల్ని చూస్తూ ఉండి పోయాడు.

“ఇప్పుడు కొత్త సమస్య దాపురించింది”

“ఏమిటది?” అని అడక్కుండా ఉండలేక పోయాడు విశ్వనాథం.

“వీడి కోసం ప్రేమించిన పిల్ల అలాగే ఉండి పోయిందట. మన కులం కాదు. మన మతం కాదు. మన భాష కాదు. ఇప్పుడు మా వాడు ఆ పిల్లనే పెళ్లి చేసుకుంటానంటున్నాడు. ఈ కాలం కుర్రాళ్ల మనసు పసిగట్టలేం” అని లేచి వడివడిగా అడుగు లేశాడు.

‘ఇంతకీ శివగణేష్ ఏం చెప్పాలనుకుంటున్నాడు?’

అని శాంత ఫోటో కేసి చూశాడు విశ్వనాథం. ఆమె యథా ప్రకారం నవ్వుతూనే ఉంది.

* * *

విశ్వనాథం బంధువుల ఇంట్లో జరిగిన మరో సంఘటన.

ఆవేళ ఇంట్లో సత్యనారాయణ ప్రతం. పురోహితుడు వచ్చే వేళయింది. కోడలు ఇంకా లేవలేదు.

అత్తగారు నెమ్మదిగా తలుపు కొట్టింది. కళ్లు నులుముకుంటూ చిరాగ్గా ముఖం పెట్టింది. అత్తగారు ప్రతం గురించి జ్ఞాపకంచేసి త్వరగా సిద్ధం కమ్మని చెప్పింది.

కోడలు వెంటనే తన తల్లికి ఫోను చేసేసింది. పూర్వం అత్తింటి గుట్టు పుట్టింటికి చేర్చేవారు కాదు. ఇప్పుడు ఇంట్లో జరిగే ప్రతి విషయం తల్లులకు చేరవేయాలిందే.

“వీళ్ల చాదసాలతో చచ్చిపోతున్నాను, మమ్మీ. హాయిగా పడుకోనివ్వడం లేదు” ఫిర్యాదు చేసింది.

తల్లికి కోపం వచ్చేసింది. వెంటనే వచ్చేయమని తల్లి ఆదేశించింది. అంతే.. బట్టలు సర్దుకుని ఎవరెంత చెప్పినా వినకుండా వెళ్లిపోయింది. స్వేచ్ఛా స్వాతంత్ర్యాలకు భంగం కలిగిందని ఆ కోడలు భావన. మరి తిరిగి రాలేదు. దానికి మరికొన్ని అల్ప విషయాలు తోడై ఉంటాయి.. ఇంకేం ఉంది? పెళ్లి పెటాకులు. ఎవరైనా ‘ఔరా!’ అనుకోవాల్సిందే. కట్టుకున్న తర్వాత సర్దుబాటు చేసుకోవాల్సిన అవసరం లేదా? తాత్కాలిక అవేశాలు తగునా?

* * *

విశ్వనాథంకు తెలిసిన వాళ్లింట్లో జరిగింది మరి ఘోరం. మొండితనం, అత్యగౌరవం ఒకటేనా?

నీరజ బహు సున్నిత మనస్తత్వం కలది. అత్తారబత్తంగా పెంచారు. పెళ్లైంది. కొన్నాళ్లు బాగానే

“కని పెంచిన వాళ్లే ఒంటిమీద చేయి చేసుకోలేదు” అంటూ కొంపలంటుకున్నట్టు పెద్ద పెట్టున ఏడ్చింది. ఊరుకోపెట్టడం ఎవరి తరమూ కాలేదు. పుట్టింటికి పయనమైంది. ఇంకొన్ని మనోదౌర్భల్య శక్తులు పనిచేశాయి. ఇక వెనక్కి రాలేదు.. కాపురం విధ్వంసం.

ఉన్నారు. రవీంద్ర చదువుకున్నవాడే. వారిద్దరి మధ్యా ఒకే ఒక సంఘటన జరిగింది. ఒక సందర్భంలో రవీంద్రలో ఆవేశం పెల్లుబుకింది. అసంకల్పితంగా చిన్న చెంపదెబ్బ వేశాడు. తర్వాత తప్పు తెలుసు కున్నాడు. బతిమాలాడు. క్షమించమన్నాడు. కాళ్లు పట్టుకున్నాడు. మరెప్పుడూ ఇలా జరగదని ప్రాధేయ పడ్డాడు.

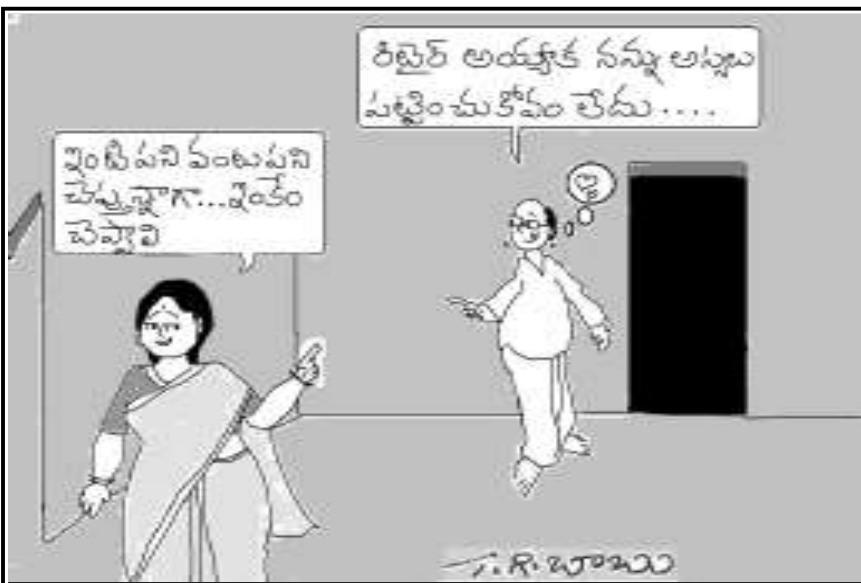
“కని పెంచిన వాళ్లే ఒంటిమీద చేయి చేసుకోలేదు” అంటూ కొంపలంటుకున్నట్టు పెద్ద పెట్టున ఏడ్చింది. ఊరుకోపెట్టడం ఎవరి తరమూ కాలేదు. పుట్టింటికి పయనమైంది. ఇంకొన్ని మనోదౌర్భల్య శక్తులు పనిచేశాయి. ఇక వెనక్కి రాలేదు.. కాపురం విధ్వంసం.

* * *

ఇదీ విశ్వనాథం బంధువుల ఇంట్లో జరిగిందే. దీప పెళ్లికి ముందే చెప్పింది, తనకు అత్యంత అసహ్యమైన విషయం ఏమిటో. రఘు బుద్ధిగా తల ఊపాడు. అంతా సజావుగా సాగుతోంది. కానీ ఒకరోజు రఘు మిత్రుల బలవంతం మీద రెండు గుక్కలు తాగాడు. అంతే. అది కాస్తా జీవన సమస్య అయిపోయింది. రఘు చేసింది. ఇంకెప్పుడూ చేయనని ఒట్టేసి చెప్పినా దీప వినలేదు. ఊరుకోలేదు. “చెప్పినా సరే...అంతేనా...మాట వినకర్లేదా?...” అనుకుంది. ఇక ఎవరి మాటలూ వినలేదు. మంతనాలు పనిచేయలేదు. దారం తెగింది. ఇక అతుక్కోదు.

ఇవన్నీ వాస్తవాలే. ఆమె ఎవరైతేనేం? ఏ ముచ్చటా లేదు. ఏ సౌందర్యమూ లేదు. పంతాలు పట్టింపులు తప్ప. విద్యార్థం అనిపించిన ప్రతి సంఘటన శాంతకు చెబుతూనే ఉన్నాడు.

“శాంతా...ఒడుదుడుకులొస్తాయి. కొద్దిపాటి నొప్పులు తగులుతాయి. ప్రతికూల పరిస్థితుల్లో కూడా గుబురుగా పెరిగే మొక్కలుండవు. నిలబడగలగాలి. సర్దుబాటు చేసుకోవాలి. స్థిరంగా ఉండాలి. ఇలాగే అయితే మనమెన్ని సార్లు విడిపోవాలి, శాంతా.. నువ్వు నేనూ కనీసం వందసార్లుగా విడాకులు తీసుకోవాలి..అంతే కదా..” గద్దదంగా పైకి అనేశాడు విశ్వనాథం. శాంత వింటున్నట్లే ఉంది. ★

బిర్లా, కొమురం భీం, రాంజీ గోండ్లలే మనకు ఆదర్శం

ఆదిలాబాద్ : జిల్లాలోని కేస్తాపూర్ గ్రామం, నాగోబా మండల ప్రాంగణంలో నవంబర్ 15న జరిగిన గిరిజనుల గౌరవ దినం సందర్భంగా ఏర్పాటుచేసిన సమ్మేళనంలో 8 మండలాలూ, 134 గ్రామాల నుండి 5,123 మంది గిరిజనులు పాల్గొన్నారు.

ఈ కార్యక్రమానికి హాజరు కాలేకపోయిన రాష్ట్ర గవర్నర్ డా. తమిళిసై సౌందరరాజన్ ఆడియో ద్వారా తన సందేశం పంపారు. భగవాన్ బిర్లా ముండా, కొమురం భీం, రాంజీగోండ్ల బాటలో అంతా పయనించాలని చెప్పారు.

ముఖ్యఅతిథిగా హాజరైన మహారాష్ట్ర మాజీ గవర్నర్, మాజీ కేంద్ర మంత్రి చెన్నమనేని విద్యాసాగర్ రావు మాట్లాడుతూ.. భారతదేశంలో అనాదిగా ఎక్కువగా వంచనకు గురవుతున్నవారు గిరిజనులు మాత్రమేనని, ప్రభుత్వాలు ఎన్ని పథకాలు, చట్టాలు తెచ్చినా వీరికి లబ్ధి చేకూరడం లేదన్నారు. గిరిజనులకు హక్కుల భూములు ఎక్కువగా గిరిజనేతరుల చేతుల్లో ఉన్నాయి.

కేంద్ర, రాష్ట్ర ప్రభుత్వాలు గిరిజనుల కోసం అమలుచేస్తున్న సంక్షేమ పథకాలు వారికి తెలిసేలా ప్రతి పంచాయతీల్లో బోర్డులు ఏర్పాటుచేయాలని కోరారు. తాను మహారాష్ట్ర గవర్నర్ గా ఉండగా గ్రామసభల్లో ప్రత్యక్షంగా పాల్గొని గిరిజన సమస్యల గురించి చర్చించి, ప్రభుత్వం నుంచి పరిష్కార మార్గాలు సూచించానన్నారు. 'గిరిజన స్వాభిమాన దినోత్సవం' కార్యక్రమంతో గిరిజనుల్లో చైతన్యం తేవాలన్నారు. బిర్లా ముండా, కొమురం భీం, రాంజీ గోండ్ లాంటి వారి జీవితాలను ఆదర్శంగా తీసుకొని గిరిజనులు చైతన్యంగా ఉంటూ ప్రగతి చెందాలి, దేశ అభివృద్ధిలో భాగస్వామ్యం కావాలని విద్యాసాగర్ రావు ఆకాంక్షించారు.

కేంద్ర గిరిజన కమిషన్ సభ్యులు అనంతనాయక్ మాట్లాడుతూ.. భగవాన్ బిర్లాముండా 100 సంవత్సరాల క్రితమే విదేశీ మిషనరీల దురాగతాలను ఎదుర్కొని గిరిజనులకు చదువు, వైద్యం అందిస్తూ వారిలోని మూఢాచారాలను తొలగించి భగవాన్ గా

పూజించబడ్డారని చెప్పారు. బిర్లా ముండా జన్మదినాన్ని గిరిజన (జన జాతి) గౌరవ దినంగా కేంద్ర ప్రభుత్వం ప్రకటించడం, ఈ సందర్భంగా ఎందరో గిరిజన సామాజిక సంస్కర్తలను, స్వాతంత్ర్య సమరయోధులను స్మరించుకొని దేశవ్యాప్తంగా వారం రోజులు (నవంబర్ 15-22) సంస్మరణ కార్యక్రమాలు జరపాలని నిర్ణయించడం చాలా అభినందనీయమని చెప్పారు. వనవాసీ కల్యాణ పరిషత్ అఖిల భారత అధికారి కొరిగింజ రామచంద్రయ్య మాట్లాడుతూ గిరిజనులు విదేశీ పాలకులకు వ్యతిరేకంగా ఎన్నో పోరాటాలు చేశారన్నారు.

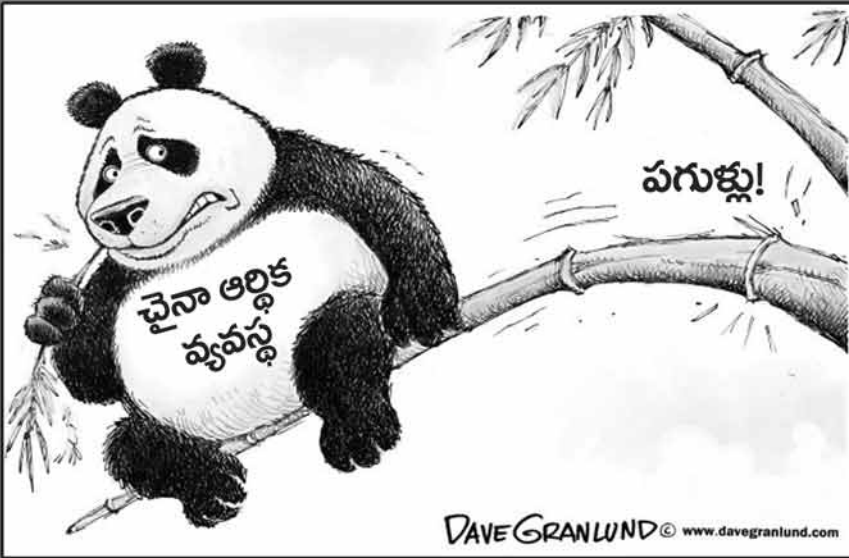
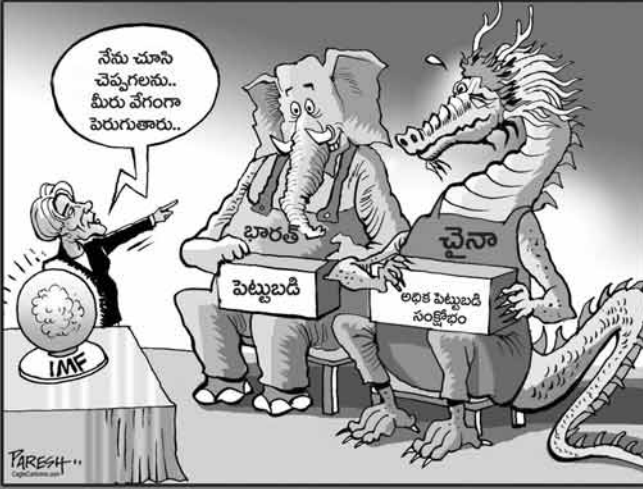
1857 కంటే ముందు నుండే బ్రిటిష్ పాలకులు, క్రైస్తవ మిషనరీల దురాగతాలకు వ్యతిరేకంగా పోరాడి ఎందరో గిరిజనులు అమరులయ్యారని అన్నారు. నేడు వనవాసులను తప్పుదోవ పట్టించే ప్రయత్నాలు విదేశీశక్తులు, దేశద్రోహులు చేస్తున్నారని చెప్పారు. గిరిజనులు, ఇతర భారత వాసులందరినీ ఒకటే రక్తం. అందరూ భరతమాత బిడ్డలే అన్నారు. ★

సమ్మేళనానికి హాజరైన గిరిజనులు

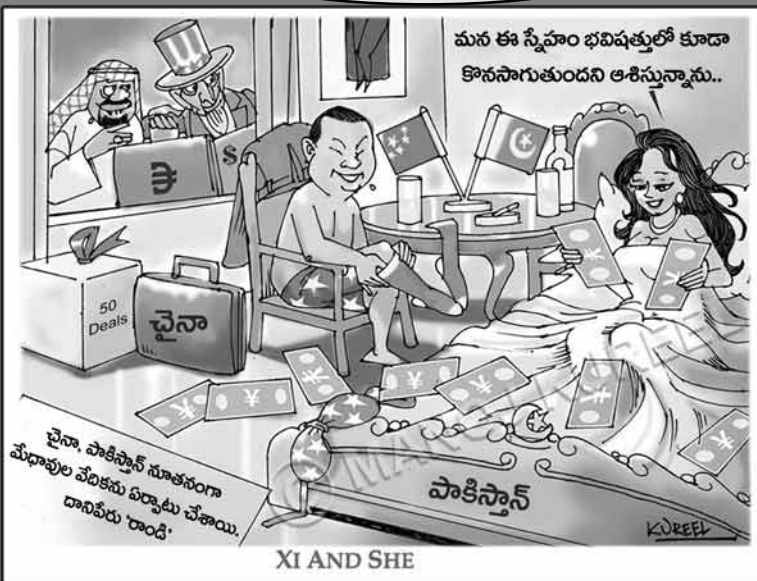

గిరిజనుల నృత్యాలతో ఊరేగింపు

కార్టూనిస్టులకు, పత్రికలకు ధన్యవాదాలు

ఎన్నికలు.. నేతలు.. వేషాలు

ఐదేళ్లకి ఓసారి వచ్చే ఎన్నికలు భారతీయులు పండుగలా చూసుకుంటారని చాలామంది విదేశీయుల అభిప్రాయం. పండుగలు రకరకాలు. ఓట్ల పండుగలా అంతే. ఎన్నికల పండుగలు నానాటికీ ఓటర్ ఫ్రెండ్లీగా మారుతున్నాయి. కొన్ని చోట్లయితే ఓటర్లకు అవి అకాల అల్లుడి హోదాని మొహమాట పెట్టి కట్టబెడుతున్నాయి కూడా. మరి నాయకులు! పోలింగ్ వార్లలో రాస్తారు చూడండి, మిశ్రమ స్పందన అని. అదే కనిపిస్తుంది. సర్వేలు చూసిన తరువాత చూడాలి కొందరు నాయకులని! అత్తారింట్లో అల్లుడినీ, అమ్మదం చేలో అంబోతునీ చూడాలి అన్న సామెతకి ఇంకో మాట కూడా చేర్చవచ్చునని అనిపిస్తుంది. అదే ఎన్నికలలో, ఎన్నికలకు ముందు కొందరు నేతలని చూడాలని.

అఖిలేష్ యాదవ్ అనే ఉత్తరప్రదేశ్ నాయకుడికి చరిత్రకు కొత్త భావ్యం చెప్పాలని అనిపించింది. భారత స్వాతంత్ర్య పోరాటానికి గాంధీ, నెహ్రూ ఎలాగో జిన్నాసాబ్ కూడా అంతే అని తేల్చేశారు. చెల్లని కాసులా దేశమంతా తిరిగే జాతీయ పార్టీ నాయకుడు రాహుల్ గాంధీకైతే హిందూత్వకీ, హిందూయిజానకీ ఉన్న సూక్ష్మ భేదాన్ని వివరించి జాతిలో జ్ఞానోదయం కలిగించాలని అనిపించింది. కానీ ఆ ప్రయత్నానికి పురిట్లోనే సంధి కొట్టేసినట్లుంది. పంజాబ్ కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడు నవ్ జోత్ సింగ్ సిద్ధుకి సొంత పార్టీ సీఎం మొహాన్ని పచ్చడి చేసేలా విమర్శల కార్క్ బాల్స్ విసిరేయాలనిపించింది. సల్యాన్ ఖుర్షీద్ అనే వాడికి చెత్త రాసేసి, తన పార్టీకి ఓట్లు కురిపించాలని అనిపించింది. అందుకే ఐసిస్కీ, బోకో హరాంకీ, ఇక్కడి సంఘ పరివార్ సభ్యులకీ అట్టే తేడా లేదని రాసేశారు. ఈ తుక్కు రాతలకి ముస్లిం ఓట్ల మాటేమోగానీ, ఉన్న ఆ నాలుగు హిందూ ఓట్ల ఇక కమలానికే పడతాయన్న బెంగ ఆ పార్టీలో చాలామందిని పట్టుకుని పీడిస్తోంది.

వీక్షందరకంటే ప్రియాంకా గాంధీ వాద్రా అనే నెహ్రూ-గాంధీ వారసురాలికి ఉత్తర ప్రదేశ్ ఎన్నికల సందర్భంగా ఎట్టి పరిస్థితులలోను వాస్తవికంగానే వ్యవహరించాలని అనిపించింది. ఈసారి శాసనసభ ఎన్నికలలో కాంగ్రెస్ ఒంటరిగానే పోటీ చేస్తుంది అని ప్రకటించారు. దురదృష్టవశాత్తు కాంగ్రెస్ ని దగ్గరికి రానియబోవడంలేదని చాలాకాలం కిందటే ఉత్తర ప్రదేశ్ లో ఉన్న చిన్నాచితకా పార్టీలన్నీ ముక్తకంఠంతో ఘోషించాయి. రాజకీయాలలో మరీ ఇంత అలస్యంగా లేస్తే కుదరదని వాద్రా వారి కోడలికి తెలియలేదు.

అఖిలేష్ సరేసరి. బిహార్ లో కాంగ్రెస్ చేయి పట్టుకున్నందుకు తేజస్వీ యాదవ్ కి తగిలిన దెబ్బ తగులుందన్న దూరదృష్టి ఆయనకి పుష్కలంగా ఉన్నట్టే కనిపిస్తున్నది. మాయావతి కూడా చేతిని అందుకోవడం లేదు. కాబట్టి కాంగ్రెస్ ఒంటరి పోటీ నిర్ణయం కంటే, చేతిని ఆయా పార్టీలు ఒంటరిని చేసి ఓ మూల కార్పొరేషన్ యనడంలో గొప్ప న్యాయం, వాస్తవికత ఉన్నాయని అనిపిస్తుంది. ఇతర రాష్ట్రాలలో, బీజేపీయేతర ముఖ్యమంత్రి ఎవరైనా ప్రమాణం చేస్తుంటే అఖిలేష్, మాయావతి, చంద్రబాబు, దేవేగడ, శరద్ పవార్, తేజస్వీయాదవ్, రాహుల్, సీతారం ఏచూరి, డి. రాజా ఒకరి చేతులు ఒకళ్లు పట్టుకుని గాల్లోకి లేపి, ఇదిగో, ఇక 'మతతత్వ బీజేపీ' ఓడిపోయినట్టే అనేవారు. ఈమధ్య రాహుల్ కి ఆ అవకాశం రాలేదు. రాలేదో, మరీ పొట్టిగా ఉంటారు కాబట్టి, చేయి పైకి ఎత్తలేక, గూడు నెప్పితో బాధపడతాడని దయతో వాణ్ణెవరూ రానివ్వడం లేదో! ఇక కమ్యూనిస్టులు పరా మామూలే. ముందు ఉభయ కమ్యూనిస్టు పార్టీలు కలసి పోటీ చేసే విషయం గురించి తీవ్రంగా యోచించే పనిలో పడతాయి. ఈ దేశంలో ఏ పార్టీ కూడా దరిచేరనివ్వని ఉభయ కమ్యూనిస్టు పార్టీలు అంతిమంగా, సెక్యులరిజం పరిరక్షణే ధ్యేయంగా కాంగ్రెస్ ఇచ్చిన ఆ రెండు మూడు సీట్లతో సర్దుకుని పోటీకి దిగుతాయి. అక్కడితో సరి. ★

ఇస్లామాబాద్ అధికార పీఠాన్ని ఎవరు అధిష్టించినా వారి పాత్ర నామమాత్రమే. రోజువారీ వ్యవహారాల్లో తప్ప కీలకమైన విధాన నిర్ణయాల్లో వారి ప్రమేయం పెద్దగా ఏమీ ఉండదు. తెరవెనుక నుంచి వారిని సైన్యం, గూఢచారి సంస్థ ఐఎస్ఐ (ఇంటర్ సర్వీస్ ఇంటెలిజెన్స్) నడిపిస్తుంటాయి. వీటిని కాదని ఏ పాలకుడూ ముందుకు వెళ్లే సాహసం చేయలేడు. అలా చేసిన వారు కాలగర్భంలో కలిసిపోయారు. చరిత్ర పుటల్లోకి చేరిపోయారు. ఏడున్నర దశాబ్దాల పాకిస్తాన్ చరిత్ర చెబుతున్న చేదు నిజం ఇది.

ఇమ్రాన్ లోంగుబాటు

ఇక రెండో విషయం. పాక్ పాలకులపై తీవ్రవాద సంస్థల ప్రభావం కూడా తక్కువేమీ కాదు. ఆయా సంస్థలు తరచూ ఏదోఒక విషయంపై ప్రభుత్వంపై ఒత్తిడి తెస్తుంటాయి. వీరి డిమాండ్లను కాదని ముందుకు వెళ్లడం పాలకుడికి కష్టమే. లేదంటే వారి మనుగడే ముప్పులో పడుతుంది. అందువల్ల ప్రతి పాలకుడూ భయం భయంగానే ముందుకు సాగవలసి ఉంటుంది. ఇమ్రాన్ ఖాన్ వంటి పూర్తి స్థాయి మెజార్టీలేని ప్రభుత్వ అధినేతకు ఈ పరిస్థితి మరింత కష్టమే. వారి డిమాండ్లను కిమ్మనకుండా అంగీకరించడం తప్ప మరో ప్రత్యామ్నాయం ఉండదు. లేదంటే ఆయన రాజకీయ భవిష్యత్తు ప్రమాదంలో పడుతుంది.

ఇప్పుడు ఇస్లామాబాద్ లో జరిగింది. తెహ్రిక్-ఇ-లబ్బాయక్ పాకిస్తాన్ (టీఎల్పీ) అనే తీవ్రవాద సంస్థ ఇమ్రాన్ సర్కారును గొంతెమ్మ కోరికలు కోరింది. లేదంటే ఆందోళనా బాట పడతామని హెచ్చరించింది. పరోక్షంగా అల్లకల్లోలం సృష్టిస్తామని హెచ్చరించింది. మొదట్లో తటపటాయించిన ఇమ్రాన్

సర్కారు చివరికి చేసేదేమీ లేక దిగివచ్చింది. వారి డిమాండ్లకు సరేసనక తప్పలేదు. ఈ పరిస్థితి వల్ల దేశానికి మున్ముందు మరింత ముప్పు వాటిల్లే ప్రమాదం ఉందన్న ఆందోళనలు మేధావి వర్గాల నుంచి వ్యక్తమవుతున్నాయి. పొరుగున ఉన్న కశ్మీర్ కు ప్రమాదకరమనే హెచ్చరికలు అంతర్జాతీయ నిపుణుల నుంచి వినిపిస్తున్నాయి. ఒక్కసారి వాస్తవాల్లోకి వెళితే పరిస్థితి తీవ్రత తెలిసివస్తుంది. ఇమ్రాన్ సర్కారు ఎంత తొందరపాటు నిర్ణయం తీసుకుందో అర్థమవుతుంది. తీవ్రవాద సంస్థలకు మొదటి నుంచీ పాకిస్తాన్ పుట్టిల్లు. పాలకులే వాటిని పెంచి పోషిస్తుంటారు. మాజీ సైనిక పాలకుడు, భారత్ పై కార్గిల్ యుద్ధానికి కాలుదువ్విన.. పర్వోజ్ ముషారఫ్ ఈ విషయాన్ని బహిరంగంగానే ఒప్పుకున్నారు. అందువల్ల పాక్ లో తీవ్రవాద సంస్థలకు ఆడింది ఆట.. పాడింది పాటగా చెల్లుబాటు అవుతుంది. వాటికి ప్రత్యేక కార్యాచరణ అంటూ ఏమీ ఉండదు. దైవదూషణ, ఇస్లాం, షరీయత్ చట్టాల పేరుతో ఆందోళనలు, నిరసన ప్రదర్శనలు చేయడం, ర్యాలీలు, ధర్ణాల పేరుతో

ఉద్రిక్తతలు సృష్టించడం, హింసను ప్రేరేపించడం, సర్కారుపై ఒత్తిడి తీసుకురావడం.. దాదాపు ప్రతి తీవ్రవాద సంస్థ అజెండాగా ఉంటుంది. ఇక భారత్ వ్యతిరేకత, కశ్మీర్ వంటి అంశాలు షరామామూలే. అలాంటి సంస్థల్లో తెహ్రిక్-ఇ-లబ్బాయక్ పాకిస్తాన్ (టీఎల్పీ) ఒకటి. ఐరోపా దేశమైన ఫ్రాన్స్ లో దైవాన్ని దూషించేలా కార్టూన్లు ప్రచురితమయ్యాయని, అందువల్ల ఆ దేశ రాయబారిని పాకిస్తాన్ నుంచి బహిష్కరించాలని ఈ సంస్థ డిమాండ్ చేసింది. ఈ మేరకు ఈ ఏడాది ప్రారంభంలో పెద్దయెత్తున నిరసనలకు పిలుపిచ్చింది. చాలారోజుల పాటు ఆందోళనలు సాగాయి. ఫలితంగా భారీయెత్తున దేశవ్యాప్తంగా హింస చెలరేగింది. దీంతో ఈ ఏడాది ఏప్రిల్ లో ఇమ్రాన్ సర్కారు ఈ సంస్థపై నిషేధం విధించింది. తాజాగా ఆందోళనల విరమణకు ఒప్పందం కుదరడంతో ఇమ్రాన్ సర్కారు టీఎల్పీపై నిషేధాన్ని తొలగించింది. ఈ నిర్ణయం పాక్ కు ముప్పు తెచ్చి పెడుతుందని రాజకీయ వర్గాలు హెచ్చరిస్తున్నాయి. సర్కారు భవిష్యత్తుపై, పరోక్షంగా ఇమ్రాన్ రాజకీయ జీవితానికి ప్రమాదకరమని విశ్లేషిస్తున్నాయి. దీని ప్రభావం భారత్ పైనా ఉంటుంది. ఇప్పటికే మధ్య ఆసియా దేశమైన అఫ్ఘానిస్తాన్ లో తాలిబన్ సర్కారు కొలుపుతీరింది. దీని ప్రభావం ఇప్పుడిప్పుడే అంతర్జాతీయ సమాజానికి తెలిసివస్తోంది. అక్కడి తాలిబన్ ప్రోత్సాహంతో అరాచకాలు చెలరేగు తున్నాయి. మన దేశంలోని కశ్మీర్ లోనూ వారు చిప్పు పెడుతున్నారు. ఫలితంగానే ఇటీవల ఈ సరిహద్దు రాష్ట్రంలో ఉగ్రవాద కార్యకలాపాలు పెరిగి పోయాయి. ఈ నేపథ్యంలో టీఎల్పీపైన నిషేధం తొలగించడం ప్రమాదకర పరిణామమన్న ఆందోళనలు అంతటా వ్యక్తమవుతున్నాయి.

టీఎల్పీ.. మొదటినుంచీ ఆందోళనా పథమే. ఏదో ఒక పేరుతో హింసను ప్రేరేపించడం, ప్రోత్సహించడం దాని పని. దీని ఆవిర్భావమే ఒక ప్రత్యేకం. తెహ్రిక్-ఇ-లబ్బాయక్ (టీఎల్పీ) అంటే మహమ్మద్ ప్రవక్త అనుచరుల ఉద్యమమని అర్థం. దీనిని 'బర్రేలి' అని పిలుస్తుంటారు. ఇస్లాంను దూషించేవారిని కఠినంగా శిక్షించడం, దీనికి సంబంధించిన చట్టాలను అత్యంత కఠినంగా అమలయ్యేలా చూడటమే తమ సంస్థ లక్ష్యమని నిర్వాహకులు చెబుతుంటారు. దేశ ప్రజల్లో 'బర్రేలి' ఉద్యమానికి మంచి మద్దత ఉంది. నూఫీ సాంప్రదాయాలతో కూడిన ఇస్లాంను వ్యాప్తి చేయడమే దీని లక్ష్యం. దైవదూషణ చట్టాల్లో సంస్కరణలకు ప్రయత్నించిన పంజాబ్ ప్రావిన్స్ గవర్నర్ సలూత్ తసీర్ ను ముంతాజ్ ఖాద్రి అనే పోలీసు 2011లో దారుణంగా హతమార్చాడు. దేశ రాజకీయాల్లో పంజాబ్ ప్రావిన్స్ ప్రాజ్ కీలకం. భారత్ సరిహద్దుల్లో ఈ ప్రావిన్స్ విస్తరించి ఉంటుంది. తసీర్ హత్య

కేసులో నిందితుడైన ఖాద్రిని విడుదల చేయాలని కోరుతూ 2015లో లాహోర్ మసీదుకు చెందిన మత బోధకుడు ఖాదిమ్ హుసేన్ రిజ్వీ ఉద్యమాన్ని ప్రారంభించాడు. అనంతరం ఖాద్రికి ఉరిశిక్ష విధించి అమలు చేసింది ప్రభుత్వం. అతని అంతిమ యాత్రలో టీఎల్పీ రాజకీయ పార్టీగా అవతరించింది. ఇస్లాం అతివాదులు ఈ పార్టీలో పెద్దయెత్తున చేరారు. అయితే అంతగా ప్రజాదరణ లభించలేదు. 2018 ఎన్నికల్లో సింధ్ ప్రావిన్స్‌లో కేవలం రెండంటే రెండే సీట్లను ఈ పార్టీ గెలుచుకుంది. గత ఏడాది నవంబర్‌లో ఖాదిమ్ అనారోగ్య కారణంగా మరణించడంతో ఆయన కుమారుడు సాద్ రిజ్వీ టీఎల్పీ అధినేతగా బాధ్యతలు చేపట్టాడు. ఇది స్థూలంగా టీఎల్పీ చరిత్ర.

టీఎల్పీ ప్రస్థానం అంతా హింసాత్మకమే. శాంతియుత ఆందోళన అంటే ఏమిటో దానికి తెలియనే తెలియదు. రోడ్లను దిగ్బంధించడం, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలను ముట్టడించడం, పోలీసులను కిడ్నాప్ చేయడం, మత విద్వేషాలను ప్రేరేపించడం, హింసామార్గంలో తన డిమాండ్లను సాధించుకోవడం దీని విధానం. మత మౌఢ్యంతో రెచ్చిపోవడం, అమాయక యువతను ఇస్లాం పేరుతో ఆకర్షించి వారిని పెడదారి పట్టించడం టీఎల్పీ విధానంగా మారిపోయింది. గతంలో తమపై విధించిన నిషేధాన్ని తొలగించాలని టీఎల్పీ గత కొంతకాలంగా పోరాడుతోంది. ఇందుకు హింసను మార్గంగా ఎంచుకుని ఇస్లామ్ సర్కారుపై ఒత్తిడి తీసుకువచ్చింది. దీంతో సర్కారు దిగి వచ్చి దానిపై నిషేధాన్ని తొలగించింది. 1997 నాటి ఉగ్రవాద నిరోధక చట్టం కింద టీఎల్పీపై విధించిన నిషేధాన్ని పంజాబ్ రాష్ట్ర ప్రభుత్వ సిఫారసు మేరకు ఎత్తివేస్తున్నట్లు తాజాగా ఈ నెల మొదటివారంలో ఇస్లామ్ సర్కారు ప్రకటించింది. దీంతో ఉగ్రవాదుల ఒత్తిళ్లకు తలొగ్గారని, ఇస్లామ్ వారికి మోకరిల్లారన్న విమర్శలు

టీఎల్పీ ప్రస్థానం అంతా హింసాత్మకమే. శాంతియుత ఆందోళన అంటే ఏమిటో దానికి తెలియనే తెలియదు. రోడ్లను దిగ్బంధించడం, ప్రభుత్వ కార్యాలయాలను ముట్టడించడం, పోలీసులను కిడ్నాప్ చేయడం, మత విద్వేషాలను ప్రేరేపించడం, హింసామార్గంలో తన డిమాండ్లను సాధించుకోవడం దీని విధానం. మత మౌఢ్యంతో రెచ్చిపోవడం, అమాయక యువతను ఇస్లాం పేరుతో ఆకర్షించి వారిని పెడదారి పట్టించడం టీఎల్పీ విధానంగా మారిపోయింది.

వివిధ వర్గాల నుంచి గట్టిగా వినిపిస్తున్నాయి. గత కొన్ని నెలలుగా టీఎల్పీ హింసను రాజేస్తోంది. ప్రధాన నగరాలను ముట్టడిస్తోంది. రోడ్లను దిగ్బంధిస్తోంది. ర్యాబీలు, ధర్షాల పేరుతో అరాచకానికి పాల్పడు తోంది. అధికార యంత్రాంగాన్ని హడలెత్తిస్తోంది.

గతంలో మహ్మద్ ప్రవక్తను అవమానించేలా ఫ్రాన్స్‌కు చెందిన పత్రిక చార్లీ హేబ్లో ఆయన కేరికేచర్లు ప్రచురించింది. దీంతో ఉద్రిక్తతలు మొదలయ్యాయి. 2015లో ఇస్లాం అతివాదులు చార్లీ హేబ్లో కార్యాలయంపై దాడిచేశారు. 12 మందిని కిరాతకంగా కాల్చిచంపారు. నిందితులకు శిక్ష ఖరారయ్యే దశలో గత ఏడాది ఆ పత్రిక పాత కేరికేచర్లను మళ్లీ ప్రచురిస్తామని ప్రకటించింది. దీంతో పాకిస్తాన్‌లో నిరసనలు జరుగుతున్నాయి. దీన్ని అవకాశంగా తీసుకుని టీఎల్పీ రెచ్చిపోయింది. నిరసనలు కొనసాగిస్తూ శాంతి భద్రతలకు భంగం కలిగించింది. పరిస్థితి చేయిదాటిపోవడంతో ఈ ఏడాది ఏప్రిల్‌లో టీఎల్పీని ఉగ్రవాద సంస్థగా ప్రకటించి నిషేధం విధించింది. దాని అధిపతి సాద్ రిజ్వీని అరెస్టు చేసింది. దీంతో టీఎల్పీ కార్యకర్తలు రెచ్చిపోయారు. కీలకమైన రాజధాని ఇస్లామాబాద్, సైనిక కేంద్రమైన రావల్పిండి నగరాలను దిగ్బంధించారు. తమ అధినేతను విడుదల చేయాలని, తమపై గల ఉగ్రవాద ముద్ర తొలగించాలని, తద్వారా ఎన్నికల్లో పోటీకి అనుమతించాలని కోరుతూ

ఆందోళనా బాట పట్టింది. కీలకమైన లాహోర్ నగరం నుంచి ఇస్లామాబాద్‌కు లాంగ్ మార్చ్ నిర్వహించింది. దీనికి ప్రజల నుంచి మద్దతు లభించింది. ఈ సందర్భంగా టీఎల్పీ నిర్వహించిన ఆందోళనలో 21 మంది మరణించారు. వారిలో 10 మంది పోలీసులే కావడం గమనార్హం. దీంతో ఇస్లామ్ సర్కార్ భయపడింది. ఇది తన రాజకీయ భవిష్యత్తును కల్పక ముప్పు తెస్తుందోనన్న ఆలోచనలో ఇస్లామ్ పడిపోయారు. చివరికి మతపెద్దలను రంగంలోకి దించి రాజీ కుదుర్చుకున్నారు. దీంతో టీఎల్పీ శాంతించింది.

అయితే ఇస్లామ్ పూర్తిగా రాజీపడ్డారని, ఉగ్రవాదులకు లొంగిపోయారని, ఒక్క మాటలో చెప్పాలంటే టీఎల్పీ ముందు మోకరిల్లారన్న విమర్శలు బలంగా వినపడుతున్నాయి. సర్కారు తీరును పాకిస్తాన్ పీపుల్స్ పార్టీ (పీపీపీ) ఖండించింది. ప్రచార మాధ్యమాల సైతం ప్రభుత్వ తీరు సముచితం కాదని వ్యాఖ్యానించాయి. ఇప్పటికే ఇస్లామ్ సర్కారు ఇంటా బయటా అనేక విమర్శలను ఎదుర్కొంటోంది. దేశ ఆర్థిక పరిస్థితి దివాళా అంచున ఉండటం, ధరల పెరుగుదల, ఐఎస్‌ఐ కొత్త అధిపతి నియామకం, అమెరికా గతంలో మాదిరిగా సహకరించకపోవడం, అఫ్ఘాన్ వ్యవహారంలో సర్కారు తీరు తదితర అంశాల్లో ఇస్లామ్ ప్రజల నుంచి విమర్శలు ఎదుర్కొంటున్నారు. టీఎల్పీపై నిషేధం ఎత్తివేయడం ద్వారా మతవాదుల మద్దతు పొందవచ్చని ఇస్లామ్ అంచనా వేస్తున్నారు. కానీ ముస్లింలు తన రాజకీయ భవిష్యత్తుకే ముప్పున్న వాస్తవాన్ని ఆయన అర్థం చేసుకోలేకపోతున్నారు. పాకిస్తాన్‌ను పక్కనపెడితే ఈ పరిణామాలు భారత్‌కు ఇబ్బందికరమే. ఇప్పటికే పొరుగున ఉన్న అఫ్ఘానిస్తాన్‌లో భారత వ్యతిరేక తాలిబన్ సర్కారు పీఠం వేసుకుని కూర్చోంది. దీంతో అక్కడి ఉగ్రవాదులకు పండగ చేసుకున్నట్లుంది. భారత వ్యతిరేకతే దాని లక్ష్యం. కశ్మీర్ పేరుతో దేశంలో చిచ్చురేపడం దాని ఉద్దేశం. దీనికితోడు పాక్‌లో (టీఎల్పీ)పై నిషేధం తొలగించడం ప్రమాదకర పరిణామం. ఈ నేపథ్యంలో భారత నిఘా సంస్థలు, భద్రతా సంస్థలు అనుక్షణం అప్రమత్తంగా వ్యవహరించాల్సి ఉంది.

వ్యాసకర్త: సీనియర్ జర్నలిస్ట్

కన్నతల్లి స్వరం గాఢత చెందడం, ఎన్నడూ లేని విధాన కరుగ్గా వెల్లివెత్తడం, నగ్నసత్వాలను అవిష్కరించడంతో గతుక్కుమన్నాడు దేవేంద్రుడు. అయినా బింకాన్ని వీడలేదు. తప్పులను కప్పిపుచ్చుకునే ధోరణిలో,

“నేనెప్పుడూ నందపురాన్ని తక్కువ చేయలేదు. స్నేహధర్మంతోనే కొన్ని అంశాల్లో చొరవచేశాను. అయినా అవన్నీ గతం. ఇది మరచిపోవాల్సిన తరుణం. నాకూ ఒక చెల్లెలు లేకపోలేదు. నేనేందుకు ఎదరి పిల్లను లోకువ కడతాను. పైగా నంద యువరాణితో బంధం పెళ్లిపీటలకు చేరితే వడ్డాది, నందరాజ్యమూ ఒక్కటి కాదా, అమ్మా! నువ్వు కోపం తగ్గించుకో. మన ప్రతిపాదనను తక్షణమే నందప్రభువులకు పంపించు.” అంటూనే మాతృమూర్తి పాదాలకు వంగి వంగి నంగి నంగి నమస్కారాలు చేశాడు. పుత్రరత్నం ఎప్పుడయితే అనునయంగా మాట్లాడినట్టు తల్లికి తోచిందో ఆమె హృదయం తేలబడింది. అంచేతనే,

“ప్రతిపాదన ఎవరితోనో చేరవేయడం కాదు. స్వయంగా ప్రణవశర్మవర్యులే నందపురం వెళ్లి సంబంధాలు ఖాయం చేసుకుని వస్తారు. కుండ మార్పిళ్లు కూర్చుకుని విచ్చేస్తారు. రేపే ఆయన ప్రయాణం. పల్లకిని, మందీమార్బలాన్ని సిద్ధం చేయించు.” అనేసి పూర్ణిమాదేవి చరచరా పట్టపుదేవి మందిరం వైపు పయనింపు చేసేసింది.

ఆ మరుసటి దినమే ప్రణవయ్య నందపురానికి బయలుదేరివెళ్లాడు. ఆ మరురోజే నంద పట్టపురాణి మాకలిశక్తికి, ఆమె కుమారుడు వేంకటేశునికి వర్తమానాన్ని అందజేశాడు. వారిని ఒప్పించి మెప్పించేందుకు వీలుగా అక్కడే అతిథిగా ఉండిపోయాడు.

* * *

గడచిన మూడురోజులుగా నందపురంలో చిన్నపాటి కలకలమే రేగుతోంది. నందంలోనే అని కాదు. రాజ్యం మొత్తాన పెద్ద చర్చలే జరుగుతున్నాయి. అప్పటివరకూ అక్కడి జనావళికి ఒక భయమే ఉండేది. అది శత్రుభయం. ఇప్పుడు మరో భీతి. మత్స్యరాస ప్రభువులు తమ రాచకుటుంబంతో అతిగా నెయ్యం నెరపడానికి సంసిద్ధులయ్యారనేది వార్త. ఈసారి ఆ నెయ్యాన్ని వియ్యంతో స్థిరపరుచుకునే ప్రయత్నమూ చేస్తున్నారన్నది భోగట్టా. నంద పౌరులందరూ ఈ అంశంపైనే ప్రస్తుతం మల్లగుల్లాలు పడుతున్నారు. వాదప్రతివాదనలకు దిగుతున్నారు. వీటికి ప్రధానవేదికగా మారిపోయింది రాజధానిలోని చిడుగుల సత్రం.

ఈ సత్రాన్ని కొన్ని వందల ఏళ్ల కిందట నందప్రభువు ప్రతాపంగరాజు నిర్మించాడు. రాజ్యం లోని ఎక్కడివారయినా పనులమీద నందపురానికి వచ్చినప్పుడు ఉచితంగా వసతి, భోజన సౌకర్యాలు అందించేందుకు ఏర్పాటు చేశాడు. ఎక్కడెక్కడివారి బస ఇక్కడే అన్నట్టుగా ఇప్పటికీ అంతా సాగిపోతోంది.

గంగరాజు శాంతశివుని భక్తుడు. శాకాహారి. అప్పటికీ ఇప్పటికీ నందరాజ్యం వరకూ ఆయనే ప్రథమ శాకాహారిగా పేరుపడ్డాడు. ఇందువల్లనే సత్రంలో ఎవరు ఎన్నిరోజులు ఉన్నా ఫరవాలేదు. వారికి మాంసాహారం మటుకు వడ్డించరు. వచ్చినవారంతా శాకాపాకంతోనే సరిపెట్టుకోవాలి. కొర్రలు, ఊదలు, రాగులు, జొన్నలు, అరికెలు పుట్ల కొద్దీ రోజూ సత్రంలో ఉడుకుతూనే ఉంటాయి. వాటితో చింతకాయపచ్చడో, దుంపలపచ్చడో, కొండకందికట్టో వడ్డిస్తుంటారు. ఆ మీదట రకరకాల జావలూ, అంబళ్లూ తాగబోస్తుంటారు. పెరుగు మాత్రం దొరకదు. మజ్జిగ ప్రశ్నే లేదు. నందరాజ్యంలో పశువుల పాలు మొత్తం వాటి పిల్లలకే దక్కాలనేది జీవకారుణ్య నిబంధన. పశుగణాన్ని వ్యవసాయ పనులకే తప్ప మరి దేనికి వాడుకోకూడదన్నది ఆ దేశపు నిష్ఠ. ఇందువల్లే చిడుగుల సత్రంలో నాలుగునాళ్లు భోంచేసి వెళ్లే ఎవరయినా ఇళ్లకు చేరిన మరుక్షణం నాలుక రోసి పోయిందన్న యావతో మాంసాహారం మీద పడిపోతారు. జీలుగుకల్లుకు ఎగబడిపోతారు.

ఎప్పటిలాగానే ఆనాటి మధ్యాహ్నపు భోజనాలవేళ కూడా సత్రంలో బంతులు లేస్తున్నాయి. పెద్దసంఖ్యలో జనం తినివెళుతున్నారు. సాయంత్రం నాలుగుగంటల మందళవేళ చివరిబంతి నడుస్తోంది. రబ్బలవలస, కొణిసింగి, ఇగురుమట్టు గ్రామాలవారు

5

డా॥ చింతకింది
శ్రీనివాసరావు

విక్రమార్కసింహాసనానికి జోరలు చేసేందుకు, తమ రాజ్యపు ఘనతను వల్లెవేసుకునేందుకు, గిరిగుర్రాల మీద మూటములైతో దిగబడ్డారు. వారి భోజన పర్వమే సత్రాన ఇప్పుడు సాగిపోతోంది. విస్తరంట ముందు కూర్చున్న కొణిసింగి వాస్తవ్యుడు నీలసింగడు తన చెవిచేరిన మత్స్యరానుల వ్యవహారాన్ని ప్రస్తావించాడు.

“మనకి ఏ మాత్రమూ సహాయపడని వడ్డాది దేవేంద్రుడు వెంకటేశులవారికి తన చెల్లెల్ని ఇస్తాడట. మన రాచగన్నియను పెళ్లి చేసుకుంటాడట.” కేకవేసినట్టుగా జావ జుగ్రుతూనే అనేశాడు. దీనికి ప్రతిస్పందనగా,

“అవునవును. పల్లాలవారు పెద్దపనివాళ్లు.

అందితే జుత్తు. అందకపోతే కాళ్లు. భైరవరాజు చనిపోయిననాటినుంచీ ఎన్నో బాధలు పడుతున్నాం. ఒకపక్క ఓడ్రదేశపు బారగడ ప్రభువులు, మరోపక్క మధ్యప్రదేశపు బస్తూరు చక్రకూటపుదొరలు మనమీద చిందులేస్తూంటే ఆ వడ్డాదిరాజు దేవేంద్రుడు కిమ్మనలేదు. మీదుమిక్కిలిగా వహ్వరీ చిత్తగించాడు. అలాంటి వడ్డాదివాడికి నేడు మన బిడ్డ కావలసి వచ్చింది. చోళులు, చాళుక్యులు చుట్టుముడితినేగానీ అయ్యారికి నందం అవసరపడలేదు.” రబ్బలవలస నివాసి నాగబన్ని ఊడబియ్యపన్నం ఉండలుగా చేస్తూ గంగవెరులెత్తిపోయాడు. ఇంతలోనే అదే ఊరికి చెందిన చెంగడు గొంతు సవరించాడు.

“పోనీలేద్దురూ! అయిందేదో అయిపోయింది. ఇప్పుడవన్నీ ఎందుకు? ఒకనాటి వడ్డాదిపురాధీశులు ప్రతాపార్జునదేవుడు, తరువాతి ఏలిక అర్జున దేవుడు మనమంటే ప్రాణం పెట్టలేదా ఏం! ఇప్పుడేదో ఈ దేవేంద్రుడు కొద్దిగా లెక్కతప్పాడంటేను. ఈ పెళ్లి జరిగాక అంతా కుదుటపడుతుంది.” సర్దుబాటు మాటలు పలికాడు. చెంగడి మాటలకు నీలసింగడు మరింతగా రెచ్చిపోయినట్టయ్యాడు.

“నీకేం తెలుసునయ్యా కింది వారి మర్యాద. వాళ్లకి మనకి అన్నలు పొసగదు. పల్లాన పదివేల మాయలు. సంతలో ఆరువేలు. మన్యాన ఒక వెయ్యి మాత్రమే. అది తెలుసుకో.” అందరికీ నిబబ్బందేలాగానే పలికాడు. ఆనక బాగా నోరు తగ్గించి,

“కిందినుంచి గ్రామసేవకులుగా మీదికొచ్చిన కోలగాళ్లతోనే పడలేకపోతున్నాం. చుక్కలు చూపిస్తున్నారు. ఉల్లివాయంత కోలడు ఊరంతా కంపు. కోలలే ఇలా ఉంటే వారి ప్రభువులు మీదపడితే చెప్పేదేముంది. కొండవాళ్లం కాయగలమా?” నిష్ఠూరంగా అనేశాడు. తన భాషణ బంతికి దూరంగా కూర్చుని అంటరానివారిగా అన్నాలు తింటున్న తమఊళ్ల కోలగాళ్ల చెవిన పడకూడదని ఎంతగానో అనుకున్నాడు. అయినప్పటికీ వాళ్లు విననే విన్నారు. కొండప్రజ తమ గురించి రకరకాలుగా మాట్లాడు కోవడం ఎప్పుడూ ఉన్నదేలే అన్నట్టుగా భోజనంలో నిమగ్నమైపోయారు. ఈలోగానే పససపిక్కుల కూరలోని

కరివేపాకును ఎంగిలివేళ్లతో పైకి తీసిచూపిస్తూ ఇగురుపుట్టువాసి కండడు విరగబడిపోయాడు.

“చూశారా ఈ కరివేపాకుని! దీన్ని మనం కంపురొడ్డ అంటాం. నిజానికి అదే సరైన మాట. కానీ దీని విత్తనాలను దిగువ దుండగులు అంకించు కుని పోయి, రకరకాల సేద్యపు ప్రయోగాల చేసి, దీనికి మరింత కంపు జోడించి, మనకే అంటగడు తున్నారు. ఇదేకాదు. మన విత్తనాలేమైనా కిందికిపోయి మారురూపుతో మళ్లీ మన తలుపే తడుతున్నాయి. ఇది ముమ్మాటికీ కింది దొంగలదగా. వాళ్లు ముదుర్చు. మనల్ని దోచి, దోచిన సొత్తును మనకే అమ్ముతున్న దెప్పలు.” గరగరలాడిపోయాడు. కండడి మాటలు సరైనవే అన్నట్టుగా అందరూ జోరజోర అంటూ గోలగోలపెట్టారు.

“ఉష్..” అనే పెద్ద కేక ఆ పట్టున పెనుస్పర్మమై వినిపించడంతో మెల్లగా అందరూ సర్దుకున్నారు. అలా నోరు చేసుకున్నది వయోవృద్ధుడైన కొణిసింగి వాసి పోకల దంతెయ్య. అంతా నిశ్శబ్దం పాటించాక భాషించడం మొదలెట్టాడు.

“కూడు తింటిమి.. గుణము తప్పితీమి.. అని అనిపించుకోకండ్రా. అడిగిన పిల్ల.. కడిగిన ముఖం.. అన్నారు పెద్దలు. ఇది మనమంచితే. ఆడపిల్లలకి పెళ్లి చెయ్యకతప్పదు. ఎదిగిన పిల్ల ఉంటే అడగడం సహజమే. హెచ్చుగా అలోచించకండి. మరోమాట మరుచకండి. మన యువరాణి రాచగన్నియ విన్నింటిది కాదు. ఆ పాప బుద్ధికి బృహస్పతి, ఆవితూచిగానీ మనువుకు వోల్లదు. కాబట్టి ఆ పిల్ల నిర్ణయానికి వదిలేస్తే మంచి జరుగుతుంది. అక్కరలేని మాటలు కట్టిపెట్టండి.” పెద్దమనిషి ఈ వద్దతిలో చెప్పేసరికి అంతటితో ఆ చర్చ ఆగిపోయింది.

ఇదేవేళకు అక్కడికి కొంతదూరంలో ఉన్న నందరాజ్యపు రాచమహల్లో ఈ విషయమై తర్జన భర్జనలు మొదలయ్యాయి. మాకలిశక్తి, ఆమెబిడ్డలైన రాచగన్నియ, వెంకటేశుడు వడ్డాదిప్రభువు పంపిన వివాహవర్తమానాలపై తలామాటా అంటున్నారు.

* * *

“అది ప్రభాతవేళే. నందరాచకుటుంబమంతా భైరవదుర్గాదేవికి, గండనీలకంఠస్వామికి, శాంత

శివప్రతిమలకు పూజలు ముగించారు. మహంకాళి అందించినట్లుగా చెబుతున్న మహాఖడ్గానికి భక్తిశ్రద్ధలతో అర్చన జరిపారు. ఆవేశ రథసప్తమి కావడంతో సూర్యభగవానునికి పాలముద్దల నివేదనలు చేశారు. బెల్లంబువ్వల సాకపెట్టారు. లెంకలు మంత్రఘోష వినిపిస్తుండగా ఆ సప్తాశ్వరథస్వామికి వేసవేల జోతలు అర్పించారు. మిత్ర, రవి, సూర్య, భాను, ఖగ, పూష్ట, హిరణ్యగర్భ, మరీచ, ఆదిత్య, నవిత్ర, అర్క, భాస్కరనామాల ప్రాశస్త్యాన్ని వివరిస్తున్నట్లుగా గిరిభాషలో దివాకరుని నుతించారు పూజారులు. భక్తిభావనతో ఆ స్తోత్రాలను విన్నారు రాచకుటుంబసభ్యులు. తీర్థప్రసాదాలను స్వీకరించారు.

ఎంత భక్తియుతంగా పూజాదికాల్లో భాగం పంచుకున్నప్పటికీ మాకలిశక్తి, వెంకటేశుడు, రాచగన్నియలకు మనసులో ఏదో ఒక మూల కీలకగర్భయమేదో తీసుకోవాల్సి వస్తోందన్న యాతన లేకపోలేదు. అది కేవలం వివాహబంధానికి సంబం

పలికినట్లుగా పలికింది. అంతటితో ఊరుకోకుండా, “వడ్డాదిమంత్ర ప్రణవశర్మవర్యులే స్వయంగా మన సన్నిధికి వచ్చినప్పుడు నిర్ణయాలు చేయకతప్పదు కదూ!” వివరణా పోల్చింది. ప్రణవశర్మ గుర్తుకు రాగానే మాకలి, వెంకటేశుడు ఒక్కసారిగా జాగరూకులై నట్టయ్యారు. ముందుగా తేరుకుంది మాకలి.

“అవునే గన్నియా! అయ్యవారు అతిథిగానే ఉన్నారు. ఆయనకు మన మనోగతాన్ని ఈ రోజు ఎరిగించవలసిందే.” పొడిపొడిగా అంటూనే వెంకటేశుడి వైపు చూసింది. అవేతనుడై నిలిచిఉన్నట్టున్న వెంకటి తల్లి దృక్కులను అవగతం చేసుకుంటూ,

“అవునవును. మనసులో మాట చెప్పకపోతే ఎలాగ? అతిథిని, అందునా తగుమనిషిని ఎన్నాళ్లని రాజ్యాన కట్టిఉంచగలం. అయినా సమాలోచన మందిరానికి ఎందుకు? ఇక్కడే మన మధ్యనే ఆ చర్చలేవో జరిగితే సరిపోతుంది. దైవసన్నిధానానికి మించిన వేదిక మరెక్కడుంటుంది?” జిడ్డుజిడ్డుగా

అడిగేసింది. ప్రత్యేకంగా ఆ ప్రశ్న మాకలిశక్తిని ఉద్దేశించింది కాకపోయినా సమాధానం చెప్పవలసిన బాధ్యత మాత్రం ఆమెదే. వెంకటేశుడు గన్నియకంటే జ్యేష్ఠుడయినప్పటికీ, మెత్తన. కాబట్టి మాకలిమే నోరు తెరవవలసివచ్చింది.

“గన్నియా! మన రాజ్యపు వర్తమానస్థితిగతులు నీకు తెలుసుననే భావిస్తున్నాను. నాన్న గతించిపోయాక నందపురం ఎలా దిగనాసిల్లిపోతోందో వేరుగా చెప్పనక్కరలేదనీ అనుకుంటాను. శత్రురాజ్యాలను తిమ్మినిబమ్మిని చేసి నిలువరిస్తున్నాను. ఈ వయసులో ఇంకా నాకీ కష్టం తగునా!” బిగువుగా భాషణ మొదలుపెట్టిన మాకలి చివరిచివరికి వచ్చేసరికల్లా తప్తహృదయసంభూతమై బాపురుమని ఏడ్చేసింది.

తల్లి రోదనతో ఒక్కసారిగా వెంకటేశుడు నిరుత్తురుడయిపోయాడు. చిన్నప్పటి అయినా ఎప్పుడూ ధైర్యం వదలని రాచగన్నియా తండ్రి కన్నుమూత ప్రస్తావనకు రాగానే నీరుగారిపోయింది. నాన్న పోయిన నేపథ్యంలో రాజ్యంపై విరగబడుతున్న వైరివర్గాల దుశ్చర్యలు గుర్తుకురాగానే డీలా పడిపోయినట్లు అయింది. నానా ప్రయాసలకూ ఓర్చి మాతృమూర్తి రాజ్యపాలన సాగిస్తుండటం గుర్తుకు వచ్చి నీత్రాలను సజలం చేసుకుంది. అప్పటివరకూ వడ్డాది నుంచి వచ్చిన కుండమార్పిళ్ల ప్రతిపాదనపై ఆమెకున్న యోచన వేరు. ఇప్పుడువేరు.

జన్మనిచ్చిన మాకలిశక్తి బేలగా రోదనకు దిగడంతో రాచగన్నియ ఎదలో జాలి, దయ, కరుణ తీవలు తీవలుగా సాగడం మొదలైపోయింది. ప్రణవశర్మ తెచ్చిన పెళ్లిసంబంధాలను అదిలో గన్నియ తన కన్నెవయసుతోనే అంచనా వేసినప్పటికీ, రాజనీతి కోణంనుంచి ఇప్పుడిప్పుడే మదింపు చేయవలసి వస్తోంది. అందుకనే,

“అమ్మా! నీ మాట కాదని చరిస్తానని నువ్వు ఏ కోశానా అనుకోవద్దు. నందప్రగతికి, జనవికాసానికి, సింహాననాన్ని బలోపేతం చేయడానికి నువ్వుపడుతున్న తపన తెలియంది కాదు. శత్రువుల బారినపడకుండా రాజ్యం పరుపు నిలిపేందుకు పడుతున్న నీ ఆరాటాన్నీ కాదనలేను. కానీ, ప్రజల మనసు ఎరిగి మనమంతా ప్రవర్తించాలి కదా! నా కన్నెరికానికి లోటు జరుగుతోందనో, చేపల రాజ్యానికి అల్లుడవుతూ అన్నయ్య స్థాయి దిగువకు చేరి పోతోందనో అనడం లేదు.” నింపాదిగా మాటలను నడిపించింది. ఎప్పుడయితే స్థిరతను కోల్పోకుండా గన్నియ స్వరాన్ని సారిస్తోందో వెంకటేశుడు, మాకలి స్థిమితపడ్డట్టయ్యారు.

ఇందుకు తగ్గట్టుగానే, “జై నందపురమా.. జై.. నీలకంఠా.. జై జై మాకలితల్లీ..” రాజమందిరపు ఉద్ధారకుడు జయ ధ్యానాలు చేస్తూ పూజగది బయట నిలుచున్నాడు. (ఇంకా ఉంది)

“గన్నియా! మన రాజ్యపు వర్తమానస్థితిగతులు నీకు తెలుసుననే భావిస్తున్నాను. నాన్న గతించిపోయాక నందపురం ఎలా దిగనాసిల్లిపోతోందో వేరుగా చెప్పనక్కరలేదనీ అనుకుంటాను. శత్రురాజ్యాలను తిమ్మినిబమ్మిని చేసి నిలువరిస్తున్నాను. ఈ వయసులో ఇంకా నాకీ కష్టం తగునా!” బిగువుగా భాషణ మొదలుపెట్టిన మాకలి చివరిచివరికి వచ్చేసరికల్లా తప్తహృదయసంభూతమై బాపురుమని ఏడ్చేసింది.

ధించినది మాత్రమే కాకుండా, నందరాజ్య భవిష్యత్ నూ నిర్ణయించేదిగా ఉంటుందనేది వారికి తెలియకపోదు. అందుకే దైవంపై చిత్తాన్ని నిలిపినప్పటికీ చిన్నపాటి మనోమరలింపు వారికి లేకపోలేదు.

పూజాదికాలు పూర్తయ్యావని లెంకలు, గిరిఒజ్జలు ఏకకంఠాన పలకడంతో రాజసంశీకులు మువ్వరూ ఆ పెద్దలకు పాదాభివందనాలు చేశారు.

“జై..శివ.. జై జై.. నీలకంఠ..” నినాదాలు లెంకల నోటివెంట దీవెన వనసలై వెల్లువెత్తగా తాంబూలాలిచ్చి వారిని సగౌరవంగా సాగనంపారు.

పెద్దలందరూ అలా వెళ్లిపోయాక పూజా మందిరం ఒక్కసారిగా నిశృంభానికి నెలవైంది. అగరు ధూమాలు, కస్తూరి పరిమళాలు, జవ్వాది సౌరభాలు, కొండమల్లెల సువాసనలు కలగలిసి ఆ పూజా గృహంలో మరింతగా సురభిశుభమవుతున్నాయి. అవిసె తైలపు దీపాలు చురచురమనే శబ్దాలతో వెలుగులు కురిపిస్తున్నాయి. కర్తవ్యాన్ని తలపునకు తెచ్చుకున్నట్లుగా రాచగన్నియే తొలిమాటలు వినిపించింది.

“అన్నయ్యా! సమాలోచన మందిరానికి వెళదామా! నేటి రాచకార్యం చిన్నది కాదు కదా!” మాతృమూర్తి మాకలిని, సోదరుడు వెంకటేశుని ఒకేమారు ఉద్దేశించి

పదాలు జార్చాడు. అప్పటివరకూ అన్నగారు ఏం మాట్లాడతారో తెలుసుకుండా మన్నట్టుగా వేచి ఉన్న రాచగన్నియ, మరోసారి తోబుట్టువు నజ్జతనాన్నే చవిచూసింది. రంగంలోకి దిగక తప్పదన్నట్లుగా స్వరతంత్రులు పారించింది.

“మూజువాణీలు, మెహర్బాణీలు అనవసరం. నీ మనసులో మాట చెప్పు.” తల్లిని నిలదీసినట్లుగానే అడిగింది. అదే సమయాన విశాలమైన పూజగదిలోని నైరుతిమూలన పరిచి ఉన్న వేగినకర్ర ఆసనాలను అమ్మకు, అన్నయ్యకు చూపింది. తాను నడుచుకుంటూ వెళ్లి అక్కడే ఉన్న ఎత్తయిన పీటమీద సాగిలబడింది. అప్పటికిగానీ మాకలిశక్తికి తనయ హృదయం పూర్తిగా అర్థంకాలేదు. విషయాన్ని ఏదో ఒకపద్ధతిలో తోపకి తేవాలన్నదే గన్నియ వాంఛితమని గ్రహించింది. చప్పున ఆసనానికి చేరింది. వెంకటేశుడూ అమ్మను అనుసరించాడు. వాళ్ళూ అలా కూర్చోగానే ఎకాఎకిన అసలు మాటకే వచ్చేసింది గన్నియ.

“మనకూ వడ్డాదివాళ్లకు పొత్తు సాధ్యమేనా? దిగువ ఎగువ రాజ్యాల మధ్య అన్నసారమే గానీ బంధనసారం ఎక్కడా లేదే! కొత్తగా ఇప్పుడీ ప్రతిపాదన ఏంటి?” సూటిగా అడగవలసిందేదో

‘ఒక ముగింపు మరో ఆరంభానికి నాంది’ అన్నమాట జీవితానికి మాత్రమే కాదు, జీవితంలో ఓ భాగమైన క్రికెట్ కు అతికినట్లు సరిపోతుంది. భారత క్రికెట్ ప్రధాన శిక్షకునిగా రవిశాస్త్రి కాంట్రాక్టు ముగిసిపోవడంతో ఆ స్థానంలో భారత మాజీ కెప్టెన్, వివాదాలకు అతీతుడిగా అందరి మన్ననలూ సంపాదించుకున్న రాహుల్ ద్రావిడ్ ను నియమించినట్లు బీసీసీఐ అధికారికంగా ప్రకటించడంతో సరికొత్త అధ్యాయానికి తెరలేచింది.

రాహుల్ శరద్ ద్రావిడ్.. భారత, ప్రపంచ క్రికెట్ అభిమానులకు ఏమాత్రం పరిచయం అవసరం లేని పేరు. భారత క్రికెట్ గోడగా, నమ్మదగిన టాపార్డర్ ఆటగాడిగా 15 సంవత్సరాలపాటు విశేష సేవలు అందించిన ద్రావిడ్ ఇప్పుడు ప్రధాన శిక్షకుడిగా గురుతర బాధ్యతలు చేపట్టారు. 2022 టీ-20 ప్రపంచకప్, 2023 వన్డే ప్రపంచకప్ టోర్నీల వరకూ భారత క్రికెట్ దశ, దశను ద్రావిడ్ నిర్దేశించనున్నారు.

భారత క్రికెట్ కు కొత్త గురువు

అంతర్జాతీయ క్రికెట్ నుంచి రిటైర్మెంట్ తీసుకొన్న ద్రావిడ్ ఆ తర్వాత భారత జూనియర్ జట్టు శిక్షకుడిగా రెండో ఇన్నింగ్స్ ను మొదలుపెట్టారు. దేశంలో ప్రతిభావంతులైన యువక్రికెటర్లను గుర్తించి, వారిని మెరికల్లా తీర్చిదిద్దే బాధ్యతను విజయవంతంగా నిర్వహించారు. నవతరం ఆటగాళ్లు శుభ్ మన్ గిల్, సంజు శాంసన్, రిషభ్ పంత్, శివమ్ మావీ, రవి బిష్ణోయ్, వాషింగ్టన్ సుందర్ లాంటి ఎందరో ద్రావిడ్ శిక్షణలో రాటుదేలినవారే. అంతేకాదు భారత క్రికెట్ అకాడమీ డైరెక్టర్ గా సైతం అసాధారణ సేవలు అందించిన ద్రావిడ్ ఇప్పుడు సీనియర్ జట్టు శిక్షకునిగా బాధ్యతలు భుజానికెత్తుకొన్నారు.

భారత ప్రధాన శిక్షకునిగా గత మూడేళ్లుగా చక్రం తిప్పిన రవిశాస్త్రి పదవీకాలం ముగియటానికి ముందే ఆ స్థానాన్ని భర్తీచేసే మొనగాడి కోసం సులక్షణ

నాయక్, ఆర్పీ సింగ్ ల నేతృత్వంలోని భారత క్రికెట్ సలహాదారుల సంఘం అన్వేషణ మొదలు పెట్టింది. పలువురు ప్రముఖ విదేశీ శిక్షకులు సైతం పోటీలో నిలిచారు. అయితే.. కత్తిమీద సాములాంటి ఈ బాధ్యత చేపట్టటానికి మొదట్లో అంతగా ఆసక్తి చూపని ద్రావిడ్ ను ఒప్పించడంలో బోర్డు చైర్మన్ సౌరవ్ గంగూలి సఫలం కాగలిగారు. దీంతో రవిశాస్త్రి వారసుడిగా ద్రావిడ్ ను ఏకగ్రీవంగా ఎంపిక చేసినట్లు బీసీసీఐ ప్రకటించింది. ఏడాదికి 10 కోట్ల రూపాయల కాంట్రాక్టు వేతనంపై ద్రావిడ్ 2023 సీజన్ వరకూ ప్రధాన శిక్షకుడిగా బాధ్యతలు నిర్వహించనున్నారు.

ద్రావిడ్ తొలిసారి దశ తిరిగినా?

1983లో వన్డే ప్రపంచకప్, 2007లో టీ-20 ప్రపంచకప్, 2011లో వన్డే ప్రపంచకప్ సాధించిన భారతజట్టు ఆ తర్వాత నుంచి ఐసీసీ నిర్వహించే

క్రీడా కృష్ణ, 84668 64969

ప్రపంచకప్ టోర్నీలలో విఫలమవుతూనే వస్తోంది. క్రికెట్ మూడు ఫార్మాట్లలోనూ పలు కీలక విదేశీ, స్వదేశీ సిరీస్ లు నెగ్గిన భారతజట్టు ఐసీసీ వన్డే, టీ-20, టెస్టు లీగ్ టోర్నీలలో స్థాయికి తగ్గట్టుగా రాణించలేకపోవడం, అంచనాలను అందుకోలేక పోవడాన్ని గంగూలి నేతృత్వంలోని బీసీసీఐ తీవ్రంగా పరిగణించింది. ఆ లోటును పూడ్చే బాధ్యతను ద్రావిడ్ కు అప్పజెప్పింది. న్యూజిలాండ్ తో ప్రస్తుత మూడు మ్యాచ్ ల టీ-20 సిరీస్ నుంచే ప్రధాన శిక్షకునిగా ద్రావిడ్ బాధ్యతలు తీసుకొన్నారు. ఈ కీలక బాధ్యతను బీసీసీఐ తనకు అప్పగించడాన్ని గౌరవంగా భావిస్తున్నట్లు ద్రావిడ్ ప్రకటించారు. గత మూడేళ్లుగా రవిశాస్త్రి మార్గనిర్దేశంలో భారతజట్టు సాధించిన అపూర్వ విజయాల పరంపరను తానూ కొనసాగించగలనన్న నమ్మకం తనకు ఉందని, రానున్న ప్రపంచకప్ టోర్నీలలో భారతజట్టును విజేతగా నిలపడానికి తనవంతుగా కృషిచేస్తానని ధీమాగా చెబుతున్నారు. క్రికెటర్లు, సెలెక్టర్లు, నహాయక సిబ్బందితో కలిసి పనిచేయటం ద్వారా అత్యుత్తమ ఫలితాలు సాధించడమే తన లక్ష్యమని ప్రకటించారు.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

కంగారూల కల నిజమాయెగా!

ఆధునిక క్రికెట్ కు మరో పేరు ఆస్ట్రేలియా. వన్డే క్రికెట్ చరిత్రలో ఐదుసార్లు విశ్వవిజేత. అయితే ధామ్ ధామ్ టీ-20 క్రికెట్లో మాత్రం ప్రపంచ టైటిల్ నెగ్గటానికి 14 సంవత్సరాల పాటు నిరీక్షించాల్సి వచ్చింది. సింధుశాఖ దేశాలు వేదికగా జరిగిన 2021 టీ-20 ప్రపంచకప్ సమరంలో ఆరోన్ పించ్ నాయకత్వంలోని ఆస్ట్రేలియా జట్టు అందరి అంచనాలు తలకిందులు చేసి విజేతగా నిలిచింది. ఏమాత్రం అంచనాలు లేకుండా బరిలోకి దిగిన కంగారూ జట్టు హేమాహేమీ జట్టున్న గ్రూప్-ఏ లీగ్ లో ఇంగ్లండ్, శ్రీలంక, వెస్ట్ ఇండీస్, దక్షిణాఫ్రికా, బంగ్లాదేశ్ ల నుంచి గట్టిపోటీ ఎదుర్కొని గ్రూప్ రన్నరప్ హోదాలో సెమీ ఫైనల్స్ కు అర్హత సంపాదించింది. అంతేకాదు, కీలక నాకౌట్ పోరులో మాజీ చాంపియన్, హాట్ ఫేవరెట్ పాకిస్తాన్ పై సంచలన విజయం సాధించడం ద్వారా ఫైనల్లో అడుగుపెట్టింది. ఏకపక్షంగా సాగిన టైటిల్ సమరంలో చిరకాల ప్రత్యర్థి న్యూజిలాండ్ ను అలవోకగా ఓడించడం ద్వారా విజేతగా నిలిచింది. ఈ అసాధారణ విజయంతో అంతర్జాతీయ క్రికెట్లోని ఉత్తమజట్లలో ఒకటిగా తన ఉనికిని కాపాడుకోగలిగింది.

భారత జాతీయత

ప్రజాస్వామ్యం, జాతి - రాజ్యం వంటి భావనలకు మూలం ఆధ్యాత్మికత. జాతి- రాజ్యం అనేది పౌరులందరిలో ఉన్న సమానమైన గుణాన్ని లేదా సంబంధాన్ని రాజకీయాలతో జత చేయడం, రాజకీయ కార్యకలాపాలకు జాతిని ఆధారంగా చేసుకోవడం.

దేశం పట్ల నిష్ఠ లేనివారికి ప్రపంచం పట్ల కూడా విధేయత ఉండదని ఒక ప్రముఖుడు చెపుతుండగా ఇటీవల విన్నాను. ఆయన దేశ వ్యతిరేకంగా మాట్లాడే వామపక్షవాదులను దృష్టిలో పెట్టుకుని అలా అన్నాడు. ఆధునిక అంతర్జాతీయ వాదాన్ని బాగా వంట పట్టించుకున్నవారు మాత్రం ఆయన వాదనతో ఏకీభవించకపోవచ్చును. ఆయన మాటలకు ప్రత్యక్ష ఉదాహరణ నేటి అఫ్గానిస్తాన్. తాలిబాన్ సానుభూతిపరులందరూ సహజంగానే అక్కడి ప్రభుత్వం పట్ల విధేయత ప్రకటిస్తారు. కానీ అలా తాలిబాన్ ప్రభుత్వాన్ని అంగీకరించడమంటే ప్రాథమిక మానవహక్కులు, ప్రాపంచిక విలువలను, న్యాయబద్ధమైన, స్వేచ్ఛాయుత ప్రపంచాన్ని వ్యతిరేకించడమే అవుతుంది. నిజానికి భారత జాతీయవాదం ఎంతో మెరుగైనది, శ్రేష్టమైనది. అందుకని అది జాతీయవాదపు సరైన ధోరణి అవుతుంది. అది ఆధ్యాత్మిక జాతీయవాదం. అంటే దీని పునాది, మూలం ఆధ్యాత్మిక సత్యం.

భారతీయ నాగరికతలో మొదటి నుంచి రాజకీయ అధికారంలో ఏకేంద్రీకరణ కనిపిస్తుంది. మొదట నగరాలు (మొహోంజదారో, హరప్పా), తరువాత రాజ్యాలు (రాష్ట్రకూటులు, గుర్జర ప్రతిహారులు, చోళులు), ఆ తరువాత దేశాలు (నేపాల్, భారత్ రెండు వేరువేరు దేశాలు అయినప్పటికీ ఒకే భారతీయ సాంస్కృతిక వారసత్వానికి చెందినవి) వంటివి ఒకే సాంస్కృతిక విలువలను కలిగిఉన్నాయి. ఈ విషయాన్ని దృష్టిలో పెట్టుకునే రాష్ట్రీయ స్వయంసేవక సంఘ దక్షిణాసియా, ఆగ్నేయాసియాల్లో విస్తరించిన సాంస్కృతిక(ఆ సంస్కృతి పేరు హిందూ. ఇది మతాన్నికాక నాగరికతనే సూచిస్తుంది) జాతీయ వాదాన్ని గురించి మాట్లాడుతుంది. సుదూర దేశాల్లో కూడా ఒకే సాంస్కృతిక విలువలు కనిపించినా వాటి ఆచరణలో కొన్ని తేడాలు మాత్రం ఉన్నాయి. థాయిలాండ్, కంబోడియాల్లో కనిపించే భారతీయ

నాగరికతా విలువలు భారత్, పాకిస్తాన్లోని వాటికి భిన్నంగా ఉంటాయి. ఉదాహరణకు, థాయిలాండ్లో కనిపించే థెరవాద బౌద్ధం పరబ్రహ్మం లేదా అంతిమ సత్యానికి ఎలాంటి ఆకారం, రూపం లేదని చెబుతుంది. శూన్యవాదం ఆధారంగా కేవలం ధ్యానం, చింతన ద్వారా మాత్రమే పరబ్రహ్మాన్ని గురించి తెలుసుకోవాలని చెబుతుంది. కానీ భారత్లో ఇందుకు భిన్నంగా సాకార, సగుణ బ్రహ్మాన్ని గురించి చెప్పడం, విగ్రహారాధన కనిపిస్తుంది.

మనల్ని కలుపుతున్నది ఏది?

ప్రజలందరిలో ఉండే సామాన్య తత్వం, ధోరణి అందరినీ కలిపి ఉంచుతుంది. దీనికి దూరంగా ఎవరు పోలేరు. ఆ తత్వం ధోరణి, యుగధర్మం (ఆ కాలానికి చెందిన సామాజిక-సాంస్కృతిక వ్యవస్థ), స్వధర్మం (వికాసక్రమంలో వ్యక్తి ఉన్న, ప్రధానంగా ఆధ్యాత్మికంగా, స్థానం, స్థాయి), నేటి ప్రపంచంలో ప్రపంచీకరణ-జాతీయవాదం, ప్రాచీనవాదం - ఆధునికవాదం, సంపన్నులు - సాధారణ ప్రజానీకం.. ఇలా ద్వంద్వాలు ఎక్కువయ్యాయి. అయితే ఈ భావనల మధ్య పరస్పర సంబంధం ఏదైనా ఉందా? అనలు ఈ ద్వంద్వ భావనలు ఇప్పుడు అవసరమా అనే ముఖ్యమైన ప్రశ్న ఉదయిస్తుంది. దీనికి సమాధానం తెలుసుకోవాలంటే ఆధునిక భౌగోళిక రాజకీయాల ఆధ్యాత్మిక పార్శ్వాన్ని పరిశీలించాలి. దురదృష్టవశాత్తు నేడు రాజకీయాలలో ఆధ్యాత్మికత, జాతీయవాదం అంటే అర్థంలేని ప్రజాకర్షక విధానం, మతపరమైన పిడివాదంగా మారిపోయాయి. నిజానికి ఆధ్యాత్మికత ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ, రాజ్యపు పునాది. పౌరులందరిలో సామాన్య లక్షణాలు, లేదా గుణాలను రాజకీయాలకు మధ్య సంబంధం ఉందనే ఆలోచనే జాతి-రాజ్య భావనకు మూలం. యూరప్లో 18వ శతాబ్దపు పునరుజ్జీవన కాలంలో జీన్ జాక్వెస్ రూసో ఈ పౌర మత సూత్రాన్ని ప్రతిపాదించాడు.

జాతి వర్ణంలో పారమార్థికత

జాతి వర్ణన ఎలా చేసినా అది పారమార్థికంగా

ఉంటుందన్నది మాత్రం నిజం. వ్యక్తుల మధ్య ఉండే పారమార్థిక సంబంధమే దానికి ఆధారం. సామాజిక, రాజకీయ నేపథ్యంలో చారిత్రక, సాంస్కృతిక కల్పనలే ఇందుకు మూలమని అమెరికా రచయిత గోరే విడల్ తన 'No myth, no nation' అనే పుస్తకంలో అంటారు. (Gore Vidal. At Home: Essays 1982-1988. Knopf Doubleday Publishing Group. 2018)

నేడు రాజకీయాలలో ఒక శూన్యం కనిపిస్తోంది. దానిని విడేజీ రాజకీయ శక్తులు తమ ప్రయోజనం కోసం ఉపయోగించుకోవాలని ప్రయత్నిస్తున్నాయి. ప్రతీకలు, గుర్తుల ద్వారా తమ ప్రయోజనాలను సాధించుకోవాలని చూస్తున్నాయి. ప్రతీకల గురించి తత్వవేత్త పాల్ టీబిచ్ ఇలా అంటారు - 'మనిషి అంతిమ లక్ష్యాన్ని ప్రతీకాత్మక భాష ద్వారా మాత్రమే ప్రకటించగలం.'

రాజకీయ రంగంలో అనేకమంది పారమార్థిక అంశాలను ఉపయోగించడం చూస్తే ప్రజలు రాజకీయాలు మరింత అర్థవంతంగా ఉండాలని కోరుకుంటున్నారని అర్థమవుతుంది. ఆధునిక కాలంలో అనేక దేశాలు ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ వైపు మొగ్గుచూపుతున్నాయి. ఈ వ్యవస్థ ద్వారా స్థిరమైన అభివృద్ధిని సాధించాలన్నది లక్ష్యం. వివిధ సిద్ధాంతాల వల్ల అటువంటి లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి తగిన అవకాశాలు, మార్గాలు లభిస్తాయి. తరతరాలుగా, శతాబ్దాలుగా భారత్ ఈ పారమార్థికతను అనుసరిస్తూ వచ్చింది. జీవిత సత్యం, సామాజిక, సాంస్కృతిక అంశాలలోని సత్యం అనేవి దృష్టిలో పెట్టుకుని విభిన్న మార్గాలు, సిద్ధాంతాలను అంచనా వేసుకోవాలి.

భారత్ అంటే ఏమిటి?

రాజకీయ భావనల గురించి అనేకమంది ప్రముఖులు తమ అభిప్రాయాలను వెల్లడించారు. ఇవే శతాబ్దాల బానిసత్వం నుంచి స్వేచ్ఛ దిశగా ప్రజలు నడవడానికి కారణమయ్యాయి. భారత స్వాతంత్ర్యంతో మానవాళి మనుగడ ముడిపడి ఉందని శ్రీఅరవిందులు భావించారు. భారత్లోని ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం మానవాళికంతటికీ ఎంతో అవసరమని ఆయన భావించారు. వందేమాతరం పత్రిక సంపాదకీయంలో ఆయన ఇలా వ్రాసారు -

'ప్రపంచం కోసం భారత్ జీవించి ఉండాలి. అందుకోసమే స్వరాజ్యాన్ని సాధించాలి. సంచలితమైన రాజకీయ, ప్రాపంచిక ప్రయోజనాల కోసం కాకుండా మానవాళికి ఆధ్యాత్మికంగా, మేధోపరంగా మేలు చేయగలిగిన స్వేచ్ఛాయుత ప్రజానీకం కలిగిన దేశంగా

రాజకీయ రంగంలో అనేకమంది పారమార్థిక అంశాలను ఉపయోగించడం చూస్తే ప్రజలు రాజకీయాలు మరింత అర్థవంతంగా ఉండాలని కోరుకుంటున్నారని అర్థమవుతుంది. ఆధునిక కాలంలో అనేక దేశాలు ప్రజాస్వామ్య వ్యవస్థ వైపు మొగ్గుచూపుతున్నాయి. ఈ వ్యవస్థ ద్వారా స్థిరమైన అభివృద్ధిని సాధించాలన్నది లక్ష్యం. వివిధ సిద్ధాంతాల వల్ల అటువంటి లక్ష్యాన్ని సాధించడానికి తగిన అవకాశాలు, మార్గాలు లభిస్తాయి.

ఆధ్యాత్మికత

మనుగడ సాగించాలి.” (Collected Works of Sri Aurobindo, Vol. 6, p. 573)

భారత్ ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానానికి కేంద్రమని, అంధకార, అజ్ఞాన శక్తులు ఇక్కడ పరాజితమవుతాయని అరవిందులు విశ్వసించారు. భారతీయ ఆధ్యాత్మిక, తత్వవేత్తలంతా శరీరాన్ని దాటి ఆత్మను పరిశీలించారు. దానినే బ్రహ్మము అన్నారు. అది శాశ్వతమైనది, సర్వత్ర ఉన్నది. ఈ జ్ఞానదృష్టితో

సంవత్సరాల ఆ జాతి అనుభవం, సమకూర్చుకున్న జ్ఞానం ఆధారంగా ఉంటాయి. ఇవి ఇతర జాతులకు భిన్నంగా మనల్ని నిలబెడతాయి. మనం వస్తాము, పోతాము. కానీ ఈ మాతృభూమి వేలాది సంవత్సరాలు ఉంటుంది, మనుగడ సాగిస్తుంది. (collected Works of Sri Aurobindo, Vol. 8, PP. 152- 153)

శ్రీఅరవిందులు చెప్పిన జాతీయవాదానికి ఆధ్యాత్మిక లక్ష్యం ఉంది. అపారమైన, విస్తృతమైన సామాజిక, సాంస్కృతిక, ఆధ్యాత్మిక జ్ఞానం వలన ఈ దేశం మానవాళి ఎదుర్కొనే సమస్యలకు పరిష్కారం చూపగలదు.

రవీంద్రనాథ్ టాగూర్ కూడా జాతీయవాదాన్ని

సామ్రాజ్యం ఆధారంగా ప్రపంచాన్ని ఆధ్యాత్మికంగా సమైక్యం చేయడానికి వీలు కలిగించేదే జాతీయవాదం అని ఆయన చెప్పారు. నిస్వార్థమైన సేవ ద్వారా రాజకీయ, ఆధ్యాత్మిక మోక్షం సాధించడానికి అవకాశం కలిగించే వ్యవస్థ కర్తయోగమని అన్నారు. ప్రతి జాతి ఒక జీవనసూత్రాన్ని, సారాంశాన్ని ప్రతిఫలిస్తుందని, ఆధ్యాత్మికతలోనే జాతి బలం ఉందని ఆయన పేర్కొన్నారు.

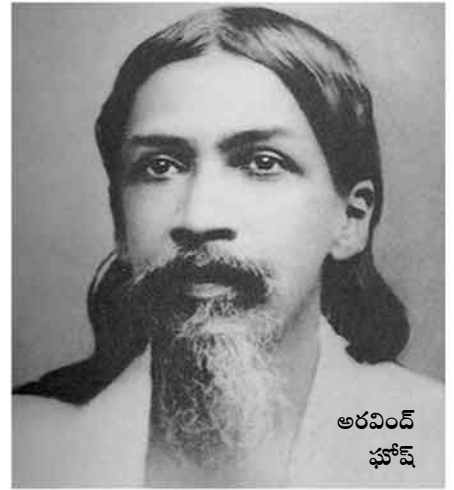
‘ప్రతి జాతికి ఒక లక్ష్యం, అది ప్రపంచానికి ఇచ్చే సందేశం ఉంటాయి. మిగిలినవన్నీ ముఖ్యం కాదు. భారత దేశపు సారాంశం మతం.’ (Swami Vivekananda, The Complete Works of Swami Vivekananda. p.2173, Manonmani

వివేకానంద

రవీంద్రనాథ్ టాగూర్

అరవింద్ ఘోష్

వ్యక్తుల మధ్య సామాన్య ధర్మం ఏమిటన్నది అరవిందులు మొదలైనవారు గుర్తించి, చెప్పారు. ఆ తత్వమే ప్రపంచమంతటా ఉందని కూడా చెప్పారు. ఈ సత్యన్నే ‘అహం బ్రహ్మాస్మి’ అనే మహావాక్యం చక్కగా చెపుతుంది. అహం బ్రహ్మాస్మి అంటే అంతటా ఉన్న మూల తత్వపు విస్తృత రూపమే నేను. (బృహదారణ్యక ఉపనిషత్తు, 1. 4. 10, యజుర్వేదం)

దీనినే ఒక జాతి, దేశానికి అన్వయిస్తే ఒక వ్యక్తి సత్యస్వరూపం ఏదో ఒక జాతి, దేశానిది కూడా అదే స్వరూపం అని అర్థమవుతుంది. మనలోని అంతరాత్మలను జాతి ఆత్మతో జోడించారు శ్రీఅరవిందులు. అందుకు తైత్తిరీయ ఉపనిషత్లో పేర్కొన్న పంచకోశ భావనను ఉపయోగించారు.

భూమి అనేది ఒక జాతికి అన్నమయకోశం లేదా భౌతిక శరీరం; ఆ భూభాగంలో నివసించే ప్రజానీకం ప్రాణమయకోశం. ఈ భౌతిక శరీరం లోపల మరింత సంక్లిష్టమైన శరీరం ఉంటుంది. అది మన ఆలోచనలు, సాహిత్యం, తత్వజ్ఞానం, మేధస్సు, భావాత్మక కార్యకలాపాలు, ఆశలు, ఆనందాలు, నాగరికత, సంస్కృతి. ఇవన్నీ జాతి సూక్ష్మశరీరం అవుతాయి. ఈ సూక్ష్మ కార్యకలాపాలు వేలాది

గురించి విస్తృతంగా రాశారు. మానవుడిగా ఉండడం అంటే ఏమిటి? అన్న విషయం ఆధారంగా ఆయన జాతీయవాదాన్ని నిర్వచించారు. జాతీయవాదం అనే పదం పెట్టుబడిదారీ విధానం, పారిశ్రామికీకరణ నుండి పుట్టినదని, అది భిన్నత్వం, స్వావలంబన మొదలైన భారతీయ భావనలకు పూర్తి విరుద్ధమని ఆయన భావించారు.

రాజకీయాలను, ఆర్థికవాదంతో ముడిపెట్టే పాశ్చాత్య ‘రాజకీయ నాగరికత’ మూలంగా సమస్యలు ఉత్పన్నమయ్యాయని టాగూర్ అన్నారు. దీనికి భిన్నంగా భారతీయ నాగరికతలో వివిధ సమూహాలు స్వయం నియంత్రణతో తమ కార్యకలాపాలు సాగించాయని ఆయన భావించారు. యూరప్ లోని తీవ్రమైన జాతీయవాదం 20వ శతాబ్దంలో విపరీతమైన నిరంకుశ ధోరణికి, అణచివేతకు కారణమైందని ఆయన భావించారు.

ఇక స్వామి వివేకానంద చెప్పిన జాతీయవాదం భారతీయ నాగరికతలోని ముఖ్యమైన రెండు భావనలు, విశ్వ భావన, మానవతావాదంపై ఆధార పడింది. వ్యక్తి తన మౌలిక తత్వాన్ని ప్రకటించడానికి అవసరమైన స్వేచ్ఛ, సమానత్వంతోపాటు ఆధ్యాత్మిక

Publishers, 2015)

స్వాలంబన, ధైర్యం, బలం, నిరంతర ప్రయత్నం, దేశభక్తి చాలా అవసరమని ఆయన దేశ ప్రజలకు ఉద్ఘోషించారు. స్వేచ్ఛ, సమానత్వ భావనలను ఆయన భారత సంప్రదాయ వేదాంతానికి జోడించారు. ముఖ్యంగా వీటిని ఆధ్వేత సిద్ధాంతం బాగా చెప్పిందని అన్నారు.

సర్వ ప్రాణులు-చిన్నవైన, పెద్దవైనా, ఆ భగవంతుని స్వరూపమే, ప్రకటికరణలోనే భేదం.

ముగింపు

ధర్మాన్ని సామాజిక, రాజకీయ రంగాలలో అన్వయించడమే ముఖ్యమని ప్రాచీనకాలం నుండి భారత్ కు చెందిన మహాపురుషులందరూ చెప్పిన విషయం. ఇలా చేయాలంటే ముందుగా మన దేశం ఎందుకు ఉందో, దాని అంతిమ లక్ష్యం ఏమిటో తెలుసుకోవాలి. జాతి, కుల, ప్రాంత, భాషాభేదాలకు అతీతంగా అందరినీ కలిపి ఉంచుతున్న సత్యాన్ని గుర్తించి, తెలుసుకోవాలి. అదే ఆధ్యాత్మిక జాతీయ వాదం. అదే భారత్ కు ఆధారం.

‘ఆర్గనైజర్’ నుంచి
- అను: కేశవనాథ్

తెలుసుకుందాం

అక్కపెల్లి రాజరాజేశ్వరస్వామి ఆలయం

తెలంగాణలోని జగిత్యాల జిల్లా, ధర్మపురి మండలంలో ఈ ఆలయం కొలుపుదీరింది. క్రీ.శ. 15వ శతాబ్దంలో దీనిని అక్కపెల్లి అనే వ్యక్తి పునర్నిర్మించారు. అప్పటినుంచి అక్కపెల్లి రాజరాజేశ్వరస్వామి ఆలయంగా పిలుస్తున్నారు. కొంతకాలం తరువాత ఆలయంలో శివలింగం (సాలగ్రామ) రూపంలోని రాజరాజేశ్వరస్వామిని ప్రతిష్ఠించారు. మహాశివరాత్రి సందర్భంగా స్వామివారికి ప్రత్యేక పూజలు నిర్వహిస్తారు. ఉమ్మడి కరీంనగర్, ఆదిలాబాద్ జిల్లాల నుంచి ఎల్లబండ్లు, ఇతర వాహనాల్లో భక్తులు వస్తారు.

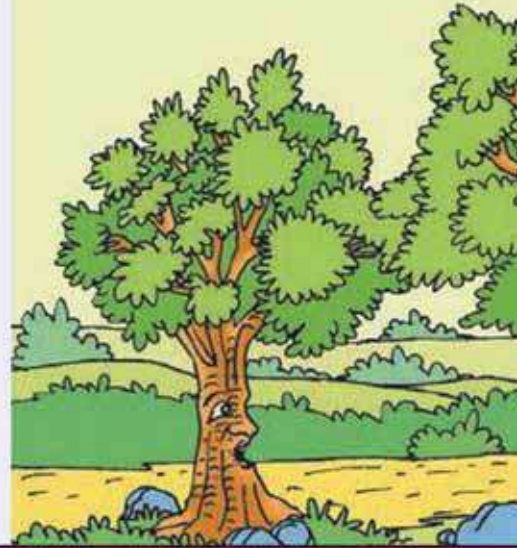

కథ

గర్వభంగం

ఒక అడవిలో రెండు వేపచెట్లు ఉండేవి. ఒకటిమోహ విశాలమైన కొమ్మలతో ఎంతో పెద్దదిగా ఉండేది. మరొకటి బుజ్జిబుజ్జి కొమ్మలతో చిన్నదిగా ఉండేది. పెద్ద వేపచెట్టుకు తాను పెద్దగా ఉన్నానని గర్వం వచ్చింది. అందుకే ఎవరిని దగ్గరకు రానిచ్చేది కాదు. పక్షులు గూడు కట్టు కోవడానికి వస్తే కొమ్మలను బలంగా ఊపి, వాటిని భయపెట్టి వెళ్లగొట్టేది. తన నీడలో జంతువులను కూడా నిలవనిచ్చేది కాదు. చిన్న వేపచెట్టు అలా కాదు. అందరికీ

ఆశ్రయం ఇచ్చేది. దాని కొమ్మల్లో పక్షులు గూళ్లు కట్టుకున్నాయి. తేనెటీగలు తేనెతుట్టెను పెట్టాయి. ఎండగా ఉన్నప్పుడు ఎన్నో జంతువులు ఆ చెట్టు నీడలో సేదతీరేవి. ఒకరోజు కొంతమంది వడ్రంగులు కలవ కోసం ఆ అడవికి వచ్చారు. పక్కపక్కనే ఉన్న రెండు చెట్లనూ పరిశీలించడం మొదలుపెట్టారు. ముందుగా చిన్న చెట్టు దగ్గరకు వెళ్లారు. పక్షుల గూళ్లలోంచి బుజ్జి పక్షుల కిలకిలలు విన్నారు. కొమ్మల మీద ఆడుకుంటున్న ఉడుతలను, చెట్టు చుట్టూ

పద్యం

సరివారిలోన నేర్పున
దిరిగెడు వారలకుగాక తెరవాటులలో
నరయుచు మెలగెడి వారికి
బరువేటికి గీడె యనుభవంబు కుమారా!

భావం : ఓ కుమారా! తనతో సమానమైన వారితో నేర్పున నడుచుకొనిన గౌరవము, కీర్తి లభించును. అంతేకాక దుష్టులతోనూ, దొంగలతోనూ స్నేహం చేసిన యెడల గౌరవము చెడి కీడు జరుగును.

శ్లోకం

కర్తా కారయితా చైవ
ప్రేరకో హ్యనుమోదకః
సకృత్ దుష్కృతే చైవ
చత్వారః సమభాగినః

భావం : ఏ పుణ్యకార్యంలోనైనా, పాప కార్యంలోనైనా - చేసేవాడు, చేయించేవాడు, చేయమని ప్రోత్సహించేవాడు, ఆమోదించేవాడు - ఈ నలుగురు తలో పావుభాగం ఫలాన్ని పంచుకొంటారు.

జ త ప ర చం డి

ఇక్కడున్న పదాలకు పక్కనున్న పదాల్లో ఏవి సరిపోతాయో కనుక్కోండి.

సత్తువ	విద్య
విద్దె	శక్తి
వన్నె	యువతి
ఉవిద	భూమి
బువి	వర్ణము

‘గృహా-గృహ ‘ఋగ్-ఋగ్-ఋగ్ ‘ఋగ్-ఋగ్
‘ఋగ్-ఋగ్ ‘ఋగ్-ఋగ్: ఋగ్-ఋగ్

భారత స్వాతంత్ర్య సమరయోధులు

డా. కె.ఎల్.
నరసింహారావు

[ప్రముఖ స్వాతంత్ర్య ఉద్యమకారుడు. 1900లో జన్మించారు. సహాయ నిరాకరణోద్యమంలో చురుగ్గా పాల్గొన్నారు. బ్రిటిష్ పాలనకు వ్యతిరేకంగా నాటకాలు నిర్వహించారు. ఉప్పుసత్యాగ్రహంలో పాల్గొని రెండు సంవత్సరాలు జైలుశిక్ష అనుభవించారు. పేద ప్రజలకు ఉచితంగా వైద్య సహాయాన్ని అందించాలని నిధులు వసూలుచేశారు. నరసింహారావు భార్య కాశీభట్ట వేంకట రమణమ్మ కూడా స్వాతంత్ర్య సంగ్రామంలో పాల్గొని జైలు శిక్ష అనుభవించారు.

జనరల్ నైజ్

1. మయన్మార్ దేశ కనస్?
2. ఇటీవల జరిగిన హుజూరాబాద్ ఉపఎన్నికలో ఏ పార్టీ విజయం సాధించింది?
3. మనదేశంలో విద్యాహక్కు చట్టం ఎప్పుడు అమలులోకి వచ్చింది?

1. కొత్త, 2. 2010, 3. బిజెపి
సమాధానాలు: 1. I, 2. బిజెపి, 3. 1986

మెదడుకు మేత

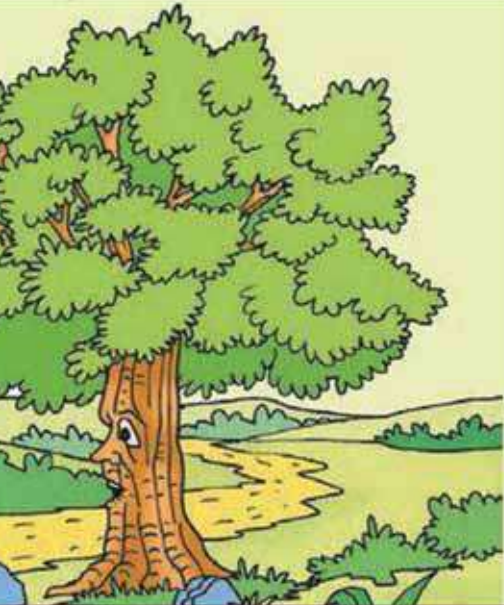
తండ్రి గర గర, తల్లి
పీచు పీచు, బిడ్డలు
నవరత్నాలు, మనవలు
బొమ్మరాళ్లు?

జ్ఞానరసదాస: 2010

మంచిమాట

ఒక గమ్యమంటూ
లేనివారికి ఏ వెలుగు
దారిచూపలేదు..

గెంతులు వేస్తున్న కుందేళ్లను చూశారు.
వద్రంగులకు అక్కడి వాతావరణం ఎంతో
సందడిగా పండుగలా అనిపించింది.
దానితో వారికి ఆ చిన్న చెట్టును కొట్టడానికి
మనసు రాలేదు.

అక్కడినుంచి పెద్దచెట్టు దగ్గరకు
వెళ్లారు. పెద్ద పెద్ద కొమ్మలతో విస్తరించి
ఉన్న ఆ చెట్టు దగ్గర ఇతర జీవుల జాడ
కనిపించలేదు. వద్రంగులు ఒక్క క్షణం
కూడా ఆలోచించకుండా పెద్దచెట్టును
గొడ్డళ్లతో నరికి కలపను తీసుకువెళ్లారు.
అహంకారంతో ఎవ్వరినీ దగ్గరకు
రానీయకపోవడం వల్లే పెద్ద చెట్టుకు
తగినశాస్తి జరిగింది. ★

విందు.. వినోదం... పెండ్లి.. పేరంటం...
అన్నింటా మీ నేస్తం.

క్రేన్

వక్క పలుకులు

వీటికి సాటి మరేవి లేవు

www.craneindia.net

శ్రీరధ సుబ్బారావు మరియు శ్రీమతి గ్రంథి లక్ష్మీవరసమ్మ

ఇప్పుడు మీ కోసం
సరికొత్త ప్యాకింగ్లో
సరికొత్త రుచులతో

సింహంభట్ల సుబ్బారావు

6300674054

మేషం : అశ్విని, భరణి, కృత్తిక 1వ పాదం

ఆదాయం విషయంలో ఇబ్బంది తప్పదు. కార్యక్రమాలు ముందుకు సాగవు. ఆలోచనలు కలసిరావు. కుటుంబసభ్యులతో అకారణంగా వివాదాలు నెలకొంటాయి. ఆరోగ్యం కొంత చికాకు పరుస్తుంది. నిరుద్యోగులకు నిరాశ. ఆలయాలు సందర్శిస్తారు. వ్యాపారులకు స్వల్ప లాభాలు. ఉద్యోగులకు బాధ్యతలు పెరుగుతాయి. 25,26 తేదీల్లో శుభవార్తలు. వాహనయోగం. శివాష్టకం పఠించండి.

మృషభం : కృత్తిక 2,3,4 పాదాలు, రోహిణి, మృగశిర 1,2 పాదాలు

సమాజంలో గౌరవమర్యాదలు పొందుతారు. స్థిరాస్తి వివాదాల పరిష్కారం. వాహనాలు కొంటారు. వ్యాపారులకు ఊహించని లాభాలు. ఉద్యోగులకు హెచ్చుదానం పెరిగే అవకాశాలు. కళాకారులు అవకాశాలు కొన్ని తిరిగి పొందుతారు. పారిశ్రామిక వేత్తలు, వైద్యుల సేవలు విస్తృతమవుతాయి. 24,25 తేదీల్లో శారీరక రుగ్మతలు. సోదరులతో విభేదాలు. దేవస్మితాలు పఠించండి.

మిథునం : మృగశిర 3, 4 పాదాలు, ఆర్ధ, పునర్వసు 1, 2, 3 పాదాలు

కొత్త విషయాలు తెలుస్తాయి. మీ అభిప్రాయాలు కుటుంబసభ్యులు గౌరవిస్తారు. ఆదాయం గతంతో పోలిస్తే మెరుగుపడుతుంది. కార్యక్రమాలు సాఫీగా సాగుతాయి. దేవాలయాలు సందర్శిస్తారు. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు ఉన్నతపోస్టులు దక్కుతాయి. రాజకీయవేత్తలకు సంతోషకరమైన సమాచారం. 23,24 తేదీల్లో వృధా ఖర్చులు. మానసిక ఆందోళన. స్వల్ప అనారోగ్యం. ఆదిత్య హృదయం పఠించండి.

కర్కాటకం : పునర్వసు 4వ పాదం, పుష్యమి, ఆశ్లేష

ప్రారంభంలో కొద్దిపాటి చికాకులు. కార్యక్రమాలలో జాప్యం. ఆర్థికపరమైన సమస్యలు తీరతాయి. వాహనయోగం. వ్యాపారులకు చికాకులు తొలగుతాయి. ఉద్యోగులకు ఊరట కలిగించే సమాచారం. పారిశ్రామికవేత్తలకు విదేశీ పర్యటనలు. వైద్యులు, సాంకేతిక వర్గాల యత్నాలు సఫలం. 22,23 తేదీల్లో శ్రమ తప్ప ఫలితం ఉండదు. బంధువులతో విభేదాలు. సుబ్రహ్మణ్యాష్టకం పఠించండి.

సింహం : మఖ, పుబ్బ, ఉత్తర 1వ పాదం

కార్యక్రమాలలో విజయం. రావలసిన డబ్బు అంది అవసరాలు తీరతాయి. చిన్ననాటి స్నేహితులతో ఉత్సాహంగా గడుపుతారు. ఇళ్లు, వాహనాలు కొంటారు. వ్యాపారులకు ఊహించని పెట్టుబడులు అందుతాయి. ఉద్యోగులకు ఉన్నతస్థితి. కళాకారులకు నూతనోత్సాహం. వైద్యులు, రచయితలకు శుభ వార్తలు. 24,25 తేదీల్లో వృధా ఖర్చులు. కుటుంబంలో ఒత్తిడులు. గణేశాష్టకం పఠించండి.

కన్య : ఉత్తర 2, 3, 4 పాదాలు, హస్త, చిత్త 1,2 పాదాలు

అప్పులు తీరతాయి. కార్యక్రమాలు అనుకున్న విధంగా సాగుతాయి. ఆస్తి వివాదాలు తీరి ఉపశమనం లభిస్తుంది. నిరుద్యోగులకు శుభవార్తలు. వ్యాపారులకు భాగస్వాములతో ఒప్పందాలు. ఉద్యోగులకు సంతోషకరమైన సమాచారం. రాజకీయవేత్తలకు ఆహ్వానాలు. క్రీడాకారులు, పరిశోధకులకు నూతనోత్సాహం. 22,23 తేదీల్లో వృధా ఖర్చులు. కుటుంబంలో చికాకులు. కనకధారాస్తోత్రం పఠించండి.

తుల : చిత్త 3,4 పాదాలు, స్వాతి, విశాఖ 1,2,3 పాదాలు

ఎటువంటి సమస్యనైనా పరిష్కరించుకుంటారు. ఆత్మవిశ్వాసం పెరుగుతుంది. కార్యక్రమాలు సకాలంలో పూర్తిచేస్తారు. కుటుంబంలో శుభకార్యాల ప్రస్తావన. ఆలోచనలు కార్యరూపం దాల్చుతాయి. భూ, వాహనయోగాలు. వ్యాపారులకు లాభాలు. ఉద్యోగులకు చిక్కులు తొలగుతాయి. 23,24 తేదీల్లో అనుకోని ఖర్చులు. ఆరోగ్యంపై శ్రద్ధ వహించండి. మానసిక అశాంతి. నవగ్రహస్తోత్రాలు పఠించండి.

వృశ్చికం : విశాఖ 4వ పాదం, అనూరాధ, జ్యేష్ఠ

ఆదాయం అంతగా కనిపించక డీలాపడతారు. తరచూ ప్రయాణాలు సంభవం. ఆరోగ్యంపై శ్రద్ధ వహించండి. ఉద్యోగ ప్రయత్నాలు ముందుకు సాగవు. ఆలోచనలు స్థిరంగా ఉండవు. నిర్ణయాలలో తొందరపాటు వద్దు. వ్యాపారులు ఆచితూచి ముందుకు సాగడం ఉత్తమం. ఉద్యోగులకు మార్పులు అనివార్యం. 26,27 తేదీల్లో శుభవార్తలు. వాహనయోగం. స్థిరాస్తి వృద్ధి. గణేశాష్టకం పఠించండి.

ధనుస్సు : మూల, పూర్వాషాఢ, ఉత్తరాషాఢ 1వ పాదం

ఆదనపు రాబడి దక్కి ఉత్సాహంగా గడుపుతారు.

మకరం : ఉత్తరాషాఢ 2,3,4 పాదాలు, శ్రవణం, ధనిష్ఠ 1, 2 పాదాలు

కొన్ని సమస్యలను ఆత్మవిశ్వాసం, పట్టుదలతో అధిగమించి ముందుకు సాగుతారు. విద్యార్థుల సత్తా చాటుకుంటారు. భూలాభాలు కలగవచ్చు. ఉద్యోగులకు విధుల్లో చిక్కులు తొలగుతాయి. రాజకీయ వేత్తలకు అనుకూల పరిస్థితులు. రచయితలు, క్రీడాకారులకు ఊహించని పురస్కారాలు రావచ్చు. 27, 28 తేదీలలో మానసిక అశాంతి. ఆరోగ్య సమస్యలు. ప్రయాణాలు. ఆంజనేయ దండకం పఠించండి.

కుంభం : ధనిష్ఠ 3,4 పాదాలు, శతభిషం, పూర్వాభాద్ర 1,2,3 పాదాలు

కొన్ని కార్యక్రమాలు నెమ్మదించినా పూర్తి కాగలవు. ఆర్థిక విషయాలు సంతృప్తికరంగా ఉంటాయి. వాహనయోగం. చర్చలు సఫలమవుతాయి. వ్యాపారులకు పెట్టుబడులు అందుతాయి. ఉద్యోగులకు విధుల్లో గుర్తింపు రాగలదు. కళాకారులకు అంచనాలు నిజం కాగలవు. 22,23 తేదీల్లో వృధా ఖర్చులు. స్నేహితులతో వివాదాలు. అనారోగ్యం. శివపంచాక్షరి పఠించండి.

మీనం : పూర్వాభాద్ర 4వ పాదం, ఉత్తరాభాద్ర, రేవతి

ముఖ్యమైన పనులు సజావుగా పూర్తి చేస్తారు. ఆత్మీయుల నుంచి శుభవార్తలు అందుతాయి. ఆర్థిక ఇబ్బందులు తొలగుతాయి. పుణ్యక్షేత్రాలు సందర్శిస్తారు. ఉద్యోగులకు విధుల్లో అనుకూల పరిస్థితులు. రాజకీయవేత్తలకు పదవీయోగం. కళాకారులు, పరిశోధకులకు అంచనాలు ఫలిస్తాయి. 25,26 తేదీల్లో శ్రమ తప్పదు. శారీరక రుగ్మతలు. విష్ణుసహస్రనామ పారాయణ చేయండి. ★

ఆధారాలు

అడ్డం

1. పలనాటి బాలచంద్రుని స్నేహితుడు (4)
4. కబీర్, తులసీదాస్ తదితరుల ఆధ్యాత్మిక మార్గం (4)
8. ఆలస్యం (2)
9. భూతల స్వర్గంగా భావింపబడుతున్న విదేశం (4)
11. అరటిపండ్ల గుత్తి (2)
13. అటుగా సంపూర్తి, నిండిపోవుట (2)
14. ఈయనొక మహర్షి, హేతువాది జాబిల్లికి దగ్గరగా ధ్వనిస్తాడు (3)
17. పూజనీయమైన మొక్క (2)
18. పద్య గద్యాత్మక కావ్యరీతి (2)
19. రైతు (2)
22. అటుగా బ్రహ్మచారి, చిత్తరువులు వ్రాయువాడు (2)
23. దుమ్ము వంటిదే (2)
24. మొదటి వలపు అనే! (4)
26. మీరా కాదు, కథల మాస్టారు (2)
29. సూర్యుడు (4)
30. చలన చిత్రములు (4)

నిలువు :

2. ముక్కు పొడుము (2)
3. ఆఖరి సోపానము (4)
5. సమూహము (2)
6. బియ్యము (4)
7. అయిపూ, ఆనవాల్, జాడ (4)
10. వేదవ్యాస పూజాదినం ప్రదోష వేళ దీపాలు వెలిగించే పర్వం (6)
12. నీరు (4)
15. చిన్నప్పటి బంగారు గుడ్డు కథల పక్షి (2)
16. కొవిడ్ నియంత్రణకు అందరూ వేయించుకున్నది (2)
20. నదులకు పన్నెండేళ్లకు ఒకసారి వచ్చేవి (4)
21. ఈ నెల 21న ఈ నదికి ఇరవై నిలువుని ప్రారంభం (4)
25. ప్రియురాలు (3)
27. పార్వతి (2)
28. ధైర్యము, భరోసా, ఆత్మవిశ్వాసం (2)

మా చిరునామా : పదరసం, జాగృతి వారపత్రిక, 3-4-228/4/1, కాచిగూడ, హైదరాబాద్-27

పదరసం-343

	1	2		3		4	5		6
7									
8									
14									
21									
23									
29									

పదరసం - 343

పేరు :

చిరునామా:.....

పిన్ కోడ్ : మొబైల్ :

సమాధానాలను పైగడులలో పూరించి, కత్తిరించి కవర్ పై పదరసం నెం. వేసి 2021 డిసెంబర్ 06 లోగా జాగృతికి పంపండి. నరైన సమాధానాలు రాసిన వారిని విజేతలుగా ప్రకటిస్తాం. ఒకరిని లాటరీ ద్వారా ఎంపికచేసి నగదు బహుమతి అందజేస్తాం. తుది నిర్ణయం జాగృతి యాజమాన్యందే.

పదరసం - 339 సమాధానాలు

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40

విజేతలు: జి.సుధీర్, కె.వి.ఎస్.ఎస్.మూర్తి, డి.అనిత, సి.జి.శంకరరావు, జి.ధరణిజ, బి.ఇందుశేఖర్, టి.వి.నారాయణ-హైదరాబాద్, వి.రామలింగాచారి-యాదగిరిగుట్ట, ఎమ్.విజయలక్ష్మి-కామారెడ్డి, వి.నరస్పతి-కాకినాడ, వి.ఉమామహేశ్వరశర్మ-అనంతపురం, పి.సీతామహాలక్ష్మి-తిరుపతి, సి.హెచ్.జ్యోతి నాగేందరెడ్డి-మేడ్చల్, ఐ.బ్రహ్మాంధ్ర స్వామి-ప్రకాశం, ఎస్.రాజు కర్నూలు.

బహుమతి పొందిన విజేత:

డి.అనిత-హైదరాబాద్.

ఫలించని రాజావికమార్గ ఆరాటం!

కార్తీకేయ హీరోగా పరిచయం అయ్యింది 'ప్రేమతో మీ కార్తీక్' చిత్రంతోనే అయినా 'ఆర్.ఎక్స్. 100'తోనే అతనికి తెలుగు ప్రేక్షకులలో గుర్తింపు లభించింది. కథలో ఉన్న వైవిధ్యం, బోల్డ్‌నెస్ కారణంగా అది ఇతర భాషల్లోనూ లీమేక్ అయ్యింది. దురదృష్టం ఏమంటే ఆ తర్వాత కార్తీకేయ నటించిన 'హిప్పీ, గుణ 369, 90 ఎం.ఎల్., చావు కబురు చల్లగా' చిత్రాలేవీ విజయం సాధించలేదు. చిత్రం ఏమంటే ఓ పక్క హీరోగా నటిస్తూనే మరో పక్క నానీస్ 'గ్యాంగ్ లీడర్'లో కార్తీకేయ ప్రతినిధిగా పాత్ర పోషించాడు. ఆ సినిమా కూడా బాక్సాఫీస్ దగ్గర పరాజయం పాలైంది. అయితే అతని తాజా చిత్రం 'రాజా వికమార్గ' గత చిత్రాలకు కాస్తంత భిన్నంగా ఉందనే చెప్పాలి. గతంలో చిరంజీవి ఇదే పేరుతో ఓ సినిమా చేశారు. అది కూడా మ్యూజికల్ హిట్ అయింది తప్పితే కమర్షియల్‌గా పెద్దంత విజయాన్ని అందుకోలేకపోయింది.

విక్రమ్ (కార్తీకేయ) ఎన్.ఐ.ఎ. ఏజెంట్. మహేంద్ర (భరణి) నేతృత్వంలోని టీమ్‌లో అతను పనిచేస్తుంటాడు. అతి దూకుడు కారణంగా కొంతకాలం సస్పెండ్ అయిన విక్రమ్‌కు అతని బాస్ ఓ కొత్త అస్సైన్‌మెంట్ అప్పగిస్తాడు. దాదాపు 15 సంవత్సరాలు కోమాలో ఉన్న గురు నారాయణ (పశుపతి) అనే నక్సలైట్ తిరిగి స్పృహలోకి వచ్చాక, అక్రమ ఆయుధాలను సరఫరా చేసే ఓ వ్యక్తిని కాంటాక్ట్ చేశాడనే విషయం వారికి తెలుస్తుంది. గతంలో పోలీస్ అధికారిగా ఉండి నక్సలైట్స్‌ను ఏరివేసి, అనంతరం రాజకీయాలలోకి ప్రవేశించి హోం మినిస్టర్ అయిన చక్రవర్తి (సాయికుమార్) ప్రాణాలకు గురు నారాయణ కారణంగా ముప్పు ఉందని ఎన్.ఐ.ఎ. అధికారి మహేంద్ర గుర్తిస్తాడు. దాంతో విక్రమ్‌కు ఆయన్ని కాపాడే బాధ్యతను అప్పగిస్తాడు. ఈ క్రమంలో హోం మినిస్టర్ కూతురు కాంతి (తన్యా రవిచంద్రన్)కు విక్రమ్ దగ్గరవుతాడు. నిజానికి గురు నారాయణ టార్గెట్ హోం మినిస్టర్‌ను హతమార్చడం కాదని, అతన్ని ఓడించడం మాత్రమే అని తెలుసుకుంటాడు. కానీ అప్పటికే జరగాల్సిన దామేజ్ జరిగిపోయి హోం మినిస్టర్ కూతురు కిడ్నాప్‌కు గురౌతుంది. ఆమెను నక్సలైట్ల చెర నుండి విక్రమ్ ఎలా విడిపించాడు? పోలీసులలోనే నక్సలైట్లకు తొత్తుగా ఉన్న వారి నుండి ఎలాంటి ఆటంకాలను ఎదుర్కొన్నాడు? అనేది మిగతా కథ.

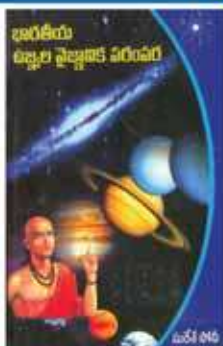
హోం మినిస్టర్ కుమార్తె కిడ్నాప్, నక్సలైట్ల దురాగతాల నేపథ్యంలో ఇప్పటికే చాలా సినిమాలు వచ్చాయి. ఇది కూడా ఆ కోవకు చెందిందే. అయితే నక్సలైట్‌గా ఉంటూ ఉద్యమం ముసుగులో కిరాయి హత్యలు చేసే వ్యక్తిగా గురు నారాయణ పాత్రను చూపించారు. అతని చర్యలను కొంతమంది వ్యతిరేకించినట్టు చూపినా, మొత్తం మీద ఉద్యమం ఎలా దారితప్పిందో మాటల రూపంలో దర్శకుడు తెలియచెప్పాడు. ఇక నక్సలైట్ కూడా మహా భారతంలోని ఉదాహరణలనే ఉటంకించడం కాస్తంత విద్వేషంగానే అనిపిస్తుంది. ఎదుటి వ్యక్తిని చంపడం కాదు, ఓడించడం తన లక్ష్యం అని ఆ పాత్రతో చెప్పించడం అంత సబబుగా అనిపించదు. ఏదేమైనా ఎన్.ఐ.ఎ. అధికారి హోం మినిస్టర్‌ను కాపాడే అంశాన్ని మరి సీరియస్‌గా తీసుకుంటూ వీలైనంత వినోదాన్ని జత చేసి చూపాలని దర్శకుడు శ్రీ సరిపల్లి భావించాడు. ఆ ప్రకారమే తీశాడు. ఈ క్రమంలో విక్రమ్ పాత్ర మీద పెట్టిన దృష్టి మిగిలిన పాత్రల మీద పెట్టలేదనిపిస్తోంది. పైగా కథ, కథనంలో ఎలాంటి కొత్తదనం లేదు. దాంతో ఏదో రొటీన్ సినిమాను చూసిన భావనే ప్రేక్షకులకు కలుగుతుంది.

నటీనటుల విషయానికి వస్తే కార్తీకేయకు ఇది టైలర్ మేడ్ క్యారెక్టర్. కథానుగుణంగా భరణితో కూడా తుపాకీతో ఘాట్ చేయించాడు దర్శకుడు. హీరో, హీరోయిన్ల మధ్య కెమిస్ట్రీ కంటే కూడా హీరో, అతని బాస్ భరణీ మధ్య తీసిన సన్నివేశాలే ఎక్కువ ఆకట్టుకున్నాయి. తమిళనటుడు రవిచంద్రన్ మనవరాలు తన్యా ఈ సినిమాతో టాలీవుడ్ ఎంట్రీ ఇచ్చింది. క్లాసికల్ డాన్సర్ కూడా అయిన ఆమె కాంతి పాత్రలో చక్కగా ఇమిడిపోయింది. పశుపతి లాంటి నటుడికి గురు నారాయణ పాత్ర వినోదనిపిస్తుంది. ఈ సినిమాలో సర్ ప్రైజింగ్ ఎలిమెంట్ అంటే సుధాకర్ కొమాకుల పోషించిన పోలీస్ ఆఫీసర్ పాత్ర. అందులోని ట్వీస్ట్ ఊహకు అందేదే అయినా, అతను బాగా నటించి, మెప్పించాడు. అలానే ఎల్.ఐ.సి. ఏజెంట్ కమ్ డాన్స్ మాస్టర్ ముద్దుకృష్ణగా హర్షవర్ధన్ చక్కని హాస్యాన్ని పండించాడు.

ప్రశాంత్ ఆర్. విహారి నేపథ్య సంగీతం, పి.సి. మౌళి సినిమాటోగ్రఫీ సినిమాకు ఎనెట్‌గా నిలిచాయి. దర్శకుడు శ్రీ సరిపల్లికి ఇది మొదటి సినిమానే అయినా తన పరిధి మేరకు బాగానే తెరకెక్కించే ప్రయత్నం చేశాడు. కానీ కథ, కథనాల విషయంలో ఇంకాస్తంత కొత్తగా ప్రయత్నించి ఉండాలి. తొలిసారి చిత్ర నిర్మాణంలోకి అడుగుపెట్టిన 88 రామరెడ్డి, ఆదిరెడ్డి ప్రొడక్షన్స్ విషయంలో రాజీపడలేదనేది అర్థమవుతోంది. వచ్చిన అవకాశాలను యథాతథంగా వినియోగించుకోకుండా, కార్తీకేయ కథల విషయంలో కాస్తంత జాగ్రత్తపడితే మంచిది. అలానే అతను త్వరలోనే అజిత్ హీరోగా నటిస్తున్న 'వాలిమై'తో ప్రతినిధిగా కిడ్నాప్ ఎంట్రీ ఇస్తున్నాడు. మరి ఆ సినిమా అయినా అతనికి ఘన విజయాన్ని కట్టబెట్టి తమిళనాట గుర్తింపు తెచ్చిపెడుతుందేమో చూడాలి.

వ్యాసకర్త : సీనియర్ జర్నలిస్ట్

జాతీయ భావాలను మేల్కొల్పే ఉత్తమ సాహిత్యం మీరు తప్పక చదివి, పదిమందిచే చదివించదగిన పుస్తకాలు

వెల : ₹. 200/-

వెల : ₹. 300/-

వెల : ₹. 200/-

వెల : ₹. 60/-

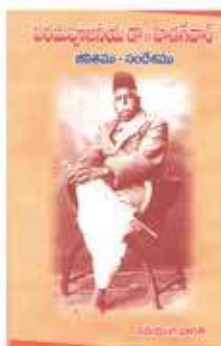
వెల : ₹. 120/-

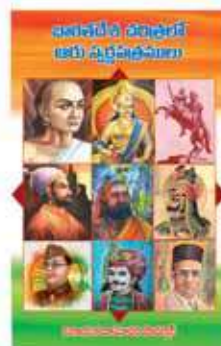
వెల : ₹. 100/-

వెల : ₹. 90/-

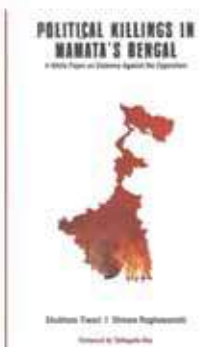
వెల : ₹. 90/-

వెల : ₹. 250/-

వెల : ₹. 250/-

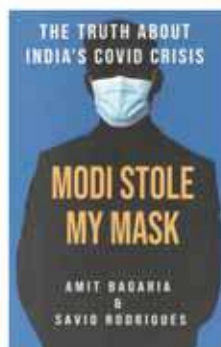
వెల : ₹. 149/-

వెల : ₹. 299/-

వెల : ₹. 395/-

వెల : ₹. 399/-

వెల : ₹. 499/-

పై పుస్తకములకు మరియు క్రొత్త, పాత నవయుగ భారతి ప్రచురణలకై సంప్రదించండి

ఫోన్ ద్వారా మీకు కావలసిన పుస్తకాలు తెలియజేయండి! రిజిస్టరు పోస్టులో అందుకోండి!!

సాహిత్య నికేతన్ : 3-4-852, కేశవనిలయం, బర్మత్ పురా, హైదరాబాద్ -27.

040-27563236, 9290127329

సాహిత్య నికేతన్ : ఏలూరు రోడ్, గవర్నరు పేట, విజయవాడ - 2, దూరవాణి : 63035 41244

From:

JAGRITI Telugu Weekly

Jagriti Bhavan, H.No.3-4-228/4/1,

Lingampally, Kachiguda, Hyderabad-500027

email : jagritiweekly@gmail.com, web : jagritiweekly.com

Date of Publication Every Monday : 22.11.2021

Date of Posting Every Friday & Saturday

Postal Regn. No. HSE/1052/2021-2023

RNI Regd. No. 3270/57

Volume : 74 Issue : 04

Estd : 1997

G.NARAYANAMMA INSTITUTE OF TECHNOLOGY & SCIENCE FOR WOMEN

AUTONOMOUS

SPONSORED BY G.PULLA REDDY CHARITIES TRUST, HYDERABAD

ACCREDITED BY NBA & NAAC, AFFILIATED TO J N T U H & APPROVED BY A. I. C. T. E

Shaikpet, Hyderabad - 500 104.

Ph: 040 2956 5856 / 2956 7756 Website : www.gints.ac.in, Email: principal@gints.ac.in

**C
O
U
R
S
E
S**

OFFERED

B.Tech Courses

- ✦ Electronics & Communication Engineering
- ✦ Computer Science & Engineering
- ✦ Electrical & Electronics Engineering
- ✦ Information Technology
- ✦ Electronics & Telematics Engineering
- ✦ Computer Science & Engineering (Artificial Intelligence & Machine Learning)
- ✦ Computer Science & Engineering (Data Science)
- ✦ Computer Science & Technology

M.Tech Courses

- ✦ M.Tech in Power Electronics & Electric Drives
- ✦ M.Tech in Computer Science & Engineering
- ✦ M.Tech in Digital Electronics & Communication Systems
- ✦ M.Tech in Computer Networks & Information Security
- ✦ M.Tech in Wireless & Mobile Communications

OTHER INSTITUTIONS RUN BY THE TRUST

1. G. Pulla Reddy Engineering College, Kurnool.
2. G. Pulla Reddy College of Pharmacy, Mehdiapatnam, Hyderabad.
3. G. Pulla Reddy Degree & PG College, Mehdiapatnam, Hyderabad.
4. G. Pulla Reddy Junior College, Abids, Hyderabad.
5. G. Pulla Reddy High School, Mehdiapatnam, Hyderabad.
6. G. Pulla Reddy Memorial School, Dilsukhnagar, Hyderabad.
7. G. Pulla Reddy Government Polytechnic, Kurnool.
8. G. Narayanamma High School, Mehdiapatnam, Hyd.
9. G. Narayanamma Hospital, Gokavaram, Atmakuru Taluk, Kurnool.
10. G. Narayanamma Pulla Reddy Respite Home for Mentally Retarded Women, Kurnool.
11. Vignana Peetham (Orphanage), Kurnool.
12. Samskruta Bhasha Prachara Samithi, Nampally Station Road, Hyderabad.
13. G. Pulla Reddy Dental College & Hospital at Kurnool.

CHAIRMAN
P. Subba Reddy

TREASURER
G. Raghava Reddy

PRINCIPAL
Dr. K. Ramesh Reddy